

Minitendr č. 3

Analýza plnění požadavků zákona č. 484/1991 Sb., o Českém
rozhlasu – pro potřeby Rady Českého rozhlasu

Zastavení trestního stíhání v kauze Čapí hnízdo

**Analýza vybraných publicistických pořadů
ČRo Radiožurnál a ČRo Plus**

PhDr. Jaromír Volek, PhD.

OBSAH:

1. ZADÁNÍ ANALÝZY	5
1.1 Převedení cílů formulovaných zadavatelem do jazyka analýzy	6
1.2 Struktura analýzy	7
2. TEORETICKO-METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA	8
2.1 Hlavní vývojové fáze kauzy Čapí hnízdo a její aktéři	8
2.2 Možnosti a limity mediální reprezentace porušení řádu a zákonnosti	9
2.2.1. Mediální obraz	12
2.2.2 Žurnalistická objektivita v procesu konstruování mediálního obrazu	12
2.2.3 Mediální agenda jako proces nastolování hodnotících kritérií	13
2.2.4 Výkladové rámce	14
2.2.5 Zdůvodnění zvolených metod a technik	14
2.2.5.1 Kvantitativní analytické postupy	15
2.2.5.2 Kvalitativní analytické postupy	17
2.2.5.2.1 Diskurzní analýza	17
2.2.5.2.2 Konverzační analýza	17
3. ANALÝZA	19
3.1. Polední a hlavní zprávy: publicistická část	19
3.1.1 Kvantitativní analýza: struktura oslovených respondentů v tematických rozhovorech	20
3.1.1.1 Kvantitativní analýza: referenční obraz relevantních aktérů	22
3.1.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užitě při vedení rozhovorů	24
3.1.2.1 Výkladové rámce	29
3.1.3 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky	29
3.2 Den v 60 minutách	31
3.2.1 Charakteristiky odvysílaných rozhovorů: respondenti	31
3.2.2 Kvantitativní analýza: referenční obraz hlavních aktérů	33
3.2.3 Výkladové zarámování tematických rozhovorů nebo jejich částí	34
3.2.3.1 Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců	34
3.2.3.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užitě při vedení rozhovorů	36
3.2.4 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky	39
3.3 Den podle	40
3.3.1 Strukturální charakteristiky odvysílaných rozhovorů: respondenti	40
3.3.2 Kvantitativní analýza: reference o hlavních aktérech	41
3.3.3 Výkladové zarámování tematických rozhovorů nebo jejich částí	42
3.3.3.1 Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců	42

3.3.3.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užitě při vedení rozhovorů	43
3.3.4 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky	48
3.4 Názory a argumenty	49
3.4.1 Kvantitativní analýza: reference o hlavních aktérech	50
3.4.2 Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců	52
3.4.3 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užitě při vedení rozhovorů	53
3.4.4 Agenda ZTS a ČH v komentářích	54
3.4.5 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky	57
3.5 Dvacet minut Radiožurnálu	59
3.5.1 Kvantitativní analýza: reference o hlavních aktérech	60
3.5.2 Výkladové zarámování tematických rozhovorů nebo jejich částí	61
3.5.2.1 Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců	61
3.5.2.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užitě při vedení rozhovorů	62
3.5.2.3 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky	65
3.6 Pro a proti	67
3.6.1 Kvantitativní analýza: reference o hlavních aktérech	67
3.6.2 Výkladové zarámování tematických rozhovorů nebo jejich částí	68
3.6.2.1 Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců	68
3.6.2.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užitě při vedení rozhovorů	69
3.6.3 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky	72
3.7 Interview Plus	74
3.7.1 Kvantitativní analýza: reference o hlavních aktérech	75
3.7.2 Výkladové zarámování tematických rozhovorů nebo jejich částí	76
3.7.2.1 Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců	76
3.7.2.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užitě při vedení rozhovorů	77
3.7.3 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky	79
3.8 Názory a argumenty Plus (kulatý stůl)	81
3.8.1 Kvalitativní analýza: užití výkladových rámců a řízení diskuse	82
3.8.1.1 Tematické rámce	82
3.8.1.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie moderátora	83
3.8.3 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky	85
4. HLAVNÍ ZÁVĚRY	86
5. Seznam použité a referenční literatury	90
PŘÍLOHY	94

1. ZADÁNÍ ANALÝZY

Téma:

Rozhodnutí o zastavení trestního stíhání v kauze Čapí hnízdo v referování publicistiky ČRo Plus a ČRo Radiožurnál

Jakým způsobem Český rozhlas ve vybraných publicistických pořadech na stanicích ČRo Radiožurnál a ČRo Plus v období od 2. 9. – 16. 9. 2019 mediálně prezentoval zastavení trestního stíhání všech obviněných včetně premiéra A. Babiše v kauze Čapí hnízdo.

Objednatel očekává odpověď na následující otázky:

- a) zda a do jaké míry analyzované pořady ČRo naplnily požadavek na komplexní reprezentaci společenské reality, a to ve smyslu zastoupení názorové plurality a rozmanitosti,
- b) nakolik témata pořadů a prostor věnovaný těmto tématům korespondovaly s aktuálním společenským a politickým děním, včetně jejich společenského významu,
- c) zda byly adekvátně uváděny afiliace pozvaných respondentů,
- d) zda si redaktoři, moderátoři počínali v souladu s čl. 6.13 Kodexu ČRo, tj. tak, „aby posluchač nemohl rozpoznat, jaký názor mají na věc, o níž informují“, a zda se nedopouštěli nějakých podob favorizace či naopak defavorizace, ať už některých respondentů, nebo subjektů, o kterých se v pořadech hovořilo.

Poskytnuté odpovědi budou reflektovat povinnosti média veřejné služby uvedené v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu.

Analyzované pořady:

ČRo Plus:

- a) Den podle . . . ,
- b) Interview Plus,
- c) Názory a argumenty (všední dny a víkend),
- d) Den v 60 minutách,
- e) Pro a proti.

ČRo Radiožurnál:

- a) Publicistika poledních zpráv,
- b) Publicistika hlavních zpráv,
- c) Dvacet minut Radiožurnálu

1.1. Převedení cílů formulovaných zadavatelem do jazyka analýzy

Zadavatel zvolil jako předmět analýzy subagednu „zastavení trestního stíhání“ (dále ZTS), která tvoří narativní součást „velké“ agendy *Čapí hnízdo*, která představuje základní socio-politický a právní rámec analýzy. Výběr ZTS jako narativní části z celku „celého vyprávění“, které sytilo domácí zpravodajství několik let bylo pravděpodobně motivována zvratem, který přineslo ukončení trestního stíhání několika obviněných, mimo jiné, premiéra a jeho rodinných příslušníků.

Zadavatele zajímá, do jaké míry naplňovaly zvolené pořady povinnosti média veřejné služby uvedené v zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu Českého rozhlasu. Zvláštní zřetel věnuje § 2 ZČRo a k Preambuli a článkům 6. a 7. Kodexu. Cílem analýzy tak bude odpovědět na následující otázky:

- a) naplnily analyzované pořady normativní požadavky žurnalistické objektivity? (poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku **vyvážených a všestranných** informací pro svobodné vytváření názorů),
- b) zda naplnily analyzované pořady požadavek na **komplexní reprezentaci reality**, a to ve smyslu zastoupení názorové plurality? Jinými slovy ptá se na vyváženost, všestrannost analyzovaných pořadů,
- c) respektovaly vybrané pořady profesní kritéria **nezávislost** a **nestrannost** novinářské práce (čl. 7 Kodexu ČRo)? Jinými slovy, objednatel se ptá, zda se redaktoři a moderátoři daných pořadů nefavorizovali nebo naopak ne defavorizovali subjekty a jejich názory, o kterých referovali.
- d) zda byla dodržena **věcná správnost a informativnost afiliací** (nominací) připisovaných mediovaným aktérům, redaktorům, moderátorům, komentářům i respondentům.

1.2. Struktura analýzy

Text je rozčleněn do šesti následujících základních částí:

A/ Zadání a cíle analýzy

B/ Teoreticko-metodologická východiska: (a) přiblíží základní časově kontext kauzy Čapí hnízdo (vývojový a právní), (b) soustředí se na vymezení relevantních konceptů, ze kterých bude vycházet samotná analýza (*žurnalistická objektivita, mediální obraz, nastolování agendy, významové rámce*). Současně se zaměří na možnosti/ limity jejich „měřitelnosti“, respektive zdůvodní volbu metod a technik relevantních z pohledu zadání analýzy (*obsahová, diskurzní, konverzační analýza*). Tato část vyjde z kritické rešerše odborné literatury a nastíní základní teoreticko-metodologickou koncepci analýzy.

C/ Analytická část vyjde z tematicky a metodologicky relevantních konceptů, jejichž operacionální vymezení poslouží k popisu editoriálního chování zvolených pořadů, resp. jejich tvůrců. Analýza každého pořadu bude zakončena samostatným dílčím shrnutím, které poskytne odpovědi na otázky formulované zadavatelem.

D/ Hlavní závěry budou vycházet z exponovaných subanalýz jednotlivých pořadů a dílčích odpovědí, které se pokusí shrnout do závěrečné syntézy, jež by měla reflektovat obecnější editoriální mechanismy užití v analyzovaných pořadech při nastolování agendy „*zastavení trestního stíhání v kauze Čapí hnízdo*“.

E/ Použitá a doporučená literatura

F/ Přílohy

2. TEORETICKO-METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Ještě objasníme hlavní teoretické koncepty a metody analýzy, přiblížíme ve stručnosti vývoj kauzy Čapí hnízdo a její aktéry, s jejichž mediální reprezentací bude pracovat vlastní analýza.

2.1. Hlavní vývojové fáze kauzy Čapí hnízdo a její aktéři

2007 - Společnost ZZN AGRO Pelhřimov ve vlastnictví Agrofertu se v prosinci transformovala na akciovou společnost.

2008 – Společnost o rok později získala padesátimilionovou evropskou dotaci v programu pro malé a střední podniky, na kterou by jako součást Agrofertu neměla nárok.

2014 - Farma Čapí hnízdo se stala součástí společnosti Imoba, jejímž jediným akcionářem je SynBiol, patřící do holdingu Agrofert.

2015 - Na základě anonymního podání začíná případ Čapího hnízda řešit česká policie. Zabývá se tím, zda nešlo o dotační podvod, tedy skrytí pravého vlastníka.

2017 (duben) – Z dotačního podvodu a z poškození finančních zájmů Evropské unie, byla kromě premiéra Babiše obviněna jeho žena Monika, dcera Adriana Bobeková, syn Andrej, švagr Martin Herodes a bývalí členové společnosti Farma Čapí hnízdo Jana Mayerová a Josef Nenadál.

2017 - policie požádala o vydání šéfa hnutí ANO Andreje Babiše a prvního místopředsedy hnutí Jaroslava Faltýnka k trestnímu stíhání.

2018 - poslanecká sněmovna opakovaně znovu odsouhlasila vydání premiéra Andreje Babiše a šéfa poslanců ANO Jaroslava Faltýnka k trestnímu stíhání.

2019 (březen) - policie ukončila vyšetřování kauzy.

2019 (duben) - Policie předala spis kauzy Čapí hnízdo státnímu zastupitelství v Praze. Zda bude podána obžaloba rozhodne státní zástupce Jaroslav Šaroch z Městského státního zastupitelství v Praze.

2019 (srpen) – vypršela lhůta pro rozhodnutí o obžalobě skončila v sobotu 31. srpna.

2019 (září) - Deník N uvedl s odvoláním na informace dvou zdrojů obeznámených s výsledkem, že bude trestní stíhání zastaveno.

2019 (13.9.) - MSZ v Praze zveřejnilo rozhodnutí o zastavení stíhání.

2019 (17.9.) - Rozhodnutí nabylo právní moci.

Rozhodnutí bude přezkoumávat nejvyšší státní zástupce a také pražské vrchní státní zastupitelství.

2019 (4.12) - Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman vrátil pražskému státnímu zastupitelství kauzu Čapí hnízdo. Chce, aby trestní stíhání pokračovalo u Andreje Babiše a Jany Mayerové. Další čtyři lidé z případu zůstávají zproštěni obvinění.

2.2 Možnosti a limity mediální reprezentace porušení řádu a zákonnosti

Zpravodajská média nepracují s jednoznačnou ani bezrozpornou realitou a jejich výstup je vždy výsledkem kombinace organizačních a profesních rutin, bez ohledu na to, zda jde o zpravodajství, reportáž, rozhovor nebo komentář. Ve všech žánrových typech a formátech jde spíše o proces strukturování reality než o její prostý záznam. Žurnalistická metoda umožňuje popisované objekty a situace spíše znovu vytvářet a formovat do objektivizovatelné, respektive profesně falzifikovatelné podoby. Novináři tak „vidí“ věci až tehdy, když jim věří v kontextu svého profesního diskurzu a jeho pravidel. V tomto smyslu není žádná zpráva zcela nová, jelikož vždy sebou nese minulou zpravodajskou zkušenost svého tvůrce.

Téma *zastavení trestního stíhání* ve věci ČH, bylo od svého počátku, kdy jej otevřel Deník N (2. září 2019), editováno novináři po léta ponořenými do historie této kauzy a jejích hlavních aktérů. Jeden z nich se stal postupně premiérem ČR. Tato dlouhodobá *profesně zkušenostní vrženost* do tématu vede nejen k jeho hlubšímu porozumění, ale nese sebou i riziko stereotypního zarámování kauzy podle pravidel vyprávění o velkých kauzách a skandálech, které si žurnalisté osvojují již od studijních let v podobě profesních mytologií. Vyprávěních o novinářském boji za dobro/proti zlu, které mají svou modelovou naraci ve watergateském vyprávění o boji Boba Woodwarda a Carla Bernsteina s americkým prezidentem R. Milhousem Nixonem, některými kritiky mytologicky démonizovaným nálepkou *rytíř*, nebo také *drak z Milhousenu*.

Součástí tohoto mechanismu mytologizování velkých kauz je i vytváření morálních hranic společnosti, na kterých se zpravodajská média významně spolupodílejí. Novináři v tomto procesu, často nevědomky, hledají odpověď na jednu z klíčových otázek politické filozofie: co tvoří podstatu dobra. Jak ukázala Mary Douglas (1966), vysoce organizované společnosti nahlíží na komunitu jako „*morální teritorium*“. Jejich zpravodajská média mají za úkol monitorovat „morální dimenze moderní společnosti“. Z pohledu formování právního vědomí majoritní společnosti je jejich vliv na společnost vyšší než působení celého justičního aparátu. Zasahují totiž nesrovnatelně širší cílovou skupinu. Navíc jsou z pohledu mocenské efektivity moderního státu mnohem produktivnější, jelikož má jejich formování veřejnosti nižší transakční náklady než těžkopádné represivní nástroje justice. Dokonce jim mediace porušení Řádu i řádu zvyšuje prodej konzumentů inzerentům, což nečistka vede naznačené mytologizaci zločinu a zločinců a ke zkreslování reality v soudních procesech i trestních řízeních. Zpravodajská média se tak, nejen z uvedených důvodů, stále častěji pasují do role autorizovaných znalců a strážců Řádu a zákonnosti, respektive přijímají roli mocenského nástroje, který určuje symbolické hranice pro kulturní klasifikaci Řádu sociálního života.

Tento jejich těsný vztah s normalizující mocí vede stále častěji k tomu, že je mediální realita popisovaných trestních kauz, stále více nasycena morálními významy a soudy, které se opírají o zjednodušující „fakticitu“ binárních opozic typu dobro/zlo, pravda/lež. To, co je akceptováno jako faktický popis podléhá v mediálních výstupech často nereflektovaně tlaku morálního očekávání. Jinými slovy, „metodě“ zpravodajských médií permanentně hrozí, že zamění realitu kulturního faktu za morální očekávání a Řádu, který spoluvytvářejí.

Tato morální dimenze užívaná při konstrukci reality vystupuje do popředí právě tehdy, když je popisováno porušení řádu nejen v rovině zákona, ale i když se dotýká „jen“ etické dimenze, která nepodléhá právní klasifikaci. Role médií je v tomto procesu vymezování „morálního teritoria“ nezastupitelná a plně odpovídá jejich společenské funkci. To pochopitelně platí dvojnásob pro média veřejné služby, která de facto plní rituální funkci „symbolického očišťování“ společnost od zločinu (Wuthnow, 1984: 88). Zpravodajsko-publicistický popis zločinnosti má v procesu nalézání a vynucování práva povahu roli sociální kontroly. Mediální popis *kauzy Čapí hnízdo* a zpravodajsko-publicistickou reprezentaci *zastavení trestního stíhání* je třeba chápat v tomto smyslu jako službu obecnějšímu procesu zachování sociálního řádu, respektive zákonného statu quo. Bohužel ne vždy se médiím podaří vyhnout nezamýšleným důsledkům takové ochrany Řádu, jak ukazují například studie tzv. morálních panik, které byly spuštěny médii (Cohen, Young, 1972) v zájmu Dobra, ale se společensky patologickými důsledky zasahujícími jak jednotlivce, tak komunitu jako celek. Udržet rovnováhu mezi fakticitou popisované situace a přitažlivostí kampaňovitého odsuzování „viníků“, stimulovaného zvýšeným zájmem publika, to je pravděpodobně nejtěžší úkol, před kterým stojí novináři pracující na příbězích, ve kterých je veřejně očekávanou pointou diagnostika viny a trestu.

Obě analyzovaná témata – *kauza Čapí hnízdo* i *zastavení trestního stíhání*, jsou pro zpravodajsko-publicistická média profesně přitažlivá, ale i komplikovaná z řady důvodů:

a/ mají v sobě silnou dramatickou komponentu, jejíž společenskou rezonanci umocnila skutečnost, že obviněn byl i premiér ČR, respektive jeho příbuzní. Atraktivitu celé *narace o obvinění a zproštění* zvyšovaly a dále zvyšují i nejasnosti spojené s rozhodováním dozorujícího státního zástupce.

b/ odpověď na otázku, zda bude vznesena obžaloba, nebo naopak budou obvinění zproštěni a *čapí narace* tak bude dramaticky ukončena, má dopad i na samotné novináře, kteří kauzu dlouhodobě zpracovávají a jsou v ní tak říkajíc doma. I proto se objevilo po úniku informace o zastavení stíhání poněkud panické hledání viníka a nového hrdiny. Tedy toho, kdo nese vinu za ukončení atraktivního dramatického vyprávění s výrazným potenciálem veřejného zájmu, respektive toho, kdo umožní pokračování příběhu, například formou obnovení řízení, a dá tak médiím šanci pokračovat v rozehraném vyprávění.

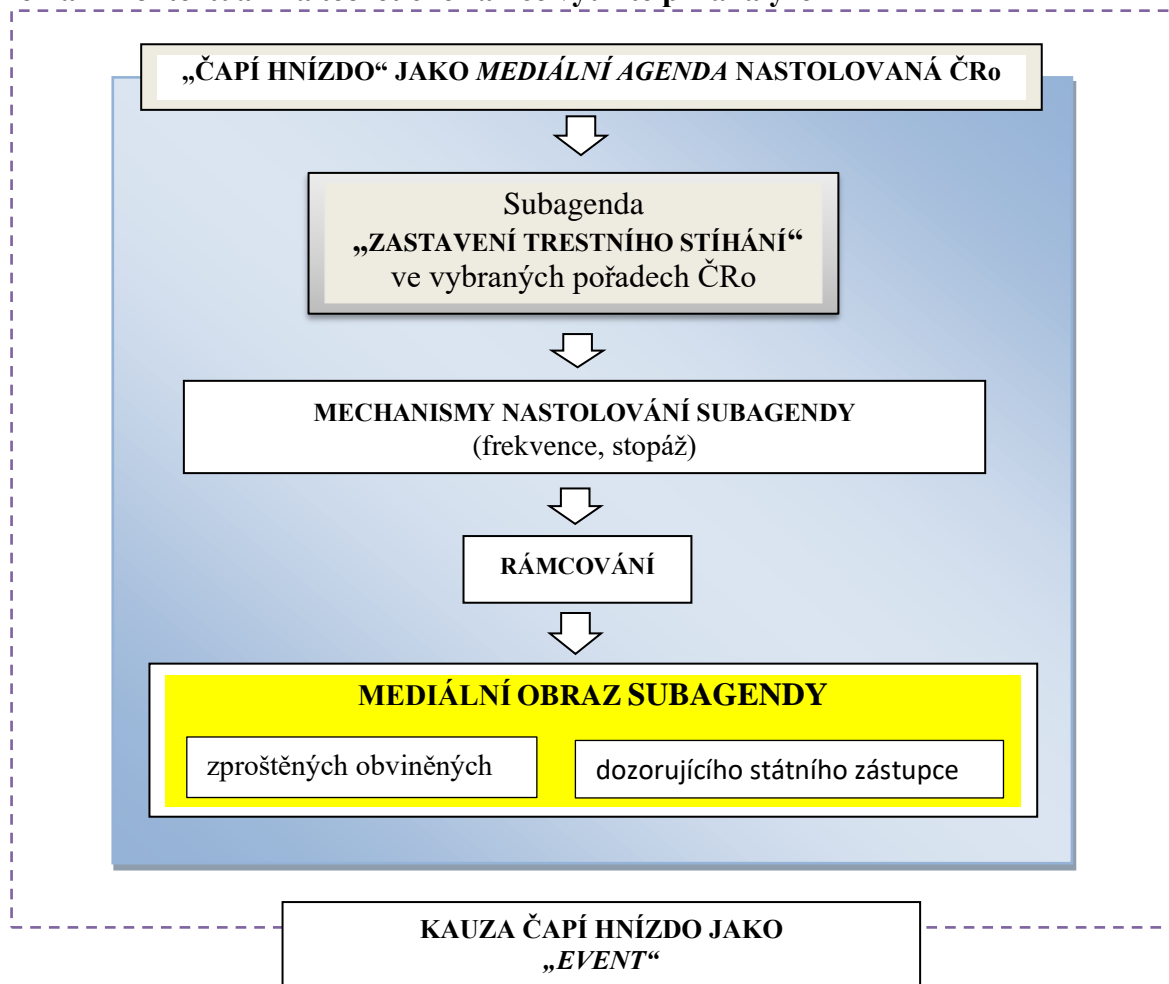
c/ přitažlivost daného tématu spočívá i v tom, že exponuje a rozvíjí jedno z nejuniverzálnějších témat, které prochází dějinami v podobě boje *dobra a zla*. Poskytuje tak publiku možnost soudit a odsuzovat tak, aby bylo zlo potrestáno a dobro zvítězilo za pomoci autoritativních zdrojů, mezi které patří i média (Chibnall, 1977: 31-33), která posilují participací na dané kauze svou společenskou váhu a mohou demonstrovat a legitimovat smysl veřejné služby.

Těžko říci, zda v narativním smyslu představuje zářijové rozhodnutí pražského MSZ katarzní fázi příběhu, nebo jde jen o další variantu narativní peripetie. Z pohledu zadání analýzy je ale podstatné, jak *zastavení trestního stíhání v dané věci* viděli tvůrci analyzovaných pořadů, nebo, jak si jej přáli/mohli vidět na základě své profesní a lidské zkušenosti. O tom by měla přeložená analýza cosi relevantního napovědět. Jinými slovy, měla by se pokusit odpovědět na dvě základní otázky:

1/ zda, a pokud ano, tak do jaké míry a jakými editoriaálními prostředky analyzované pořady (de)formovaly dané subagendy?

2/ zda, a pokud ano, tak do jaké míry poškozovaly analyzované pořady *mediální obraz* subjektů, kterých se agenda primárně dotýkala, tj. (a) zproštěných/obviněných, (b) odpovědných státních zástupců?

Schéma 1 Kontextuální a teoretické rámce využití při analýze

Reflexivní posloupnost teoreticko-analytických kroků (schéma 1) směřujících k zodpovězení uvedených otázek, respektive k závěrečnému analyticko-syntetickému popisu mediálního obrazu hlavních subagend a aktérů, vychází z následujících teoretických předpokladů a konceptů:

- 1/ Mediálního obrazu,
- 2/ Žurnalistické profesní „objektivitu“,
- 3/ Nastolování mediální agendy a mediálních rámců
- 4/ Mechanismy rámcování reprezentovaných subjektů

2.2.1. Mediální obraz

Různé formy zpravodajsko-publicistické reprezentace ústí vždy do více méně koherentního mediálního obrazu subjektů, o kterých média referují. Pro aktéry, kterých se týkala/ká agenda Čapí hnízdo platí tento závěr dvojnásob, jelikož jde o silně personalizovanou kauzu. Proto budeme v analýze směřovat přes dílčí analytické kroky a indikátory k syntetickému popisu mediálního obrazu relevantních aktérů. Pro tuto teoretickou expozici považujeme za postačující základní vymezení, podle kterého reprezentuje mediální obraz abstraktní kvalitu nebo ideu, která vznikla na základě určité manipulace se symboly, respektive znaky do komplexnějších komunikátů (například zpráv, rozhovoru či komentáře apod.), které vždy více či méně preferují, jak by mohli/měli mediální konzumenti daný obsah číst. Mediální obraz má v tomto pojetí povahu typifikovaného, zjednodušeného symbolu či přesněji znakové sestavy, která reprezentuje konkrétní objekty a události, do kterých se promítají představy, postoje, názory a zkušenosti jak jejich tvůrců, tak i konzumentů (Volek, 2013). Teorii mediálního obrazu budeme v naší analýze používat k výkladu procesu rekonfigurace a remediace zdánlivě snadno uchopitelné reality do podoby zpravodajsko-publicistických komunikátů. Jinými slovy, zaměříme se zvláště na dva mediální obrazy, které dané subagendě dominovaly: premiéra A. Babiše a dozorujícího státního zástupce J. Šarocha.

2.2.2 Žurnalistická objektivita v procesu konstruování mediálního obrazu

Abychom mohli v závěru zhodnotit způsob aplikace editoriačních rutin při konstrukci naznačených mediálních obrazů musíme v první fázi využít kvantitativní analýzu k elementárnímu posouzení do jaké míry byl respektován požadavek a) faktičnosti a b) nestrannosti, která je sycena kategoriemi vyváženosti a neutrality.

Takto nahlíží žurnalistickou objektivitu Westerstahl (1983), který vychází z akcentu na **faktičnosti** a **nestrannosti mediálního výstupu**. V prvním případě bývá posuzována *pravdivost, informativnost a relevance obsahu*, které nelze testovat jinak než komparací a pozorováním v terénu. Jakkoliv jsou možnosti tohoto „testování reality“ obecně omezené, jak ukázaly studie GUMG (Eldridge, 1993; Philo, 1995), pokusíme se v kvalitativní části zachytit, popsat a vysvětlit podstatu případných:

- a) informačních zkreslení,
- b) nezáměrných věcných pochybení,
- c) záměrných manipulativních či dezinformačních praxí.

Kvantitativní analýza se tak soustředí na: (a) **vyváženost**, respektive proporcionální zastoupení politických stran, hnutí, koalic a kandidátů z pohledu vybraných zpravodajských a publicistických pořadů, (b) **žurnalistické rutinní postupy** užívané ve zpravodajství a publicistice při **vytváření obrazů hlavních aktérů**.

Cílem ale nebude jen identifikace případných de/favorizačních editoriaálních postupů¹, respektive valence, která byla připisována hlavním aktérům dané agendy. Půjde nám následně i o to, popsat hlavní interpretační rámce vztažené ke kauzám ČH/ZTS jako k celku a následně je konfrontovat s hlavními aktéry kauzy. Jinými slovy, pokusíme se identifikovat dominantní diskurzy, které sytily danou agendu a následně posoudíme, zda byla jejich konstrukce v souladu s požadavky nestranné editoriaální praxe, a to zvláště ve vztahu hlavním aktérům.

2.2.3 Mediální agenda jako proces nastolování hodnotících kritérií

Abychom dokázali odpovědět na otázku zda, a pokud ano, tak jak sledované pořady de/formovaly danou subagendu, resp. mediální obraz jejích hlavních aktérů, využijeme poznatky z teorie a výzkumu nastolování agendy (agenda setting), která vychází z toho, že (zpravodajská) média mají schopnost určit, která témata sociální aktéři považují za nejdůležitější (McCombs, 2005). Například experimentální výzkum mediálních účinků televizního zpravodajství ukázal, že editoriaální členění ovlivňuje vnímání váhy tématu (Iyengar a Kinder, 2010). „*Zdá se, že síla televizních zpráv – a masové komunikace obecně – není v persvazi, ale ve schopnosti určit, čemu veřejnost věnuje pozornost (nastolování agendy) a definovat kritéria, na základě kterých, se utváří veřejné mínění (priming).*“ (Iyengar, Kinder 2010: 117). Například Kioussis (2004) identifikoval za pomoci faktorové analýzy tři následující kritéria, která zvyšují váhu tématu: *pozornost; postavení* (faktor vizibility) a *valence*. Uvedené faktory využijeme i v naší analýze. Faktor pozornosti budeme měřit za pomoci indikátorů frekvence, stopáže a redakčního členění. Faktor valence na škále pozitivní, negativní, neutrální. Z pohledu naší analýzy je důležité, že média mají také schopnost podsunout mediálním konzumentům hodnotící kritéria (priming). Například jak rozumět a posuzovat speciální právní terminologii (*trestní stíhání, obvinění, žaloba*) a samozřejmě i označení *dotační podvod* apod. Uvedené kategorie a jejich výklad spojují teorii nastolování agendy s teorií mediálních rámců

¹ Favorizaci či defavorizaci chápeme v rovině explicitní i implicitní jako pozitivní/negativní hodnocení vztahující se na analyzované subjekty, respektive aktéry, jejich aktivity či hodnoty, ke kterým se hlásí. Zaměříme se tak na analytický popis editoriaálních praxí konkrétních novinářů, které se přímo i nepřímo podílely na formování mediálního obrazu relevantních subjektů.

2.2.4 Výkladové rámce

Rámce propojují témata a problémy, respektive určují, která témata k sobě patří, a kdy je vhodné je použít. Bateson (2006) i Goffman (1974) se shodují v tom, že interpretační rámec určuje definici situace i lidskou reakci na ni. Persuazivní efektivita mediálních rámců byla opakovaně experimentálně potvrzena (Kahneman, Tversky 1984; Iyengar, Kinder 2010).

Podle Pricea a Tewksburyho (1997) jsou mechanismy nastolování agendy a primingu založené na *dostupnosti*, zatímco významové (výkladové) rámce charakterizuje spíše příslušnost a použitelnost. Nastolování agendy činí téma nejen dostupnějšími, ale jsou po ruce k hodnocení (priming). Rámce spíše určují, která témata k sobě patří a kdy je vhodné je použít. Oba koncepty často fungují vedle sebe, respektive synergicky. Rámec má tím větší pravděpodobnost využití, čím je dostupnější. Naopak ani dostupný rámec nelze využít, není-li použitelný. Tento jejich synergický vztah využijeme v procesu analýzy mediálního obrazu.

Mediální obraz formuje vedle dílčích kvantitativně zachytitelných atributů reprezentovaných subjektů (jejich frekvence, stopáž, editorální pozice, připsané zprav. hodnoty) i způsob jejich *interpretačního zarámování*, které vede příjemce, více méně bez jeho vědomí, k preferovanému dekódování, o kterém se domnívá, že je jeho vlastním produktem. V analýze chápeme mediální rámcování jako meta-komunikativní úroveň komunikace (Bateson, 1954, Van Gorp, 2005), která vede mediální konzumenty k tomu, jak mají číst a hodnotit zpravodajské a publicistické obsahy. Jinými slovy, rámce poskytují členům publika návod k tomu, jak využít vlastní zkušenost (Goffman, 1974) tak, aby dávala smysl recipovaným mediálním obsahům. Mediální rámce tak redukuje komplexní realitu do schémat, která slouží k její interpretaci. Jde o meta-komunikativní součást procesu transformace události (event) do zpravodajského obsahu, který je sešit z dílčích rutinně zpravodajských postupů do komplexnějšího útvaru tematické mediální agendy. Podle Entmana zarámování události (event) „*znamená vybrat některé aspekty vnímané reality a zvýznamnit je v komunikovaném textu takovým způsobem, aby prosazovaly určitou definici problému, kauzální interpretaci, morální hodnocení a/nebo doporučení*“ (Entman, 1993).

Popis a analýzu výkladových rámců využijeme pro finální odpověď na základní otázku, zda byla dodrženy požadavky ZČRo a Kodexu, respektive zda docházelo k de/favorizaci hlavních aktérů.

2.2.5 Zdůvodnění zvolených metod a technik

Vzhledem k očekávané heterogenitě analyzovaného materiálu zvolíme kombinaci metod a technik, které budou schopny analyzovat různé aspekty komunikačních strategií jednotlivých pořadů / novinářů. V ideálním případě se budou použité metody doplňovat, tzn. budou vykrývat dílčí poznávací omezení kvantitativního, resp. kvalitativního postupu. Jinými slovy, kvalitativní analytické techniky se nemohou

zabývat otázkami „co?“ a „kolik?“, jak to činí kvantitativní perspektiva, ale budou se zaměřovat na významy, akcenty a kontexty chování daného pořadu/žurnalisty. Naopak tyto komunikační dimenze není schopen zcela zachytit kvantitativní postup, který se soustřeďuje primárně na popis struktury jevu, respektive na analýzu jeho dimenzí.

Vzhledem k rozsahu vzorku, výrazným rozdílům v analyzované stopáži jednotlivých pořadů, jejich žánrové a formátové heterogenitě, byla využita jako výchozí metoda **explorativní obsahová analýza** v její kvantitativní i kvalitativní podobě tak, aby byl zohledněn časový, typový i případový přístup (Krippendorff, 2004 a Neuendorf, 2002). Ačkoliv patří všechny analyzované pořady do kategorie publicisticky, jejich formát je odlišný a vyžaduje variabilní aplikaci kvantitativních a kvalitativních metod. Tabulka 1 popisuje předpokládanou strategii využití kvantitativních a kvalitativních metod.

Tabulka 1 Analyzované pořady podle aplikované metody analýzy

Pořady	Kvantitativní analytické postupy	Kvalitativní analytické postupy	
		diskurzní analýza	konverzační analýza
Den podle	kvantitativní analýza obsahu	diskurzní analýza	konverzační analýza
Interview Plus	kvantitativní analýza obsahu	diskurzní analýza	konverzační analýza
Názory a argumenty	kvantitativní analýza obsahu	diskurzní analýza	
Názory a argumenty Plus		diskurzní analýza	konverzační analýza
Den v 60 minutách	kvantitativní analýza obsahu	diskurzní analýza	konverzační analýza
Pro a proti		diskurzní analýza	konverzační analýza
Publicistika poledních zpráv	kvantitativní analýza obsahu	diskurzní analýza	konverzační analýza
Publicistika hlavních zpráv	kvantitativní analýza obsahu	diskurzní analýza	konverzační analýza
Dvacet minut Radiožurnálu		diskurzní analýza	konverzační analýza

3.2.5.1 Kvantitativní analytické postupy

Aplikace kvantitativní části obsahové analýzy probíhala v následujících krocích:

V první fázi analýzy převedeme, za pomoci výše provedené konceptualizace, do operacionální, měřitelné podoby sledované proměnné tak, aby v rámci analyzovaných programů umožňovaly měřit výše popsané klíčové kategorie (frekvenci a stopáž, tématu a reference o hlavních aktérech a jejich valenci, promluvy hlavních aktérů).

Analýza neprezentuje výsledky *vyčerpávajícího šetření* ve vztahu k zadanému intervalu. Nevyužívá tudíž žádnou z výběrových procedur, analyzovány byly všechny zadané pořady, respektive *relevantní příspěvky*, které sledované pořady odvysílaly. Přesnost závěrů je v tomto případě vyšší než v případě analýz, které pracují s pravděpodobnostně konstruovanými soubory.

Základní **analytickou jednotkou** byl:

a/ zvukový příspěvek (zpráva, komentář, rozhovor, reportáž, diskuse) tematizující subagendu ZTS /ČH, který jsme chápali jako zvukovou stopu oddělenou zvukově od předcházejícího a následujícího příspěvku (Publicistika poledních zpráv, Publicistika hlavních zpráv, Den podle, Den v 60 minutách)

b/ zvukový příspěvek (interview) s aktérem agentury Čapí hnízdo v podobě konverzačně tematického celku

V rámci kvantitativní analýzy jsme pracovali s následujícími třemi komplexy proměnných a dílčích indikátorů aplikovanými v závislosti na typu, žánru a formátu pořadu:

A) POŘAD:

- 1) STOPÁŽ
- 2) TÉMA/AGENDA (dominantní / vedlejší motiv)
- 3) MLUVČÍ (typ: moderátor, reportér, komentátor, expert, politik vox pop apod.)
- 4) MLUVČÍ-RESPONDENT (podle afiliace a vztahu k dané kauze ČH, resp. k jejím aktérům)
- 5) VYZNĚNÍ (identifikace hlavních interpretačních rámců, valence, favorizačních a defavorizačních strategií)

B) VLOŽENÝ PŘÍSPĚVEK:

- 1) ŽÁNŘ
- 2) TÉMA (dominantní / vedlejší motiv (otevřená otázka, kategorizovaná zpětně s cílem testovat tematickou relevanci)
- 3) UŽITÉ ZDROJE (typy zdrojů, mediální nemediální, domácí zahraniční, podle mediatypu)
- 4) MLUVČÍ (podle genderové, věkové, profesní, hodnotové, etnické, náboženské identity apod.)
- 5) MLUVČÍ (stopáž promluv)
- 6) VYZNĚNÍ (identifikace hlavních interpretačních rámců, valence a favorizačních a defavorizačních strategií)

C) MODERÁTOR:

- 1) POČET A STOPÁŽ DOTAZŮ,
- 2) STRUKTURA DOTAZŮ (podle typu - ad rem, ad hominem, frekvence a míry kritičnosti),
- 3) RÁMCE PŘIPISOVANÉ MLUVČÍM (hodnotové, ideové, politické, profesní),
- 4) CELKOVÉ VYZNĚNÍ MODERACE (z pohledu hlavních aktérů agentury ČH)

Data byla kódována podle kódovací knihy, ukládána do datové matice a zpracována statistickým software SPSS PC. Kódování budou realizovat zaškolení kodéři.

Před realizací sběru dat a jejich zakódováním byla realizována *pilotáž*, která poslouží k otestování proměnných, respektive indikátorů.

Každý analytik/ kodér pracoval na jednom relativně samostatném celku. Kontinuálně probíhala diskuse sjednocující kódování nejednoznačně kategorizovatelných obsahů s cílem posílit interkodérskou reliabilitu. V druhém stupni kontrolního kódování bude

celý vzorek podroben kontrole dvou analytiků, kteří budou mít za úkol sjednotit zbývající případy nejednoznačného kódování.

2.2.5.2 Kvalitativní analytické postupy

Náš přístup ke kvalitativní obsahové analýze je založen na kombinaci prvků diskurzivní analýzy (Gee 1999) a konverzační analýzy (Hutchby, 2006; Clayman, Heritage, 2002).

Na základě zadání jsme se soustředili na dva významové subdiskurzy:

a/ diskurzivní konstrukce subagendy *zastavení trestního stíhání*.

b/ diskurzivní konstrukce obrazu hlavních aktérů subagendy *zastavení trestního stíhání*.

2.2.5.2.1 Diskurzivní analýza

Analýza vyjde z Geeho koncepce diskurzivní analýzy (Gee, 1999), která předpokládá, že při každém simultánním použití jazyka konstruují komunikátoři sociální realitu za pomoci sedmi základních významových operací, které Gee označuje jako: *zvýznamňování, aktivity, identity, vztahy, politiku sociálních statků, spojování, znakové systémy a formy vědění*. Všechny tyto součásti komunikační situace jsou vzájemně provázány tak, aby každá z komponent dávala význam zbývajícím šesti. V naší aplikaci metody soustředili zvláště na následujících pět mechanismů: a) *zvýznamňování*, které formou promluv realizovali mluvčí (moderátor, respondenti), které připisovali diskutovaným tématům; b) *aktivity*, které mluvčí (moderátor, respondenti) využívali k podpoře vlastních názorů, nebo k de/favorizaci subjektů, o kterých referovali; c) *identity*, respektive na způsob, jak se mluvčí (moderátor, respondenti) skrze své promluvy identifikovali komunikovanými idejemi, názory a hodnotami a jaké identity z takové sebe prezentace vzešly, d) *vztahy*, které mluvčí (moderátor, respondent) ne/podporují, či e) jakou *politiku sociálních statků*, považují za „normální“, „vhodnou“ a „správnou“. Při analýze jsme věnovali zvláštní pozornost kategorii f) *spojování*, která indikuje, do jaké míry mluvčí akcentovali svou pozici jako spojitou/ oddělenou od věcí, o kterých referoval (např. idejích, politických stranách apod.). Vzhledem k fragmentárnosti analyzovaných výpovědí (diskutujících i moderátora) byly využity a interpretovány jen nejdůležitější komponenty, indikující primárně de/favorizační strategie.

2.2.5.2.2 Konverzační analýza

Druhá metoda, která bývá užívána pro analýzu rozhlasových a televizních diskusí, je tzv. konverzační analýza (Hutchby, 2006: 141-159). Některé její prvky využijeme zvláště pro analytický popis profesního chování moderátora při řízení sekvenčního konverzačního procesu založeného na výměně otázek a odpovědí mezi ním a jeho respondenty. Přesněji řečeno zaměříme se zvláště na to, jaké konverzační techniky užíval moderátor při tematizaci agendy ČH, respektive zadané subagendy.

Soustředíme se zvláště na roli moderace při konstruování obrazu hlavních aktérů. (Greatbatch, 1992; Tolson, 2001).

Při aplikaci vybraných prvků KA jsme vycházeli z následujících teoreticko-metodologických principů a předpokladů:

- 1/ vzájemná konverzace účastníků rozhovoru (včetně moderátora) představuje formu sociálního jednání,
- 2/ vzájemnou konverzaci účastníků rozhovoru (včetně moderátora) determinuje situační kontext,
- 3/ všechny analyzované diskusní formáty (rozhovory) vychází ze sekvenční organizace konverzačních výměn promluv mezi respondentem/ty a profesionálním komunikátorem (novinářem).

Hlavní **analytickou jednotkou** byla:

- 1/ promluva, replika, otázka moderátora/respondenta,
- 2/ vzájemná interakce moderátora s respondentem/y

S těmito jednotkami jsme pracovali na třech úrovních:

- a/ dramaturgie pořadu ve vazbě na agendu ZTS/ČH
- b/ diskutovaná sub témata ve vazbě na agendu ZTS/ČH
- c/ moderátorovo komunikační chování ve vazbě na agendu ZTS/ČH

Speciální pozornost jsme věnovali problematice dodržování kritérií žurnalistické objektivitvity v následujících komunikačních situacích:

A) PROFESNÍ FAULY KMENOVÝCH ŽURNALISTŮ, kteří:

- 1) straní některé ze stran sporu o výklad agendy ZTS/ČH (přímo i nepřímo),
- 2) snižují či zesměšňují aktéry agendy (přímo i nepřímo),
- 3) nekorigují respondenty, kteří poškozují přítomné/nepřítomné subjekty.

B) VĚCNÁ POCHYBENÍ KMENOVÝCH ŽURNALISTŮ, kteří:

- 1) vytvářejí zpravodajské artefakty stereotypizovaným popisem událostí, jež tímto způsobem mytologizují,
- 2) uvádějí nepřesné informace,
- 3) zkreslují informace,
- 4) potlačují relevantní informace,
- 5) nekorektně prezentují a interpretují data výzkumů veřejného mínění.

3. ANALÝZA

3.1. Polední a hlavní zprávy: publicistická část

Hlavní zprávy, resp. polední zprávy vysílá Radiožurnál a ČRo Plus dvakrát denně v 12:00 a v 18:00. V pracovních dnech relace obsahuje úvodní cca osmiminutovou zpravodajskou část a cca 22minutový publicistický blok pod názvem – *rozhovory a komentáře*. O víkendu a svátcích je vysíláno pouze zpravodajství bez publicistiky v cca devítiminutové stopáži. Předmětem analýzy byla na základě zadání pouze publicistická část obou formátů, ve které jsme identifikovali od 2.9. do 16.9. **pět relevantních relací** (2.9. - polední i hlavní zprávy, 4.9. - polední zprávy, 13.9. - polední i hlavní zprávy), které tematizovaly otázky spojené s analyzovanou agendou – *zastavení trestního stíhání* v kauze ČH, respektive agendu Čapí hnízdo.

Vzhledem k tomu, že Radou ČRo zadané téma *ZTS* je de facto součástí širší a starší agendy *Čapí hnízdo* sledovali jsme tři typy relativně autonomních, byť neoddělitelně propojených subagend:

- a) *kauzy Čapího hnízda* jako dlouhodobě tematizované agendy dotačního podvodu, na kterém se měl podílet primárně český premiér, jeho rodinní příslušníci a zaměstnanci,
- b) *zastavení trestního stíhání*, jako užšího narativního finále dané kauzy, které tematizovalo samotné rozhodnutí/rozhodování MSZ, resp. dozorového státního zástupce a/nebo jeho nadřízeného, a/nebo komentáře týkající se jejich profesního jednání/ rozhodování ve věci. Agendu de facto vymezil již zadavatel analýzy, a to dnem úniku informace o ukončení stíhání do tisku (2.9.) a oficiálním vyhlášením státního zastupitelství o zastavení stíhání (13.2.),
- c) *tematické kombinace* obou subagend (ČH+ ZTS). (schéma 2).

Schéma 2 Analyzovaná agenda a její součásti

Jako relevantní příspěvek byla kódována čtená zpráva, rozhovor, komentář tematizující danou agendu (jednu zde tří subagend). V případě rozhovoru jsme dále rozlišovali tzv. *konverzační sekvenci*, tedy tu část rozhovoru (moderátorovu otázku, repliku), která artikulovala téma *zastavení trestního stíhání* (dále jen ZTS) a kauzu *Čapí hnízdo* (dále jen ČH) nebo jejich kombinaci (dále jen ZTS+ČH).

Mezi analyzovanými příspěvky dominovala kombinovaná subagenda (tab. 2). Skutečnost, že publicistika ČRo reagovala rychle na nastolení nové subagendy *ZTS*

ilustruje fakt, že toto téma bylo přítomno v 54 analytických jednotkách, tj. ve více než dvou třetinách příspěvků (77 %).

Tabulka 2 Zastoupení sledovaných témat dle data vysílání (N = 70)

téma	2.9.2019		4.9.2019		13.9.2019		celkem
	N	v %	N	v %	N	v %	
kombinace obou témat	13	43 %	1	3 %	16	53 %	30
zastavení trestního stíhání	12	50 %	4	17 %	8	33 %	24
Čapí hnízdo	9	56 %	1	6 %	6	38 %	16
Celkem	34 ²	49 %	6 ³	9 %	30 ⁴	43 %	70

Tabulka 3 naznačuje dvouvrcholový proces nastolování dané agendy jako celku. Zvýšená pozornost jí byla věnována 2.9. (v den, kdy byla v Deníku N publikována neautorizovaná informace o tom, že státní zástupce Jaroslav Šaroch navrhl zastavit stíhání premiéra Andreje Babiše) a 13.9., kdy bylo MSZ oficiálně oznámeno rozhodnutí o zastavení stíhání.

Zároveň tabulka popisuje žánrovou strukturu relevantních příspěvků. Více než čtyřicetiprocentní podíl relevantních rozhovorů odpovídá publicistickému charakteru analyzované části zpravodajství. Mírně převažovalo rozšířené zpravodajství, respektive zpravodajský background k rozhovorům.

Tabulka 3 Žánrová skladba relevantních příspěvků a datu vysílání (N = 19)

žánr	2.9.2019		4.9.2019		13.9.2019		celkem	
	N	v %	N	v %	N	v %	N	v %
Rozhovor	3	38 %	1	12 %	4	50 %	8	42 %
tematická čtená zpráva	4	36 %	2	18 %	5	46 %	11	58 %
Celkem	7	37 %	3	16 %	9	47 %	19	100 %

3.1.1 Kvantitativní analýza: struktura oslovených respondentů v tematických rozhovorech

V rozhovorech bylo v analyzovaném období osloveno deset respondentů. Tabulka 4 ukazuje jejich profesní/politické afiliace, které naznačují, že relevantní agendu nastolovali/vyprávěli editoři primárně prostřednictvím politiků. V jednom případě kombinoval respondent politickou a expertní roli (H. Válková).

Z deseti respondentů, kteří vystupovali v osmi rozhovorech bylo šest poslanců PS PČR. Z pohledu dvou/tří hlavních narativních figur agendy ZTS (A. Babiše a dozorujícího státního zástupce J. Šarocha/ a jeho nadřízeného M. Erazíma) byl

² Celková stopáž tématu (dílčích subagend): 26 min. 52 s.

³ Celková stopáž tématu (dílčích subagend): 5 min. 58 s.

⁴ Celková stopáž tématu (dílčích subagend): 25 min. 8 s.

zastoupen mezi respondenty pouze první ze jmenovaných. Je ale pochopitelné, že se státní zástupci až do oficiálního vyhlášení o rozhodnutí ve věci veřejně nevyjadřovali. Proto je jejich absence v publicistice HZ obhajitelná. Částečně profesní optiku státních zástupců substituovalo vystoupení prezidenta Unie státních zástupců⁵, který dostal prostor, podobně jako A. Babiš v sólovém rozhovoru odvysílaném 2.9. A. Babiš měl navíc i nepřímou argumentační podporu ve své stranické kolegyni profesorce trestního práva H. Válkové, která byla HZ oslovena spolu s opozičním senátorem M. Vystrčillem (ODS). Tento rozhovor byl ale odvysílán až po 18.00 a nebyl tak bezprostřední reakcí na slova A. Babiše a J. Laty.

Za hlasy nezávislých expertů lze považovat jen sólový rozhovor s E. Wagnerovou a politologem J. Burešem. Do role „narrativního vykladače kauzy“ byla obsazena Jana Klímová donedávna analytička ČRo, která se celou kauzou dlouhodobě zabývala a poskytla posluchačům skutečně přehledný a věcně korektní background kauzy Čapí hnízdo. Sněmovní hlasy zatupovaly dva představitelé ODS a jeden Pirát, kterým oponovali dva zastupitelé zvolení do sněmovny PČR za hnutí ANO. Jinými slovy, hlasy dotčených stran sporu, respektive politické opozice byly reprezentovány vyváženě. Klíčové bylo především oslovení A. Babiše, kterému byl poskytnut dostatečný komunikační prostor.

Dva z rozhovorů, které měly povahu diskuse více respondentů, byly z hlediska vyváženosti obsazeny korektně. V prvním případě diskutovali dva reprezentanti pozice/opozice ANO/ODS, v druhém případě zastupitel ANO a Pirátů. Zbývající rozhovory probíhaly jako face to face interakce (byť ne doslova) mezi moderátorem a respondentem.

Tabulka 4 Respondenti v tematicky relevantních rozhovorech podle profesní a stranické afiliace

Vysílání	Respondent
2.9.2019	Jan Lata, prezident Unie státních zástupců
2.9.2019	Andrej Babiš, premiér (ANO)
2.9.2019	Miloš Vystrčil, senátor (ODS)
	Helena Válková, členka ústavněprávního výboru sněmovny (ANO) (Andrej Babiš, premiér ČR, ze záznamu)
4.9.2019	Eliška Wagnerová, bývalá místopředsedkyně Ústavního soudu, právní teoretička (P. Zeman, nejvyšší státní zástupce, ze záznamu).
13.9.2019	Jana Klímová, zástupkyně šéfredaktora Hospodářských novin
13.9.2019	Jan Skopeček, poslanec (ODS)

⁵ Specifické postavení měla prezentace názorů nejvyššího státního zástupce P. Zemana, který ale nebyl osloven jako respondent, a proto jeho komunikační roli uvádíme pouze v závorce. Nešlo o plnohodnotné postavení respondenta, který reaguje v živém vysílání na dotazy moderátora. Jeho hodnocení kauzy bylo výsledkem editorova rozhodnutí, který v roli gatekeepera vybral relevantní pasáže ze Zemanova kritického vystoupení na tiskové konferenci. Tyto pasáže byly korektně použity k úvodnímu zarámování rozhovoru s E. Wagnerovou.

13.9.2019	Jan Volný, člen předsednictva a poslanec hnutí ANO (A. Babiš záznam z tiskovky)
	Jakub Michálek, místopředseda a poslanec Pirátské strany
13.9.2019	Jan Bureš, politolog a prorektor pražské Metropolitní univerzity

Z pohledu kvantitativní reprezentace nevykazovala dramaturgie, resp. složení a vedení rozhovorů žádné zásadní narušení objektivní, resp. vyvážené reprezentace názorů na danou kauzu.

Jakkoliv nebyly osloveny všechny relevantní sněmovní subjekty je třeba respektovat rozhodnutí tematizovat kauzu ZTS/ČH jako privátně-stranickou a ne vládně koaliční. V tomto smyslu je obhajitelné, že nebyli osloveni představitelé vládní ČSSD, ale ani stran, které vládu „tiše“ podporují. Méně obhajitelné bylo zúžení hlasů opozice na pouze jednu sněmovní stranu.

3.1.1.1 Kvantitativní analýza: referenční obraz relevantních aktérů

V analýze jsme se zaměřili též na referenční pokrytí hlavních aktérů v rámci výše naznačených tří typů subagend. Z věcného i narativního hlediska jsme jako hlavní figury dané agendy zvolili A. Babiše, dva státní zástupce, kteří měli na starosti kauzu Čapí hnízdo (J. Šaroch, M. Erazím), policie/vyšetřovatele kauzy (P. Nevtípil) a nakonec, jako kolektivní subjekt, ostatní obviněné. Tato kategorie byla kódována při výskytu reference o některém ze skupiny aktérů, kteří byli obviněni společně s A. Babišem⁶.

Agendě jasně dominoval A. Babiš, což odpovídá veřejnému zájmu, který je spojován s jeho pozicí premiéra ČR. Pozice referenčního pokrytí dozorujícího státního zástupce J. Šarocha odpovídá pozornosti, která se k němu obrátila po úniku informace o *zastavení trestního stíhání*, se kterým byl spojován. U referencí o všech aktérech dominovala kombinovaná agenda (tab. 4, 5).

Tabulka 4 Referenční pokrytí relevantních aktérů (N = 93)

	Počet referencí	v %
Andrej Babiš	41	44 %
Jaroslav Šaroch	27	29 %
Martin Erazím	14	15 %
ostatní obvinění	9	10 %
policie/vyšetřovatel	2	2 %
celkem	93	100 %

⁶ M. Babišová, A. Bobeková, M. Herodes, A. Babiš ml., J. Mayerová, J. Nenadál.

Tabulka 5 Referenční pokrytí relevantních aktérů podle typu subagendy (N = 93)

	Čapí hnízdo		zastavení trestního stíhání		kombinace témat		celkem	
Andrej Babiš	8	20 %	8	20 %	25	61 %	41	100 %
Jaroslav Šaroch	4	15 %	11	41 %	12	44 %	27	100 %
Martin Erazím	2	14 %	6	43 %	6	43 %	14	100 %
ostatní obvinění	2	22 %	2	22 %	5	56 %	9	100 %
policie/vyšetřovatel					2	100 %	2	100 %
Celkem	16	17 %	27	29 %	50	54 %	93	100 %

V mediálním obrazu aktérů hraje vždy významnou roli valence referencí, které jim byly adresovány. Jakkoliv se analýza zaměřila na publicistickou část HZ, u které se z definice předpokládá vyšší podíl hodnotících soudů, vidíme v tabulce 6, že jak v případě obviněného/zproštěného A. Babiše, tak u ostatních obviněných⁷, dominoval neutrální zpravodajský popis. Ani u jednoho z aktérů nelze hovořit o stigmatizujícím nálepkování či dokonce o ostrakizačních postupech, které bývají typické pro anatomii mediálně konstruovaných morálních panik (Cohen Young, 1972; Volek, 2000).

Negativní reference o A. Babišovi měly de facto backgroundovou povahu v tom smyslu, že moderátorka rekapitulovala případy politiků, kteří v případě pochybností o jejich proti/zákonem jednání, rezignovali na funkci (uvedla příklad S. Grosse a P. Nečase). Jednalo se jen o poskytnutí informací posluchačům, kteří si tak mohli na základě porovnání s jinými podobnými kauzami vysokých politiků, vytvořit svobodně vlastní názor (rozhovor s A. Babišem 2.9., 13.9.). Jinými slovy, nejednalo se o porušení respektu k *presumpci nevinny* (moderátoři opakovaně užili označení **údajný dotační podvod**).

Kritický diskurz vedený proti dozorovému státnímu zástupci J. Šarochovi vycházel z pochybnosti artikulované moderátory ve formě otázky, *proč zrušil obvinění, když celý případ dozoroval čtyři roky*. Více o tomto tématu vypovídá následující analýzy výkladových rámců (kap. 4.1.2.1).

Tabulka 6 Reference podle valence (N = 93)

	pozitivní		negativní		neutrální		Celkem	
Andrej Babiš	3	7 %	3	11 %	35	82 %	41	100 %
Jaroslav Šaroch			3	11 %	24	89 %	27	100 %
Martin Erazím					14	100 %	14	100 %
ostatní obvinění					9	100 %	9	100 %
policie/vyšetřovatel	1	50 %			1	50 %	2	100 %
Celkem	4	4 %	7	8 %	82	88 %	93	100 %

⁷ Větší část analyzovaného intervalu trvalo obvinění, jehož zrušení bylo oficiálně oznámeno MSZ až 13.9.

3.1.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užitě při vedení rozhovorů

Při analýze transformaci *zastavení trestního stíhání* jako události (event) do aktuálně publicistické podoby (interview) jsme se soustředili na následující rétorické a konverzační postupy moderátorů:

- (1) zarámování tématu ZTS,
- (2) zarámování relevantních rozhovorů, které tematizovaly ZTS,
- (3) vedení samotných rozhovorů s relevantními respondenty.

V tomto bodě jsme dále porovnávali:

- (3.c) do jaké míry bylo srovnatelné vedení rozhovorů s hlavními aktéry (A. Babiš, M. Erazím, J. Šaroš).

Odpověď na otázku, zda byl respektován Zákon o ČRo a Kodex ČRo, jsme hledali na několika rétorických rovinách.

AD 1/ Při analýze zarámování tématu ZTS jsme vycházeli z hlavních hedlajnů uvozujících celou publicistickou část. Jak vidíme v tabulce 7 moderátoři bez výjimky rámovali téma ZTS jako (a) deskriptivní informaci o postupu dozorujícího státního zástupce, (b) jako informaci o možnostech dalšího vývoje kauzy.

Klíčový rámeček, který na konci sledovaného období redakce HZ užila zazněl v den oficiálního oznámení o zastavení trestního stíhání: „*V čele české vlády už v tuto chvíli nestojí trestně stíhaný premiér*“ (13.9. 12.00).

Žádný z užitých rámců nezpochybňoval ani rozhodnutí dozorujícího státního zástupce, resp. rozhodnutí o ZTS, které vydalo MSZ, ani některého z obviněných/zproštěných obvinění.

AD 2/ Při analýze zarámování relevantních rozhovorů, jsme vycházeli z moderátorova uvození/ kontextualizace samotného rozhovoru (diskuse). Soustředili jsme se zvláště na takové konverzační prvky, prostřednictvím kterých se moderátoři vyjadřovali k samotnému rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, a to formou tří základních rétorických postupů: zprostředkování, aprobace, zpochybnění postupu, který předcházel ZTS.

Jak ukazuje tabulka 7 moderátoři bez výjimky rámovali rozhovory:

- (a) deskriptivní informaci o rozhodnutí dozorujícího státního zástupce,
- (b) deskriptivní informaci o dalším možném vývoji/posuzování daného rozhodnutí
- (c) otázkou po příčinách daného rozhodnutí
- (d) stanoviskem MSZ, které zdůvodňovalo zastavení trestního stíhání postoj
- (e) institucionalizovanou i zprostředkovanou prezentací hodnocení ZTS od A. Babiše, hlavního obviněného/zproštěného ve věci.

Tabulka 7 Tematická zarámování rozhovorů

2.9. POLEDNÍ HLAVNÍ ZPRÁVY (12:00)

HEDLAJN: *Co znamená návrh státního zástupce na zastavení stíhání premiéra v případě Čapí hnízdo? A jaký teď bude další postup úřadů?*

KONTEXTUÁLNÍ UVOZENÍ ROZHOVORU S J. LATOU, PO KTERÉM NÁSLEDOVAL ROZHOVOR S A. BABIŠEM: *Státní zástupce Jaroslav Šaroch po bezmála čtyřech letech vyšetřování navrhl zastavit stíhání premiéra Andreje Babiše z hnutí ANO v případě 50milionové evropské dotace na výstavbu farmy Čapí hnízdo. Podle Deníku N tak učinil i u dalších stíhaných v tomto případě. Městské státní zastupitelství, kde Jaroslav Šaroch působí, uvedlo, že s rozhodnutím se nyní seznamuje vedoucí státní zástupce, který zjišťuje, zda je změna názoru Jaroslava Šarocha zákonná a důvodná. Do rozhodnutí může v rámci svých pravomocí zasáhnout. V případě, že by měl jiný právní názor, může Šarochovi pokynem uložit, aby se rozhodl jinak. My teď máme ve vysílání prezidenta Unie státních zástupců, Jana Latu. Dobrý den.*

2.9. PODVEČERNÍ HLAVNÍ ZPRÁVY (18:00)

HEDLAJN: *Co mohlo vést státního zástupce Jaroslava Šarocha k návrhu zastavit trestní stíhání premiéra Andreje Babiše v tak zvané kauze Čapí hnízdo? A co by případně mohlo toto rozhodnutí zvrátit?*

KONTEXTUÁLNÍ UVOZENÍ ROZHOVORU S H. VÁLKOVOU A M. VYSTRČILEM: *Český premiér Andrej Babiš z hnutí ANO dnes dostal blahopřání od prezidenta republiky, k 65. narozeninám i k zastavení trestního stíhání. Poté, co přišla zpráva, že v bedlivě sledované kauze údajného dotačního podvodu kolem farmy Čapí hnízdo spojeného s předsedou vlády změnil státní zástupce Jaroslav Šaroch názor. Trestní stíhání však zatím fakticky zastaveno nebylo. Jde pouze o návrh a Šarochův nadřazený z městského státního zastupitelství v Praze zjišťuje, zda byla změna jeho názoru zákonná a důvodná. Premiér Babiš v dnešním poledním rozhovoru pro Český rozhlas mimo jiné zopakoval, že je přesvědčen o své nevině.*

4.9. PODVEČERNÍ HLAVNÍ ZPRÁVY (18:00)

HEDLAJN: *V čem obhajuje a v čem kritizuje nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman svoje kolegy v případě Čapí hnízdo?*

KONTEXTUÁLNÍ UVOZENÍ ROZHOVORU S E. WAGNEROVOU: *My jsme se pokusili oslovit ministryni spravedlnosti Marii Benešovou, ale bez úspěchu. Na lince je bývalá místopředsedkyně Ústavního soudu, právní teoretička - Eliška Wagnerová. Dobrý den.*

13.9. POLEDNÍ HLAVNÍ ZPRÁVY (12:00)

HEDLAJN: *Jak zdůvodnilo Městské státní zastupitelství v Praze rozhodnutí zastavit trestní stíhání premiéra Babiše a dalších obviněných v kauze Čapí hnízdo?*

KONTEXTUÁLNÍ UVOZENÍ ROZHOVORU S J. KLÍMOVOU: *V čele české vlády už v tuto chvíli nestojí trestně stíhaný premiér. Městské státní zastupitelství dnes zastavilo trestní stíhání všech obviněných v kauze Čapí hnízdo. Tedy premiéra a šéfa hnutí ANO Andreje Babiše a jeho příbuzných. V tiskové zprávě to dnes oznámil Městský státní zástupce v Praze Martin Erazím. Podle jeho vyjádření vyšetřování neprokázalo, že by společnost Farma Čapí hnízdo získala 50milionovou dotaci od Evropské unie podvodem. Společnost podle státních zástupců splňovala definici malého nebo středního podniku a na dotaci tak měla nárok. Ve spojení jsme se zástupkyní šéfredaktora Hospodářských novin Janou Klímovou. Dobrý den.*

13.9. PODVEČERNÍ HLAVNÍ ZPRÁVY (18:00)

HEDLAJN: *Na kolik srozumitelný a podložený je závěr státních zástupců, že by po letech vyšetřování mělo být zastaveno trestní stíhání v tzv. kauze Čapí hnízdo? A jak by se toto rozhodnutí mohlo odrazit na zdejší politické scéně na pozici premiéra nebo na argumentech opozice, podle níž by vzhledem k tomuto případu neměl vést vládu právě Andrej Babiš?*

KONTEXTUÁLNÍ UVOZENÍ ROZHOVORU S J. VOLNÝM A J. MICHÁLKEM, PO KTERÉM NÁSLEDOVAL SAMOSTATNÝ ROZHOVOR S J. BUREŠEM: *Nejsem nijak překvapen, komentoval odpoledne Andrej Babiš rozhodnutí pražského státního zastupitelství zastavit trestní stíhání premiéra a předsedy hnutí ANO v kauze Čapí hnízdo. Policie ho obvinila předloni z dotačního podvodu a z poškození finančních zájmů EU a letos v dubnu podali policisté návrh na obžalobu. Na základě toho, že společnost Farma Čapí hnízdo,*

kteřá původně patřila Babišovu holdingu Agrofert se v roce 2007 přeměnila na akciovou společnost a o rok později získala padesátimilionovou evropskou dotaci v programu pro malé a střední podniky, na niž by jako součást Agrofertu neměla nárok. Po několika letech se pak farma pod Agrofert vrátila. Vedoucí pražského státního zastupitelství dal ale zapravdu dozorujícímu žalobci v tomto případě a dnes sdělil, že společnost Farma Čapí hnízdo splňovala podmínky definice malého a středního podniku. Jak také sjezdů ze zdůvodnění citoval mluvčí městského zastupitelství Aleš Cimbala.

Andrej Babiš i další obvinění, mimo jiné jeho příbuzní, od začátku odmítali, že by získali dotaci nezákonnou cestou. Premiér kauzu označuje za vykonstruovanou a politicky motivovanou a v tomto smyslu se vyjádřil i na odpolední mimořádné tiskovce.

Tolik Andrej Babiš, jehož působení v čele vlády od začátku kauzy zpochybňovala parlamentní opozice, podle níž je v čele exekutivy neměl stát trestně stíhaný politik. Dodejme, že dnes oznámené rozhodnutí má ještě přezkoumat nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman. Naše pozvání přijali po telefonu člen předsednictva a poslanec hnutí ANO Jan Volný. Dobrý den.

AD 3/ Při analýze vedení rozhovorů jsme se soustředili na výskyt možných favorizačních/ defavorizačních rétorických faulů, ze strany moderátora. Rozvedli jsme zde zjištění z kvantitativní analýzy rozhovorů, respektive z analýzy distribuce základních typů dotazů adresovaných respondentům.

Jak ukazuje tabulka 8 moderátoři formulovali v téměř naprosté většině neutrálně zjišťovací dotazy. V tomto smyslu byl jejich postup nestranný. A to jak z pohledu jednotlivých respondentů, tak i z pohledu kategorizace skupin respondentů podle jejich vztahu k tématu.

Tabulka 8 Typy dotazů podle kategorií respondentů: expertní, opoziční a „probabišovský diskurz“ (N=60)

adresát	neutrálně – zjišťovací	kriticko-polemický	podporující dotazovaného	celkem
Komentátor				
J. Klímová	7			
Experti				
J. Lata	12			
E. Wagnerová	4		1	
J. Bureš	4			
Hnutí ANO				
A. Babiš	6	3		
H. Válková	7			
J. Volný	5	1		
Opozice				
J. Michálek	5			
M. Vystrčil	4			
J. Skopeček	1			
CELKEM				

Jedinou výjimku představuje polovina kriticko-polemických dotazů adresovaná hlavnímu obviněnému ve věci A. Babišovi. Veřejný zájem v tomto smyslu legitimoval tuto kritičtější strategii.

Z pohledu vyváženého a nestranného přístupu k respondentům lze též upozornit na ne zcela proporcionální dotaci komunikačního prostoru pro H. Válkovou a M. Vystrčila, jehož argumentace byla omezena vyšším prostorem věnovaným H. Válkové, která si de facto vynutila dva „dotazy“ navíc. V celku sledovaného období, respektive v relevantní publicistice HZ šlo ale o jednotlivost, která neovlivnila celkovou reprezentaci agentury ZTS v publicistické části HZ.

Následující kvalitativní analýza vedení rozhovorů se soustředila zvláště na následující rétorické a konverzační fauly:

- a) moderátor stranil přímo/ nepřímo, některému z aktérů kauzy (státní zástupci/obvinění),
- b) moderátor defavorizoval respondenty, případně hlavní aktéry kauzy ČH a/nebo argumenty. Užíval při tom zvláště tzv. zjemnělou agresi s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování). Za defavorizaci jsme ale nepovažovali kritiku prokazatelně protizákonného jednání,
- c) moderátor neodděloval fakta a názory,
- d) moderátor byl věcně nepřipravený a/ nebo nepřesný (absentující/nepřesné odkazování na zdroje prezentovaných informací).

Speciální pozornost jsme věnovali následujícím okruhům:

- a/ zda ne/bylo zpochybnováno samotné rozhodnutí MSZ ve věci.
- b/ zda ne/byla respektována presumpce nevinu u všech obviněných (po většinu sledovaného období ještě oficiálně neplatilo zastavení trestního stíhání ve věci).

Rozhovory byly vedeny s respektem k pravidlům aktuálně publicistického žánru a striktně respektovaly presumpci nevinu (A. Babiše), respektive profesní integritu dozorujícího státního zástupce a jeho nadřízeného (J. Šaroča, M. Erazíma).

Moderátoři se ale nevyhýbali otázkám po možných důvodech rozhodnutí, které komentovala většina mluvčích jako *překvapující*. Toto hodnocení ale ani jednou nezaznělo z úst moderátorů. Jediná explicitní kritika MSZ zazněla ze záznamu od nejvyššího státního zástupce P. Zemana. Ani v něm se ale neobjevilo hodnocení vlastního rozhodnutí, které v dané době nebylo ještě oficiálně zveřejněno.

Pavel ZEMAN, nejvyšší státní zástupce:

Dokonce, budu-li hodně přísný, tak by měla veřejnost být informována nejenom teprve poté, až je vydáno to rozhodnutí. Ale až je doručeno všem oprávněným subjektům. Myslím si, že z hlediska férovosti je vhodné, aby se s takovým rozhodnutím nejdříve seznámili ti, jichž se to týká a teprve poté, aby byla seznámena veřejnost.

Kriticko-zpochybňující diskurz, který se obracel k ZTS nebyl ve sledované období systematicky přítomný, ale jen probleskoval v některých rozhovorech. Vycházel primárně z pochybnosti artikulované moderátory ve formě otázky, *proč zrušil obvinění, když celý případ dozoroval čtyři roky a v jeho průběhu zamítl stížnosti A. Babiše a dalších, proti stíhání, jako nedůvodné?* (2.9.,13.9.).

V jednotlivých moderacích se jednalo o následující náznaky pochybnosti, které ale neměly systematickou podobu a balancovaly na hraně mezi zpochybněním rozhodnutí a oprávněnou analýzou důvodů takového rozhodnutí, resp. motivace jeho autorů.

1/ MODERÁTOR: *Dozorující státní zástupce shledal původně stíhání důvodným. Žádal o vydání k trestnímu stíhání. **Jak běžné je, že státní zástupce v této fázi případu, po tolika letech, změnil právní názor na posouzení věci?** Jak často se tohle děje?* (2.9. 12:00).

2/ MODERÁTOR: ***Snad se dozvíme přesné zdůvodnění*** (2.9., 18:00).

3/ MODERÁTOR: *Paní Válková, jak byste vlastně odpověděla těm, kdo dávají do souvislosti fakt, že **ministřyně spravedlnosti Marie Benešová byla jmenovaná den poté, co Jaroslav Šaroch začal připravovat žalobu na Andreje Babiše a další obviněné v kauze Čapí hnízdo?*** (2.9., 18:00).

4/ MODERÁTOR: (...) ***nevyvolává pochybnosti nad tím údajným rozhodnutím pana Šarocha fakt, že případ dozoroval čtyři roky a doposud nedával žádné pochybnosti najevo?*** (2.9., 18:00).

5/ MODERÁTOR: *Pane Volný, považujete za standard, standard nebo pochopitelné, že k tomu závěru, k rozklíčování těch otázek dospěli zástupci až po letech vyšetřování? **Proč dozorující státní zástupce změnil právní názor až letos v létě?*** (13.9.,18:00).

Detailnější rétoricko-argumentační analýzou bylo možné zachytit některé sporné formulace otázek či přesněji užití tzv. negativních otázek adresovaných respondentům. Teorie a výzkum zohledňují při posuzování míry nestrannosti/neutrálnosti dotazu (moderace) užití tzv. negativní syntaktické struktury, která nejen implikuje nepravděpodobnost označeného jednání, ale především podsouvá respondentovi a posluchačům „správnou“ tj. „preferovanou odpověď“. A v některých případech může zvýznamňovat negativní konotace připisované buď přímo dotazovanému subjektu nebo subjektu, o kterém se hovoří (Clayman a Heritage, 2002). V rozhovorech se občas objevovalo:

MODERÁTORKA: (A. Babišovi)

*Takže byste **nebyl raději**, aby to došlo k soudu?*

MODERÁTOR: (E. Wagnerové)

*Takže **nesouhlasíte** s názorem ministřyně spravedlnosti Marie Benešové...*

(4.9., 18:00)

MODERÁTOR: (E. Wagnerové)

*Takže podle vás **není přiléhavé** to hodnocení ministřyně spravedlnosti Marie Benešové, že státní zástupci v podstatě jednájí závisle jeden na druhém?* (4.9., 18:00)

MODERÁTOR: (J. Burešovi)

*Takže, **nemyslíte** si, že by ten vývoj v celém případě zanechal nějaké jasnější stopy, pokud jde o, o pohled přinejmenším části politických kruhů nebo veřejnosti na působení orgánů činných v trestním řízení státní zastupitelství?* (13.9. 18:00)

Tuto poznámku je třeba chápat jako upozornění před možnými, často nezamýšlenými, defavorizujícími důsledky naznačených formulací, pro dotčené subjekty. V daném případě ale nelze hovořit o jejich systematickém či záměrném použití.

3.1.2.1. Výkladové rámce

Kvalitativní analýza též sledovala využití/přítomnost následujících *ad hoc* výkladových rámců adresovaných: (a) kauze Čapí hnízdo, (b) ZTS. Sledovali jsme dva typy rámování těchto subagend:

ad a/

- 1/ Nešlo o porušení zákona
- 2/ Jednalo se o uměle vytvořenou kauzu s cílem poškodit Andreje Babiše
- 3/ Jednalo se o porušení zákona/podvod ze strany obviněných

ad b/

- 1/ Musíme respektovat rozhodnutí státního zástupce, ale...
- 2/ Státní zástupce podlehl politickému tlaku
- 3/ Rozhodnutí státního zástupce bylo správné
- 4/ Nezbyvá než vyčkat na rozhodnutí nejvyššího státního zástupce.

Kauzu Čapí hnízdo rámovali moderátoři ve svých dotazech a replikách pouze pětkrát, přičemž první dva rámce byly zastoupeny rovnoměrně (2x), rámování kauzy jako porušení zákona ze strany obviněných se objevilo pouze jednou.

Zastavení trestního stíhání bylo výkladově rámováno častěji (18x), přičemž ve stejné míře (6x) akcentovali moderátoři první a třetí rámeček, které de facto vyzývaly respektovat rozhodnutí. Čtyřikrát rámovali ZTS moderátoři apelem na nutnost vyčkat na (potenciální) rozhodnutí nejvyššího státního zástupce. Zpochybňující druhý rámeček se objevil pouze dvakrát, a to v rétoricky nepřímé podobě pochybnosti o zastavení stíhání, artikulované v otázce zda: „*nevývolává pochybnosti nad tím údajným rozhodnutím pana Šaroča fakt, že případ dozoroval čtyři roky a doposud nedával žádné pochybnosti najevo?*“

Z uvedené kvantitativní kategorizace i kvalitativní interpretace vyplývá, že z pohledu Zákona o ČRo či Kodexu ČRo nedošlo k porušení objektivitě a nestrannosti, resp. neutrality.

3.1.3 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky

- a) Hlavní zprávy naplnily požadavek na názorové plurality a rozmanitosti. Jedinou výhradu lze mít k podrepräsentaci hlasů opozičních stran, které v relevantních rozhovorech zastupovali pouze představitelé ODS.
- b) Subagendy Čapí hnízdo, respektive zastavení trestního stíhání v kauze ČH komunikovala publicistika HZ nejen s dostatečnou pozorností odpovídající veřejnému zájmu, který byl dán především skutečností, že mezi obviněnými byl

i premiér ČR. Současně platí, že HZ naplnilo i povinnost, co nejaktuálnější reflexe významných společenských dějů. HZ nastolily agendu ZTS aktuálně po úniku informace o zastavení trestního stíhání v Denníku N, tj. jedenáct dní před oficiálním zveřejněním rozhodnutí MSZ.

- c) Respondenti byli dostatečně představeni. V daném případě měly HZ snadnou úlohu, jelikož všichni oslovení mluvčí disponují vysokou mediální známostí a institucionální transparentností. Nebylo tudíž třeba detailněji analyzovat jejich pracovní či ekonomické vazby.
- d) Moderátoři si počínali v souladu se Zákonem 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a čl. 6.13 Kodexu ČRo. Nedopouštěli se favorizace či defavorizace respondentů, která by byla výsledkem porušení profesní objektivit. Moderátoři vedli rozhovory věcně a až na výjimky se vyvarovali prezentaci vlastních názorů formou, která by potlačovala, zkreslovala nebo dehonestovala názor respondenta. Jinými slovy, posluchači měli k dispozici informace v takové podobě, aby si mohli vytvářet svobodně názor na danou problematiku.

3.2. Den v 60 minutách

Pořad je koncipován jako výběr denních událostí, které považuje redakce za podstatné, a které již v průběhu dne v některém z pořadů zpracovala. Jádrem pořadu tvoří analytické rozhovory a jeden duel.

Pořad připravují: Veronika Sedláčková, Vladimír Kroc, Zuzana Burešová, Lucie Vopálenská, Renata Kropáčková, Martina Mašková a redakce publicistiky

Pořad se vysílá: v pondělí-pátek od 21:05; Repríza: úterý-sobota 05:05

Vzhledem k tomu, že Radou ČRo zadané téma ZTS je de facto součástí širší a starší agendy Čapí hnízdo sledovali jsme tři typy relativně autonomních, byť neoddělitelně propojených subagend:

- kauzy Čapího hnízda* jako dlouhodobě tematizované agendy dotačního podvodu, na kterém se měl podílet primárně český premiér, jeho rodinní příslušníci a zaměstnanci,
- zastavení trestního stíhání*, jako užšího narativního finále dané kauzy, které tematizovalo samotné rozhodnutí/rozhodování MSZ, resp. dozorového státního zástupce a/nebo jeho nadřízeného, a/nebo komentáře týkající se jejich profesního jednání/ rozhodování ve věci. Agendu de facto vymezil již zadavatel analýzy, a to dnem úniku informace o ukončení stíhání do tisku (2.9.) a oficiálním vyhlášením státního zastupitelství o zastavení stíhání (13.2.),
- tematické kombinace* obou subagend (ČH+ ZTS).

3.2.1. Charakteristiky odvysílaných rozhovorů: respondenti

V analyzovaném období jsme identifikovali od 2.9. do 16.9. tři tematicky relevantní vydání pořadu (2.9., 13.9. a 16.9.), které reflektovaly otázky týkající se *zastavení trestního stíhání v kauze ČH*, respektive *agendu Čapí hnízdo*. Jak ukazuje tabulka 9, byly tyto subagendy nastolovány skrze čtyři rozhovory se šesti respondenty (tři dvojrozhovory, jeden face to face rozhovor, dvakrát byl přítomen P. Nováček).

Tabulka 9 Respondenti v tematicky relevantních rozhovorech podle data a profesní afiliace

datum vysílání	Respondent
2.9.2019	Robert Čásenský, šéfredaktor měsíčníku Reportér
	Petr Nováček, komentátor Českého rozhlasu
13.9.2019	David Ondráčka, ředitel české kanceláře protikorupční organizace Transparency International
	Zdeněk Koudelka, právník a vysokoškolský pedagog
13.9.2019	Petr Nováček, komentátor Českého rozhlasu
16.9.2019	Patrik Eichler, Zástupce ředitele Masarykovy demokratické akademie a komentátor Deníku Referendum
	Václav Dolejší, redaktor Seznam zprávy

Tato výchozí informace poskytuje základní informace nezbytné pro zodpovězení první otázky položené zadavatelem: Do jaké míry naplnil analyzovaný pořad požadavek na komplexní reprezentaci společenské reality, a to ve smyslu zastoupení názorové plurality, rozmanitosti?

Úroveň socio-profesní a postojové plurality respondentů lze hodnotit ve dvou základních úrovních:

I. Podle institucionálně expertní pozice respondentů:

(a) *expertně právní* (D. Ondračka, Z. Koudelka) a

(b) *žurnalisticko-politologické* (P. Nováček, R. Časenský, V. Dolejší, P. Eichler).

II. Podle vztahu respondentů k danému tématu ČH/ZTS je (schéma 3):

(a) *otevřený kritik* rozhodnutí o ZTS, resp. obviněných ve věci (zvláště A. Babiše):

- David Ondračka, ředitel české kanceláře TI, jehož kritický pohled na podnikatelské aktivity A. Babiše je dobře známý a naplnil se i v několika žalobách TI, které se týkaly střetu zájmů premiéra ČR, resp. společnosti, kterou přesunul do svěřenských fondů.

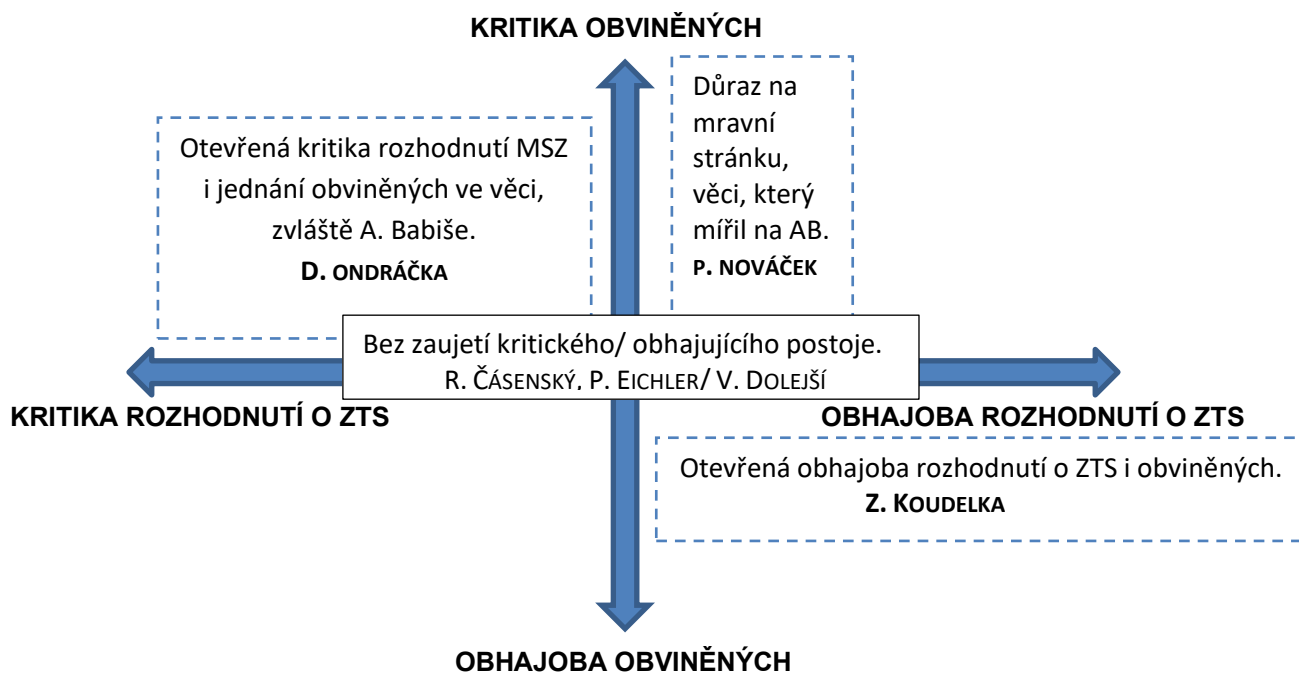
(b) *obhájce rozhodnutí* o ZTS:

- Zdeněk Koudelka, právník a vysokoškolský pedagog, neúspěšný nominant prezidenta ČR na ústavního soudce, zástupce ombudsmanky

c/ *věcně otevřený přístup* vyhýbající se jakémukoliv apriornímu soudu:

- R. Časenský, V. Dolejšího, P. Nováček a politolog P. Eichler.

Schéma 3 Respondenti podle vztahu k tematické agendě

Tento strukturální popis vztahu respondentů k dané agendě ukazuje, že volba respondentů byla jako celek vyvážená. Vedle oslovení dvou polarizovaných pozic (D. Ondráčka, vs. Z. Koudelka), které vhodně určily krajní interpretační rámce se volba ostatních respondentů vyvarovala hodnotově apriorním pozicím a nabídla věcný popis situace, který nevnucoval posluchačům jednostranný pohled. Obecně hodnotová, resp. stranicko-politická orientace respondentů nesehrávala při hodnocení dané kauzy podstatnou roli.

3.2.2 Kvantitativní analýza: referenční obraz hlavních aktérů

Referenčnímu obrazu hlavních aktérů dominovaly zmínky o A. Babišovi, které tvořily plnou polovinu z celku všech referencí (tab. 10). Zároveň vidíme, že pořad de facto tematizoval danou agendu jako příběh o dvou hlavních aktérech (A. Babiš a J. Šaroch). Nejednalo se ale o polarizaci jejich vztahu, respektive o editaci, která by stavěla na bulvarizačním využití zpravodajských hodnot *dramatizace* a *konfliktu*. Oba nejčastěji zmiňovaní aktéři byli tematizováni jen jako referenčních figury, které tvořily hlavní, často latentní narativní osu zpravodajsko-publicistického vyprávění o dané kauze, které vzniklo jako výsledek kombinace fragmentů již odvysílaných příspěvků komentovaných respondenty a rámovaných moderátorkou do podoby zvukové „koláže“ svého druhu, která měla odrážet představu editorů o tom, co bylo nejdůležitější.

Tabulka 10 Referenční pokrytí hlavních aktérů (N=38)

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti
Andrej Babiš	19	50 %
Jaroslav Šaroch	15	39 %
ostatní obvinění	2	5 %
Martin Erazím	1	3 %
policie/vyšetřovatel	1	3 %
celkem	38	100 %

V tomto smyslu stojí za pozornost, že nejvyšší referenční pozornost věnovanou premiérovi ČR, kterou legitimoval veřejný zájem, doprovázel i nejvyšší podíl negativních referencí. Hodnoty jsou ale velmi nízké. Z pohledu zadání analýzy je podstatnější, že u všech zmíněných aktérů dominovaly neutrální reference. Včetně tzv. „hlavního obviněného“ A. Babiše, o kterém se negativně zmiňovaly pouze tři reference⁸. Nelze tak dovozovat, že by moderátoři konstruovali jeho obraz nevyváženě, resp. předsudečně (tab. 11). Naopak převažovala věcná argumentace.

⁸ Vysílání akcentovalo existenci dalšího vyšetřování ze strany EK a kontextualizovalo možné dopady dalšího vyšetřování a případného střetu zájmů premiéra ČR. Negativní reference o premiérovi byly též výsledkem reprodukce názorů opozičních hlasů, zvláště Pirátů. Jediná negativní reference, která byla adresována dozorujícímu státnímu zástupci J. Šarochovi se týkala ne zcela transparentní reakce na

Tabulka 11 Reference o hlavních aktérech podle valence (N = 38)

	Pozitivní		Negativní		Neutrální		Celkem	
	abs.	rel. četnosti	abs.	rel. četnosti	abs.	rel. četnosti	abs.	rel. četnosti
Andrej Babiš	1	5 %	3	16 %	15	79 %	19	100 %
Jaroslav Šaroch			1	7 %	14	93 %	15	100 %
ostatní obvinění			1	50 %	1	50 %	2	100 %
Martin Erazím					1	100 %	1	100 %
policie/vyšetřovatel					1	100 %	1	100 %
celkem	1	3 %	5	13 %	32	84 %	38	100 %

3. 2. 3 Výkladové zarámování tematických rozhovorů nebo jejich částí

Analýza vedení rozhovorů se soustředila na následující rétorické a konverzační postupy moderátorů:

- (1) zarámování tématu ZTS,
- (2) moderace rozhovorů.

3.2.3.1 Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců

Při analýze zarámování relevantních rozhovorů, jsme vycházeli jak z moderátorova uvození/ kontextualizace samotného rozhovoru (tématu), tak i z jeho dotazů, případně replik, prostřednictvím kterých se moderátoři vyjadřovali k samotnému rozhodnutí o zastavení trestního stíhání. Tedy formou tří základních rétorických stredgií: *zprostředkování*, *aprobace*, *zpochybnění* postupu, který předcházel ZTS.

Analýza pracovala s výkladovými rámci, které byly vytvořeny *ad hoc* na základě pilotáže zpravodajských a publicistických příspěvků věnovaných jedné či druhé subagendě nebo jejich kombinaci.

Ve vztahu ke kauze Čapí hnízdo jsme sledovali využití následujících rámců:

ad a/

- 1/ Nešlo o porušení zákona,
- 2/ Jednalo se o uměle vytvořenou kauzu s cílem poškodit Andreje Babiše,
- 3/ Jednalo se o porušení zákona/podvod ze strany obviněných.

Ve vztahu ke tématu *zastavení trestního stíhání* jsme sledovali využití následujících rámců:

úniku informace o zastavení stíhání. Nejednalo se o zpochybnění vlastního rozhodnutí, ale byla komunikována pochybnost o standardnosti ne/zveřejnění rozhodnutí.

ad b/

- 1/ Musíme respektovat rozhodnutí státního zástupce, ale...,
- 2/ Státní zástupce podlehl politickému tlaku,
- 3/ Rozhodnutí státního zástupce bylo správné,
- 4/ Nezbyvá než vyčkat na rozhodnutí nejvyššího státního zástupce,

V obou případech šlo o to zjistit, zda tvůrci pořadu užívali dané výklady obou subagend při rutinní organizaci a transformaci popisované reality. Jinými slovy, analýza se soustředila na zodpovězení otázky, zda moderátoři napovídali respondentům (posluchačům), jak mají dané kauzy ČH a ZTS interpretovat. Současně jsme sledovali, zda byl návodný charakter užitých rámců použit k de/defavorizaci hlavních aktérů obou subagend, respektive zda znamenal porušení objektivního, nestranného a vyváženého referování o daném tématu.

Obecně lze konstatovat, že se analyzované příspěvky (otázky, repliky, konverzační sekvence) ve velké většině vyhnuly užití návodného rámování. Kauzu Čapí hnízdo rámovali mluvčí ve svých dotazech a replikách pouze šestkrát. Ani jeden z rámců neužil moderátor/ka, respektive všechny rámce užili respondenti (tab. 12).

Tabulka 12 Typy rámců: Čapí hnízdo (N = 6)

	počet	v %
Jednalo se o trestný čin, podvod	4	60 %
Nešlo o porušení zákona	2	40 %
Jde o uměle vykonstruovaná kauza s cílem poškodit Andreje Babiše	0	0 %
Celkem	6	100 %

Zastavení trestního stíhání bylo výkladově rámováno častěji (8x), přičemž nejčastěji (6x) akcentovali mluvčí první rámeček, který de facto vyzýval k respektování rozhodnutí. Dvakrát rámovali situaci ZTS moderátoři/komentátoři pochybností (nekonstatováním), že státní zástupce mohl podlehnout politickému tlaku. Tento druhý rámeček se objevil v rétoricky nepřímé podobě pochybnosti o důvodech zastavení stíhání, které trvalo čtyři roky a státní zástupce doposud nedával najevo žádné pochybnosti. (tab. 13).

Tabulka 13 Typy rámců: zastavení trestního stíhání (N = 8)

	počet	v %
Musíme respektovat rozhodnutí státního zástupce, ale...	6	43 %
Státní zástupce podlehl politickému tlaku	2	14 %
Rozhodnutí státního zástupce bylo nesprávné	0	0 %
Nezbývá než vyčkat na rozhodnutí nejvyššího státního zástupce	0	43 %
Celkem	14	100 %

Z uvedené kvantitativní kategorizace i kvalitativní interpretace vyplývá, že výkladové rámce užívali samotní moderátoři minimálně a navíc variabilně, takže v tomto smyslu nelze konstatovat, že by pořad ve sledovaném období porušil objektivitu a nestrannost, resp. neutralitu z pohledu Zákona o ČRo či Kodexu ČRo.

3.2.3.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užitá při vedení rozhovorů

Při analýze vlastního vedení rozhovorů nás zajímalo především:

- 1/ jak byl průběh diskuse ovlivněn moderací,
- 2/ do jaké míry moderátor respektoval *pravidla žurnalistické objektivity*⁹, respektive zda je uplatňoval při řízení konverzace s respondenty,
- 3/ zda, a pokud ano, tak jakým způsobem, moderátor uplatňoval *de/favorizační komunikační strategie*.¹⁰

Analýzu jsme aplikovali na moderátorovy promluvy (případně na promluvy některého z komentátorů ČRo v roli respondenta), které měly většinou povahu otázky (tab. 14), a/nebo hodnotového rámování, jehož meta-komunikativní povaha (Van Gorp, 2005) napovídá diskutujícím, jak mají komentovat nastolené problémové okruhy chápat, a současně ovlivňuje dekodování na straně mediálních konzumentů (posluchačů).

V analýze jsme vycházeli z vybraných postupů konverzační, diskurzivní a rámcové analýzy (Gee, 1999; Hutchby, 2006; Clayman, Heritage, 2002; Entman, 1993). Nejdříve jsme identifikovali následující stavební prvky diskusní konverzace: a/ otázka, b/ kontextuální rámec, c/ dodatek, d/ replika.

Analýza samotného vedení rozhovorů se soustředila zvláště následující rétorické a konverzační fauly:

- a) moderátor stranil přímo/ nepřímo, některému z aktérů kauzy (státní zástupci/ obvinění)
- b) moderátor defavorizoval respondenty, případně hlavní aktéry kauzy ČH a/nebo jejich argumenty. Užíval při tom zvláště tzv. zjemnělou agresi s defavorizujícími

⁹ Žurnalistickou objektivitu jsme chápali jako reprezentaci: (a) všech relevantních, (b) věcně správných a (c) nezkrácených (tj. úplných) informací, které (d) musí být komunikovány tak, aby byla jasně odděleny názory od faktů, které musí být prezentovány (e) nestranně, jak z pohledu respondentů, tak zvláště moderátora (viz. teoretická expozice).

¹⁰ Favorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné, zvukové, resp. verbální připisování pozitivního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím, a to formou, která posiluje jejich hodnotu, resp. připisuje jim pozitivní status. Defavorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné zvukové, resp. verbální připisování negativního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím formou, která oslabuje jejich hodnotu, resp. připisuje jim negativní status. Za speciální případ defavorizace chápeme potlačování či zamlčování věcně a tematicky relevantních ideových perspektiv, názorů a postojů.

důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování). Za defavorizaci jsme ale nepovažovali kritiku prokazatelně protizákonného jednání.

- c) moderátor neodděloval fakta a názory
- d) moderátor byl věcně nepřipravený a/ nebo nepřesný (absentující/nepřesné odkazování na zdroje prezentovaných informací)

Speciální pozornost jsme věnovali následujícím okruhům:

a/ zda ne/bylo zpochybňováno samotné rozhodnutí MSZ ve věci.

b/ zda ne/byla respektována presumpce nevinny u všech obviněných (po většinu sledovaného období ještě oficiálně neplatilo zastavení trestního stíhání ve věci).

Jak ukazuje tabulka 14 dramaturgie pořadu nastolovala agendu ZTS skrze následující hlavní subtémata coby problémové okruhy, ke kterým se vyjadřovali respondenti:

Tabulka 14 Hlavní témata a interpretační rámce nastolovaná při moderaci

TEMATICKÉ OKRUHY	PREFEROVANÉ (NÁVODNÉ) RÁMOVÁNÍ
Změna právního názoru státních zástupců a její příčiny	Měly by být urychleně zveřejněny důvody, proč J. Šaroch změnil právní názor.
Pochybnosti o nezávislosti rozhodnutí v kontextu připravované reformy SZ	Neadresné pochybnosti spojované s novou ministryní
Vliv rozhodnutí o zastavení stíhání na domácí politickou scénu.	Mohlo by dojít ke změně vládní koalice.

Jinými slovy, volba tematických celků otevírala prostor pro pluralitní výměnu názorů. Moderátoři adresovali respondentům v téměř naprosté většině neutrálně zjišťovací dotazy (viz. tab. 6 v příloze). V tomto smyslu byl jejich postup nestranný.

Hlavní zjištění:

- Oslovení respondenti vytvářeli svými východisky relativně pestrou názorovou koláž, která nebyla určena ideově-politickými východisky mluvčích. Jinými slovy, analyzované rozhovory, respektive jejich moderace nabídla obraz kauzy, který nebyl determinován ani primárně ideologicky ani stranicko-politicky, ale věcně.
- Moderátoři nestránili přímo ani nepřímo, některému z aktérů kauzy. Rozhovory byly vedeny s respektem k pravidlům aktuálně publicistického žánru a striktně respektovaly presumpci nevinny (A. Babiše), respektive profesní integritu dozorujícího státního zástupce a jeho nadřízeného (J. Šarocho, M. Erazíma).

- Moderátoři neužívali de/favorizační strategie vůči hlavním aktérům. Analýza neidentifikovala užití tzv. zjemnělé agrese s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování).
- Moderátoři byli věcně připravení, oddělovali fakta od názorů a korektně odkazovali na zdroje prezentovaných informací. Drtivá většina dotazů, které položili měla neutrálně zjišťovací povahu. Podsouvání odpovědi formou sugestivních dotazů se téměř nevyskytlo.
- Narativně nejvýznamnější dvojí roli glosátora i respondentů nesl P. Nováček, který vystupoval, jak ve společném rozhovoru s R. Čásenským, tak v samostatném face to face rozhovoru. Zatímco v prvním případě se držel striktně neutrální perspektivy, stejně jako R. Čásenský. V sólovém komentáři se P. Nováček nevyhýbal hodnotovým soudům a jeho pohled poskytoval diskutovanému tématu velmi důležitý časový/historický referenční rámec¹¹. Nováčkův autentický projev navíc částečně kompenzoval místy mechanické „předčítání“ otázek, které činilo dojem, že jejich autorem nebyla moderátorka.
- Za dílčí pochybení lze považovat odkazování se na anonymní zdroj (P. Nováček, 2.9.). Problematicnost tohoto postupu je o to silnější, že onen zdroj zásadně zpochybnil rozhodnutí dozorujícího státního zástupce. Aniž by ovšem uvedl konkrétní argumenty.
- Podobný dílčí přešlap se v objevil v dotazu moderátorky (2.9.), která se odvolala na neurčenou skupinu, podle které *„by možná bylo lépe, kdyby žalobce názor nezměnil, a kdyby celá věc doputovala k soudu“*. Dotaz byl adresován R. Čásenskému s mírně návodným poddotazem: *S tím byste souhlasil?*
- Moderátorka 13.9. v rozhovoru D. Ondráčka a Z. Koudelky přejímá (pravděpodobně nevědomky) argumentaci jednoho z mluvčích a vložila ji do své otázky. Problém netvořila věcná stránka dotazu, ale skutečnost, že moderátor přejal perspektivu jednoho z respondentů, kteří vedli navíc silně konfliktní při. (MODERÁTORKA: *Pane Koudelko je tedy pravda, že ta kauza trvala čtyři roky. Bylo skutečně zapotřebí tak dlouhé doby, aby se státní zástupci došli k tomuhle závěru*).
- V tomtéž rozhovoru moderátorka vstoupila do řeči mluvčího (Z Koudelka) polemickou, ne zcela odůvodněnou poznámkou na téma eurodotací: *Ale je tady*

¹¹ P. Nováček zde neadresně akcentoval mravní stránku kauzy a upozornil na to ještě nedávno politici odstupovali z funkcí „dopředu, než se jejich problém vyjasnil. Stahovali se z politiky na nějakou dobu(,,). Dneska je doba, kdy se každý drží židle do poslední chvíle. (...) to nemůže působit na mravní zdraví národa dobře.

sousta lidí, kteří se tím živí, kterou de facto přitakala Koudelkovu oponentovi D. Ondráčkovi.

3.2.4 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky

Analýza nabízí odpovědi na čtyři následující otázky

- a) Moderátoři představili respondenty standardně. Uvedli aktuálního zaměstnavatele, respektive profesi respondentů. Jinými slovy, naplnili korektně profesně rutinní požadavky daného publicistického žánru a formátu pořadu. Postrádal jsem ale kontextuální informaci o existujících soudních sporech TI, které se dotýkaly jednoho z aktérů. Vztah D. Ondráčka, resp. TI k Agrofertu, resp. k A. Babišovi byl a je determinován několika žalobami. Bylo by dobré přiblížit i vztahově politický background Z. Koudelky, neúspěšného prezidentova kandidáta na ústavního soudce a zástupce ombudsmanky.
- b) Pořad naplnil požadavek názorové plurality. Pokrytí tématu ve všech třech vydáních pořadu plnilo jako celek roli *zrcadla*, které odráželo více méně vyváženě postoje žalovaných i žalujících, expertů i laiků, sněmovní pozice i opozice. Složení dvojic respondentů nabídlo posluchačům názorově pluralitní pohled na danou kauzu. Posluchači tak mohli konfrontovat dva expertní pohledy a čtyři obecně hodnotové přístupy.
- c) Pořad naplnil i povinnost, co nejaktuálnější reflexe významného společenského tématu. Agenda agendu ZTS byla nastolena aktuálně po úniku informace o zastavení trestního stíhání v Denníku N, tj. jedenáct dní před oficiálním zveřejněním rozhodnutí MSZ.
- d) Moderátoři si počínali v souladu se Zákonem 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a čl. 6.13 Kodexu ČRo. Nedopouštěli se favorizace či defavorizace respondentů, která by byla výsledkem porušení profesní objektivit. Vedení rozhovorů bylo věcné a vyhnulo se jakýmkoliv profesním faulům v podobě dehonestace respondentů a jejich názorů. Jinými slovy, posluchači měli k dispozici informace o dané agendě v takové podobě, aby si mohli vytvářet svobodně názor na danou problematiku.

Pořad plnil jako celek roli *zrcadla*, které odráželo více méně vyváženě postoje a hodnoty hlavních názorových proudů. Lze říci, že zrcadlo, které bylo použito, odráželo pohled žalovaných i žalujících, expertů i laiků.

3.3 Den podle

ČRo charakterizuje pořad jako moderátorský. *Tón udává osobnost u mikrofonu, která s hosty komentuje a glosuje: (a) nejdůležitější události dne, b/ témata, která dlouhodobě ovlivňují náš život.* Jde o živě vysílaný autorský pořad, který každý den moderuje jedna z následujících osobností: Libor Dvořák, Barbora Tachecí, Petr Šimůnek, Helena Šulcová, Martina Mašková a Jiří Hošek.

Pořad je vysílán v pondělí-neděle 17:10 a 17:59.

3.3.1 Strukturální charakteristiky odvysílaných rozhovorů: respondenti

Ve sledovaném intervalu od 2.9. do 16.9. byly z pohledu zadání identifikovány čtyři relevantní příspěvky (rozhovory) ve čtyřech vydáních pořadu (tab. 15).

Tabulka 15 Analyzované rozhovory tematizující relevantní agendu (ČH/ZTS)

	Moderace	Datum vysílání
rozhovor s Davidem Ondráčkou ředitelem české kanceláře protikorupční organizace Transparency International.	Lucie Vopálenská	2.9.
rozhovor s Petrem Nováčkem komentátorem ČRo	Helena Šulcová	3.9.
rozhovor s Milanem Slezákem zahraničně-politickým analytikem ČRo (agenda ČH jen okrajově zmíněna)	Helena Šulcová	10.9.
rozhovor se Zuzanou Kubátovou redaktorkou Seznam zprávy	Petr Šimůnek	13.9.

Tento popis poskytuje základní informace nezbytné pro zodpovězení první otázky položené zadavatelem: Do jaké míry naplnil analyzovaný pořad požadavek na komplexní reprezentaci společenské reality, a to ve smyslu zastoupení názorové plurality, rozmanitosti?

Úroveň socio-profesní a postojové plurality respondentů lze hodnotit ve dvou základních úrovních:

I. Podle institucionálně expertní pozice respondentů:

(a) expertní

- interní
- externí (D. Ondračka)

(b) žurnalistické

- interní (P. Nováček, M. Slezák)
- externí (Z. Kubátová).

II. Podle vztahu respondentů k danému tématu ČH/ZTS je:

(a) *otevřený kritik* rozhodnutí o ZTS, resp. obviněných ve věci (zvláště A. Babiše):

- David Ondráčka, ředitel české kanceláře TI.

I zde platí výhrada zmíněná u předchozího pořadu. V odvysílaném rozhovoru měla být zmíněna informace o sporech, které vede dlouhodobě TI s A. Babišem, resp. Agrofertem,

(b) *věcně otevřený přístup vyhýbající se jakémukoliv apriornímu soudu*:

- P. Nováček. Z. Kubátová, M. Slezák.

Tato institucionálně profesní a vztahová struktura respondentů se promítla i do průběhu samotných rozhovorů, respektive jejich moderací, který se budeme věnovat v následující samostatné analýze.

3.3.2 Kvantitativní analýza: reference o hlavních aktérech

Referenčnímu obrazu hlavních aktérů dominovaly zmínky o A. Babišovi, které tvořily plnou polovinu z celku všech referencí (tab. 16). Zároveň vidíme, že pořad de facto tematizoval danou agendu jako příběh o dvou hlavních aktérech (A. Babiš a J. Šaroch). Byť na rozdíl od Dne v 60 minutách je referenční pozice dozorujícího státního zástupce o něco slabší. Ani zde se ale nejednalo o polarizaci jejich vztahu, respektive o editaci, která by stavěla na bulvarizačním využití zpravodajských hodnot *dramatizace a konfliktu*.

Tabulka 16 Referenční pokrytí hlavních aktérů (N=43)

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti
Andrej Babiš	24	56 %
Jaroslav Šaroch	12	28 %
Martin Erazím	6	14 %
policie/vyšetřovatel	1	2 %
Celkem	43	100 %

Za pozornost stojí fakt, že v analyzovaných vydáních pořadu neodpovídal nejvyšší referenční pozornosti věnované premiérovi ČR i nejvyšší podíl negativních referencí. Z pohledu zadání analýzy je ale podstatnější, že u všech zmíněných aktérů dominovaly neutrální reference. Včetně tzv. „hlavního obviněného“ A. Babiše, o kterém negativně referovalo pouze pět zmínek. Nelze tak dovozovat, že by moderátoři konstruovali jeho obraz nevyváženě, resp. předsudečně (tab. 17). Naopak převažovala věcná argumentace.

Tabulka 17 Reference o aktérech podle typu jejich valence (N = 50)

	Pozitivní		Negativní		Neutrální		Celkem	
	abs. / rel.	četnosti	abs. / rel.	četnosti	abs. / rel.	četnosti	abs. / rel.	četnosti
Andrej Babiš			5	21 %	19	79 %	24	56 %
Jaroslav Šaroch			3	25 %	9	75 %	12	28 %
ostatní obvinění								
Martin Erazím			1	17 %	5	83 %	6	14 %
policie/vyšetřovatel			1	100 %			1	2 %
celkem			10	24 %	33	77 %	43	100 %

3.3.3 Výkladové zarámování tematických rozhovorů nebo jejich částí

Analýza moderace se soustředila na následující rétorické a konverzační postupy moderátorů:

- (1) zarámování tématu ZTS,
- (2) vedení rozhovorů.

3.3.3.1 Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců

Při analýze zarámování relevantních rozhovorů, jsme vycházeli jak z moderátorova uvození/ kontextualizace samotného rozhovoru (tématu), tak i z jeho dotazů, případně replik. Soustředili jsme se zvláště na takové rétorické a konverzační prvky, prostřednictvím kterých se mluvčí vyjadřovali k samotnému rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, a to formou tří základních rétorických postupů: *zprostředkování*, *aprobace*, *zpochybnění* postupu, který předcházel ZTS.

Podobně jako v předchozím pořadu jsme sledovali u mluvčích výskyt následujících rámců. Ve vztahu ke kauze Čapí hnízdo jsme sledovali využití následujících interpretací:

ad a/

- 1/ Nešlo o porušení zákona,
- 2/ Jednalo se o uměle vytvořenou kauzu s cílem poškodit Andreje Babiše,
- 3/ Jednalo se o porušení zákona/podvod ze strany obviněných.

Ve vztahu ke kauze *zastavení trestního stíhání* jsme sledovali využití následujících rámců:

ad b/

- 1/ Musíme respektovat rozhodnutí státního zástupce, ale...,
- 2/ Státní zástupce podlehl politickému tlaku,
- 3/ Rozhodnutí státního zástupce bylo správné,
- 4/ Nezbyvá než vyčkat na rozhodnutí nejvyššího státního zástupce.

V obou případech šlo o to zjistit, zda zvláště tvůrci pořadu, užívali dané výklady obou subagend při rutinní organizaci a transformaci reality do podoby zpravodajského nebo publicistického příspěvku. Jinými slovy, analýza se soustředila na zodpovězení otázky, zda moderátoři napovídali respondentům (posluchačům), jak mají dané kauzy ČH a ZTS interpretovat. Současně jsme sledovali, zda byl návodný charakter užitých rámců použit k de/defavorizaci hlavních aktérů obou subagend, respektive zda znamenal porušení objektivního, nestranného a vyváženého referování o daném tématu.

Obecně lze konstatovat, že se analyzované příspěvky (otázky, repliky, konverzační sekvence) ve velké většině vyhnuly návodnému výkladu. Kauzu Čapí hnízdo daným způsobem nerámovali moderátoři ve svých dotazech a replikách ani jednou

Zastavení trestního stíhání bylo výkladově rámováno častěji (6x), a to defacto formou výzvy k *respektování rozhodnutí*. Dvakrát užíli mluvčí druhý rámeček, když artikulovali *pochybnost, že státní zástupce mohl podlehnout politickému tlaku*. Tento druhý rámeček se objevil v rétoricky nepřímé podobě pochybnosti zvláště u respondentů, kteří zvláště opírali svou pochybnost o čtyři roky trvající vyšetřování, v jehož průběhu státní zástupce nedával najevo žádné pochybnosti. (tab. 18).

Tabulka 18 Typy rámců: zastavení trestního stíhání (N = 5)

	počet	v %
Musíme respektovat rozhodnutí státního zástupce, ale...	4	43 %
Státní zástupce podlehl politickému tlaku	2	14 %
Rozhodnutí státního zástupce bylo nesprávné	0	0 %
Nezbývá než vyčkat na rozhodnutí nejvyššího státního zástupce	0	43 %
Celkem	6	100 %

Z uvedené kvantitativní kategorizace i kvalitativní interpretace vyplývá, že výkladové rámce užívali moderátoři minimálně a navíc variabilně, takže v tomto smyslu nelze konstatovat, že by pořad ve sledovaném období ve vztahu k dané kauze porušil objektivitu a nestrannost, resp. neutrality z pohledu Zákona o ČRo či Kodexu ČRo.

3.3.3.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užitá při vedení rozhovorů

Při analýze vlastního vedení rozhovorů nás zajímalo především:

- 1/ jak byl průběh diskuse ovlivněn moderací,
- 2/ do jaké míry moderátor respektoval *pravidla žurnalistické objektivity*¹², respektive zda je uplatňoval při řízení konverzace s respondenty,
- 3/ zda, a pokud ano, tak jakým způsobem, moderátor uplatňoval *de/favorizační*

¹² Žurnalistickou objektivitu jsme chápali jako reprezentaci: (a) všech relevantních, (b) věcně správných a (c) nezkrácených (tj. úplných) informací, které (d) musí být komunikovány tak, aby byla jasně odděleny názory od faktů, které musí být prezentovány (e) nestranně, jak z pohledu respondentů, tak zvláště moderátora (viz. teoretická expozice).

*komunikační strategie.*¹³

Analýzu jsme aplikovali na moderátorovy promluvy (případně na promluvy některého z komentátorů ČRo v roli respondenta), které měly většinou povahu otázky, a/nebo hodnotového rámování, jehož meta-komunikativní povaha (Van Gorp, 2005) napovídá diskutujícím, jak mají komentovat nastolené problémové okruhy chápat, a současně ovlivňuje dekódování na straně mediálních konzumentů (posluchačů).

V analýze jsme vycházeli z vybraných postupů konverzační, diskurzivní a rámcové analýzy (Gee, 1999; Hutchby, 2006; Clayman, Heritage, 2002; Entman, 1993). Nejdříve jsme identifikovali následující stavební prvky diskusní konverzace: a/ otázka, b/ kontextuální rámec, c/ dodatek, d/ replika.

Analýza samotného vedení rozhovorů se soustředila zvláště následující rétorické a konverzační fauly:

- a) moderátor stranil přímo/ nepřímo, některému z aktérů kauzy (státní zástupci/ obvinění)
- b) moderátor defavorizoval respondenty, případně hlavní aktéry kauzy ČH a/nebo jejich argumenty. Užíval při tom zvláště tzv. zjemnělou agresi s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování). Za defavorizaci jsme ale nepovažovali kritiku prokazatelně protizákonného jednání.
- c) moderátor neodděloval fakta a názory
- d) moderátor byl věcně nepřipravený a/ nebo nepřesný (absentující/nepřesné odkazování na zdroje prezentovaných informací)

Speciální pozornost jsme věnovali následujícím okruhům:

- a/ zda ne/bylo zpochybnováno samotné rozhodnutí MSZ ve věci.
- b/ zda ne/byla respektována presumpce nevinu u všech obviněných (po většinu sledovaného období ještě oficiálně neplatilo zastavení trestního stíhání ve věci).

¹³ Favorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné, zvukové, resp. verbální připisování pozitivního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím, a to formou, která posiluje jejich hodnotu, resp. připisuje jim pozitivní status. Defavorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné zvukové, resp. verbální připisování negativního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím formou, která oslabuje jejich hodnotu, resp. připisuje jim negativní status. Za speciální případ defavorizace chápeme potlačování či zamlčování věcně a tematicky relevantních ideových perspektiv, názorů a postojů.

Jak ukazuje tabulka 19 dramaturgie pořadu nastolovala agendu ZTS skrze následující hlavní subtémata coby problémové okruhy, ke kterým se vyjadřovali respondenti:

Tabulka 19 Hlavní témata a interpretační rámce tematicky relevantních komentářů

TÉMA KOMENTÁŘE	PREFEROVANÁ INTEPRETACE
Bude A. Babiš obžalován? (větší část analyzovaného intervalu nebylo zveřejněno oficiální rozhodnutí MSZ).	Bylo by dobré, kdyby kauzu vyřešil soud.
Důvody k zastavení trestního stíhání.	Nejasností týkajících se rozhodnutí o ZTS je příliš mnoho, aby jej bylo možné v danou chvíli přijmout bez značných pochybností.
Končí problémy A. Babiše zastavením stíhání?	Kauza bude mít nepochybně pokračování.
Vliv rozhodnutí o zastavení stíhání na politickou pozici Andreje Babiše.	Jde o zásadní změnu posilující A. Babiše.

Jako společná motivická struktura procházelo každým ze tří rozhovorů téma, *zda by nebylo lepší, kdyby celá kauza doputovala před soud*. Jednalo se de facto o neideologickou variantu preferovaného čtení. Jednou dokonce v rétoricky „pozitivní“ variantě, radě A. Babišovi, co by pro něj bylo nejlepší.

Ale i v té věci, že pan Babiš v dnešním vysílání opakoval, že není nutné, aby šel k soudu. Neměl by spíše usilovat, aby byl právě soudní cestou zcela očištěn, pokud se ničeho nedopustil (2.9.).

Následující den se objevilo aktuálně komunikované poselství z demonstrace Milionu chviliek pro demokracii: (...) *„krizi důvěry ve stát, kterou může vyřešit jen to, že se Čapí hnízdo dostane před soud. (3.9.)*

A v den oficiálního oznámení, že bylo stíhání zastaveno, se uvedený motiv vrací: *To, že to je dobrá zpráva pro Andreje Babiše, to je jisté. Sám to tak řekl. Ale je to dobrá zpráva pro všechny, že ta kauza vlastně neskončí před soudem (...)? Já si myslím, že není úplně dobrá i pro Andreje Babiše. Myslím, že by bylo lepší i pro něho, kdyby u soudu skončila. (13.9.).*

Ve spojení se závěrem moderátora, že: (...) *česká justice není A. Babiše schopna dostat před soud. (13.9.).* Mohl vzniknout u posluchačů dojem, že tu jde o to **někoho dostat před soud**.

V témže rozhovoru se moderátor návodně táže respondentky ve vztahu k zastavenému stíhání: *Co to může udělat s atmosférou v české společnosti? To, že všechno je možné? Nebo to, že když jste premiér, tak se prostě věci zastaví?*

Návodný charakter takových formulací je nebezpečný. Ani ne tak pro A. Babiše, ale pro onu atmosféru v české společnosti.

Pro korektnost je třeba doplnit, že si moderátor pravděpodobně uvědomil, že svou formulací balancuje na hraně profesní nestrannosti a korigoval svou formulaci:

Ale teď vůbec nepředjímám. Prostě to takhle může být. Že nemají dostatek důkazů, a že se tím pádem nic špatného nestalo. (13.9.)

Takže se vlastně nic nestalo.

Ve svém celku ale, moderátoři adresovali respondentům většinou neutrálně zjišťovací dotazy (viz. tab. 7, v příloze).

Jen okrajově se vyskytly sugestivní otázky, které podsouvají respondentovi „správnou odpověď“, většinou v kombinaci s užitím tzv. negativní syntaktické struktury, která nejen implikuje nepravděpodobnost označeného jednání, ale především napovídá respondentovi a posluchačům „preferovanou odpověď“. Taková negativní otázka může v některých případech zvýznamňovat negativní konotace připisované buď přímo dotazovanému subjektu nebo subjektu, o kterém se hovoří (Clayman a Heritage, 2002).

Ale státní zástupci zastavují trestní stíhání i v případech, kdy není dost důkazů, nebo, když jsou takzvaně na vodě. Ten případ Čapí hnízdo tak na vás nepůsobí? (2.9.)

Jak hodnotíte chování premiéra Babiše kolem tohoto případu? Myslím jeho výroky, jeho komentáře? Jednak, co se týče možného tlaku, který byl de facto vyvíjen na státního zástupce (tvrzení uvedeno bez důkazu). Ale i v té věci, že pan Babiš v dnešním vysílání opakoval, že není nutné, aby šel k soudu. Neměl by spíše usilovat, aby byl právě soudní cestou zcela očištěn, pokud se ničeho nedopustil (2.9.).

Ano, ty říkáš, že pro některé strany to bylo hlavní téma, které měly. To bylo téma, kterým stáli v opozici proti vládě. To znamená, že podle tebe padá ta hlavní zbraň na Andreje Babiše. V případě, že to trestní stíhání bude zastaveno. Takže teď budou muset opoziční strany porazit Andreje Babiše v normálním politickém boji? Ve volbách Petře (13.9.)

Hlavní zjištění:

- Sledovaná agenda, respektive mechanismy jejího nastolování, nepodléhaly ani v jednom z analyzovaných rozhovorů manifestním ideově-politickým východiskům mluvčích – moderátorů ani respondentů.

- Moderátoři byli věcně připravení, oddělovali fakta od názorů a korektně odkazovali na zdroje prezentovaných informací. Většina dotazů, které položili měla neutrálně zjišťovací povahu.
- Občas se vyskytlo podsouvání „preferované“ odpovědi formou sugestivních dotazů či návodných tvrzení.
- Moderátoři nestránili přímo ani nepřímo, některému z aktérů kauzy. Rozhovory byly vedeny s respektem k pravidlům aktuálně publicistického žánru a striktně respektovaly presumpci nevinu (A. Babiše), respektive profesní integritu dozorujícího státního zástupce a jeho nadřízeného (J. Šaroča, M. Erazíma).
- Moderátoři neužívali de/favorizační strategie vůči hlavním aktérům. Analýza neidentifikovala systematické užívání tzv. zjemnělé agrese s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování).
- Za dílčí pochybení lze považovat tvrzení respondentky, že vůbec „*nepochybuje o tom, že (AB) věděl, že jeho firma dělá šmėčko*“ (13.9.). Odhlédneme-li od ne zcela „operacionální“ kategorie šmėčko, bylo tvrzení respondentky tak autoritativně dehonestující, že mělo být aktuálně moderátorem konfrontováno. Nejde o to, potlačovat názor respondentky, která byla pozvána jako expert na danou kauzu, a není pochyb, že se jí dlouhodobě zabývá. Sama navíc na počátku rozhovoru korektně poznamenala, že není právník. Ovšem v dialogu se nechala unést k silným tvrzením, jejichž validita měla být okamžitě testována. Samozřejmě v rámci studiových možností.
- Za dílčí, spíše nahodilý projev tzv. *zjemnělé agrese* lze označit komentář P. Nováčka *přirovnávající vztah prezidenta a premiéra k politické kultuře v orientálních despociích* (3.9.). V dané souvislosti je ale třeba reflektovat, že vystudovaný historik P. Nováček se léta snaží kultivovat veřejnost kulturně historickými paralelami a v jeho případě tak jistě šlo primárně o poučení, a ne o dehonestaci.
- Sporné ale bylo oslovení D. Ondráčky jako nezávislého experta, aniž by byla poskytnuta posluchačům informace o tom, že byl a zůstává dlouhodobě v konfliktu s obžalovaným. V případě, že je expertíza takového mluvčího nenahraditelná, je nezbytné dostatečně seznámit posluchače s tím jaký je jeho vztah k obviněnému/zproštěnému. Nejde o to, zpochybňovat expertízu a objektivitu D. Ondráčky, ale poskytnout posluchačům vztahový kontext, který by jim měl usnadnit porozumění takto složité kauze.

3.3.4 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky

A/ Moderátoři představili respondenty standardně. Uvedli aktuálního zaměstnavatele, respektive profesi respondentů. Jinými slovy, naplnili korektně profesně rutinní požadavky daného publicistického žánru a formátu pořadu. Chybělo jen představení P. Šimůnka, které jsem si dovolil doplnit do tabulky. Snad správně. Transparentnosti rozhovoru s D. Ondráčkou by prospěla kontextuální informace o existujících sporech TI, které se dotýkaly jednoho z aktérů (A. Babiš a společnosti Agrofert).

B/ Pořad naplnil požadavek názorové plurality, ale jeho formát poněkud potlačil roli *žalované strany*. Den podle ve čtyřech relevantních rozhovorech pracoval pouze s jedinou citací A. Babiše: Předseda vlády včera řekl, že: *pokud existuje spravedlnost, státní zástupce jeho stíhání zastaví* (2.9). Vzhledem k tomu, že v některých rozhovorech, respektive názorech respondentů se objevily ostré soudy o „vině“, měl dostat „viník“ prostor pro alespoň zprostředkovaný názor. Když ne živě komunikovaný, tak alespoň ze záznamu, nebo v podobě širší citace. Anebo, měl jeho perspektivu alespoň ve věcné rovině převzít moderátor.

V tomto smyslu se odvysílané rozhovory jako celek komunikovaly „o nich bez nich“. I zde se navíc opakovala redukce skupiny obviněných na jedinou figuru A. Babiše. Tato vysoká pozornost je legitimní, jelikož sleduje veřejný zájem. To by ale nemělo vézt k vytváření dojmu, že existuje pouze jediný pachatel/nevinný. Tuto nepřesnost nereprodukovala, jen Z. Kubátová, která v rozhovoru s P. Šimůnkem hovořila o obviněných korektně v množném čísle.

C/ Pořad naplnil i povinnost, co nejaktuálnější reflexe významného společenského tématu. Agenda agendu ZTS byla nastolena aktuálně po úniku informace o zastavení trestního stíhání v Denníku N, tj. jedenáct dní před oficiálním zveřejněním rozhodnutí MSZ.

D/ Moderátoři si počínali v souladu se Zákonem 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a čl. 6.13 Kodexu ČRo. Nedopouštěli se systematické a opakované favorizace či defavorizace respondentů, která by byla výsledkem porušení profesní objektivit. Vedení rozhovorů bylo věcné a vyhnulo se jakýmkoliv profesním faulům v podobě dehonestace respondentů a jejich názorů. Jinými slovy, posluchači měli k dispozici informace o dané agendě v takové podobě, aby si mohli vytvářet svobodně názor na danou problematiku.

3.4 Názory a argumenty

Pořad Názory a argumenty zahrnuje tři odlišné formáty: ve všední dny prezentuje komentáře, rozhovory, analýzy a glosy, které jsou zaměřeny jak na domácí, tak na zahraniční události, přičemž právě na komentování zahraničních a světových trendů kladou tvůrci pořadu velký důraz. V sobotu dává pořad prostor diskusnímu fóru mimoparlamentních stran. V neděli se pod označením Názory a argumenty plus vysílá pravidelná diskuse. Dramaturgie pořadu deklaruje cíl obsáhnout celé názorové spektrum české společnosti.

Pořad je vysílán a pondělí-pátek 13:33 a 18:33,

Kulatý stůl na aktuální téma: neděle 18:10.

Odpovědný redaktor: Radko Kubičko

V analyzovaném intervalu od 2.9. do 16.9. jsme identifikovali osmnáct relevantních příspěvků, které tematizovaly otázky spojené s analyzovanou agendou – *zastavení trestního stíhání* v kauze ČH, respektive agendu Čapí hnízdo. Tři z těchto příspěvků byly reprízovány v podvečerní relaci. Originálních příspěvků tak bylo patnáct.

Vzhledem k tomu, že Radou ČRo zadané téma *ZTS* je de facto součástí širší a starší agendy *Čapí hnízdo* sledovali jsme tři typy relativně autonomních, byť neoddělitelně propojených subagend:

- a) *kauzy Čapího hnízda* jako dlouhodobě tematizované agendy dotačního podvodu, na kterém se měl podílet primárně český premiér, jeho rodinní příslušníci a zaměstnanci,
- b) *zastavení trestního stíhání*, jako užšího narativního finále dané kauzy, které tematizovalo samotné rozhodnutí/rozhodování MSZ, resp. dozorového státního zástupce a/nebo jeho nadřízeného, a/nebo komentáře týkající se jejich profesního jednání/ rozhodování ve věci. Agendu de facto vymezil již zadavatel analýzy, a to dnem úniku informace o ukončení stíhání do tisku (2.9.) a oficiálním vyhlášením státního zastupitelství o zastavení stíhání (13.2.),
- c) *tematické kombinace* obou subagend (ČH+ ZTS).

Jako relevantní příspěvek byl kódován rozhovor nebo komentář tematizující danou agendu (jednu zde tří subagend). V případě, že se jednalo o vedlejší téma příspěvků jsme dále rozlišovali tzv. relevantní obsahovou (konverzační) *sekvenci*, tedy tu část, která artikulovala téma *zastavení trestního stíhání* (dále jen ZTS) a/nebo kauzu *Čapí hnízdo* (dále jen ČH) nebo jejich kombinaci (dále jen ZTS+ČH).

Z pohledu žánrové skladby tematicky relevantních příspěvků převažovalo 12 komentářů (dva reprízované) a 6 rozhovorů (jeden reprízovaný) (tab. 20).

Tabulka 20 Relevantní příspěvky podle žánru a data vysílání (N = 18)

	Datum
Rozhovor O. Konráda s P. Hartmanem	2.9.
Komentář J. Fingerlanda	2.9.
Komentář O. Konráda	3.9.
Rozhovor P. Schwartze s P. Hartmanem	3.9.
Komentář O. Konráda (repríza z odpoledního vydání)	3.9.
Komentář P. Janyšky	4.9.
Rozhovor J. Fingerlanda s P. Hartmanem	5.9.
Rozhovor J. Bednáře s P. Hartmanem	6.9.
Komentář Lídy Rakušanové	6.9.
Komentář Lídy Rakušanové (repríza z odpoledního vydání)	6.9.
Komentář Petra Hartmana	6.9.
Rozhovor J. Bednáře s P. Hartmanem a O. Konrádem	13.9.
Rozhovor J. Bednáře s P. Hartmanem a O. Konrádem (repríza z odpoledního vydání)	13.9.
Komentář P. Hartmana	13.9.
Komentář O. Konráda	13.9.
Komentář Jana Vávry	13.9.
Komentář Petra Holce	13.9.
Komentář Ondřeje Konráda	16.9.

Rozhovory byly bez výjimky realizovány moderátory a respondenty, kteří patří mezi kmenově zaměstnance RZ ČRo, což bylo dáno jistě i provozními důvody, resp. potřebou rychle reagovat na novu situaci.

Sestava komentátorů byla pestřejší. Z deseti komentářů na dané téma měla plná polovina mimoredakční autory (patřící ale ve většině do širšího redakčního okruhu). Pravděpodobně i proto byly komentáře postojově pestřejší, jak přiblížíme v detailnější analýze výkladových rámců užitých v komentářích a rozhovorech.

Nejdříve ale popíšeme základní kvantitativní charakteristiky referenčního obrazu hlavních aktérů, jak byl formován rozhovorech a komentářích.

3.4.1 Kvantitativní analýza: reference o hlavních aktérech

Základní kvantitativní popis referenčního pokrytí hlavních aktérů¹⁴ se soustředil na editoriaální strategie, prostřednictvím kterých byl formován jejich mediální obraz.

¹⁴ Z věcného i narativního hlediska jsme jako hlavní figury dané agendy zvolili A. Babiše, dva státní zástupce, kteří měli na starosti kauzu Čapí hnízdo (J. Šaroch, M. Erazím), policii/vyšetřovatele kauzy (P. Nevšípíl) a nakonec, jako kolektivní subjekt, ostatní obviněné. Tato kategorie byla kódována při výskytu reference o některém ze skupiny aktérů, kteří byli obviněni společně s A. Babišem M. Babišová, A. Bobeková, M. Herodes, A. Babiš ml., J. Mayerová, J. Nenadál.

Referenčnímu obrazu hlavních aktérů dominovaly zmínky o A. Babišovi, které tvořily téměř polovinu z celku všech referencí (tab. 21). I zde vidíme stejné „narativní schéma“ jako u výše analyzovaných pořadů. Názory a argumenty de facto tematizovaly danou agendu jako „příběh“ o dvou hlavních aktérech (A. Babiš a J. Šaroch), aniž by ale polarizovaly jejich vztah.

Tabulka 21 Referenční pokrytí hlavních aktérů (N=106)

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti
Andrej Babiš	51	48 %
Jaroslav Šaroch	22	21 %
ostatní obvinění	13	12 %
Martin Erazím	12	11 %
policie/vyšetřovatel	8	8 %
celkem	106	100 %

V tomto smyslu stojí za pozornost, že nejvyšší referenční pozornost věnovanou premiérovi ČR, kterou legitimoval veřejný zájem, doprovázela vysoká míra negativních referencí. Na rozdíl od předchozích analyzovaných pořadů tak nepřevažovaly neutrální reference v obraze všech aktérů. Hlavního obviněného/zproštěného A. Babiše přibližoval nejen nejvyšší počet negativních referencí, ale i jejich podíl na celkovém obrazu premiéra byl nejvyšší (tab. 22).¹⁵ Současně v jeho případě ale narostl i podíl referencí s pozitivní valencí, což naznačuje obecně polarizovanější vnímání A. Babiše v daném pořadu. Pro jeho mediální obraz je ale podstatnější vysoký podíl negativních referencí, který lze vysvětlit částečně obecně vyšší mírou negativity, která platí pro Názory a argumenty i ve vztahu k jiným tématům. Z definice jde o názorový pořad, který nutně musí pracovat s polarizovanějším hodnocením. V případě obviněného premiéra hrál klíčovou roli silný veřejný zájem o jeho osobu, se kterým se pojí dané kritické hodnocení.

Tabulka 22 Reference o hlavních aktérech podle valence (N = 106)

	Pozitivní		Negativní		Neutrální		Celkem	
	abs. / rel. četnosti		abs. / rel. četnosti		abs. / rel. četnosti		abs. / rel. četnosti	
Andrej Babiš	11	22 %	23	45 %	17	33 %	51	100 %
Jaroslav Šaroch	1	5 %	6	27 %	15	68 %	22	100 %
ostatní obvinění			2	15 %	11	85 %	13	100 %
Martin Erazím			1	8 %	11	92 %	12	100 %
policie/vyšetřovatel					8	100 %	8	100 %
Celkem	12	11 %	32	30 %	62	58 %	106	100 %

¹⁵ Negativní reference o státním zástupci J. Šarochovi tematizovaly zvláště: (a) jeho chaotickou komunikaci, (b) skutečnost, že ke změně právního názoru došel náhle, byť se vyšetřování ubíralo několik let jiným směrem několik let, (c) jeho malou kompetenci vzhledem k dané kauze.

Z pohledu zadání analýzy, ale nelze konstatovat, že by komentátoři/moderátoři/respondenti konstruovali obraz premiéra předsudečně, resp. podle sporného principu presumpce viny. Negativní reference plnily ve své většině backgroundovou funkci v tom smyslu, že komentátoři/moderátoři jejich prostřednictvím rekapitulovali danou kauzu a uváděli jí do kontextu. Jinými slovy, nevyskytoval se disrespekt k *presumpci nevinny*.

Jedinou podstatnější námitku vůči užití negativních referencí o premiérovi tak je možné adresovat zavádějícímu spojování Babišovi premiérské pozice se spornou dotací pro farmu Čapí hnízdo. Opakovaně se zde, stejně jako v předchozích pořadech, objevovalo spojení: *Premiér Babiš zařídil neoprávněně dotaci své firmě*, které evokuje, že A. Babiš tuto operaci zařizoval z pozice premiéra, ačkoli k události došlo ještě před tím, než vstoupil do politiky. Jde o dílčí nepřesnost, která je jistě důsledkem profesní rutiny krátit příspěvky zvláště v těch pasážích, které komunikují některé informace a hodnocení opakovaně a jeví se zvláště novinářům jako notoricky známé. V daném případě je ale třeba časový kontext, respektive sled dějů, které tvořily kauzu Čapí hnízdo připomínat opakovaně.

3.4.2. Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců

Při analýze zarámování relevantních komentářů a rozhovorů, jsme vycházeli stejně jako u předchozích analýz jak z moderátorova uvození/ kontextualizace samotného rozhovoru (tématu), tak i z jeho dotazů, případně replik. V daném pořadu přibyly ještě komentáře, respektive způsob, jakým výkladově rámovaly danou agendu.

Podobně jako v předchozím pořadu jsme sledovali u mluvčích výskyt následujících rámců:

ad a/ *Čapí hnízdo*

- 1/ Nešlo o porušení zákona
- 2/ Jednalo se o uměle vytvořenou kauzu s cílem poškodit Andreje Babiše
- 3/ Jednalo se o porušení zákona/podvod ze strany obviněných

ad b/ *Zastavení trestního stíhání*

- 1/ Musíme respektovat rozhodnutí státního zástupce, ale...,
- 2/ Státní zástupce podlehl politickému tlaku,
- 3/ Rozhodnutí státního zástupce bylo správné,
- 4/ Nezbyvá než vyčkat na rozhodnutí nejvyššího státního zástupce.

V obou případech šlo o to zjistit, zda zvláště tvůrci pořadu, užívali dané výklady při rutinní organizaci a transformaci reality do podoby zpravodajského nebo publicistického příspěvku. Jinými slovy, analýza se soustředila na zodpovězení otázky, *zda mluvčí napovídali posluchačům, jak mají dané kauzy ČH a ZTS interpretovat*. Na rozdíl od předchozích analýz, ale nelze v případě tematicky relevantních komentářů

hodnotit kriticky jejich „návodnost“, která tvoří součást žánrové definice. V tomto ohledu jsme se soustředili jen na odvysílané rozhovory.

V případě obou žánrů jsme ale sledovali, zda byl případný návodný charakter užitých rámců použit k de/defavorizaci hlavních aktérů obou subagend, respektive zda znamenal porušení objektivního, nestranného a vyváženého referování o daném tématu.

Obecně lze konstatovat, že se analyzované příspěvky (rozhovory) ve velké většině vyhnuly užití návodného rámování. Kauzu Čapí hnízdo daným způsobem nerámovali mluvčí ve svých dotazech a replikách ani jednou.

Zastavení trestního stíhání bylo výkladově rámováno častěji (5x), a to výlučně formou výzvy k *respektování rozhodnutí státního zástupce*, které ale nelze chápat jako jasné a neproblematické.

3.4.3 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užití při vedení rozhovorů

Při analýze vlastního vedení rozhovorů nás zajímalo především:

- 1/ *jak* byl průběh diskuse ovlivněn moderací,
- 2/ do jaké míry moderátor respektoval *pravidla žurnalistické objektivity*¹⁶, respektive zda je uplatňoval při řízení konverzace s respondenty,
- 3/ zda, a pokud ano, tak jakým způsobem, moderátor uplatňoval *de/favorizační komunikační strategie*.¹⁷

Analýzu jsme aplikovali na promluvy moderátora (případně na promluvy některého z respondentů), které měly většinou povahu otázky, a/nebo hodnotového rámování, jehož meta-komunikativní povaha (Van Gorp, 2005) napovídá diskutujícím, jak mají komentovat nastolené problémové okruhy chápat, a současně ovlivňuje dekódování na straně mediálních konzumentů (posluchačů).

V analýze jsme vycházeli z vybraných postupů konverzační, diskurzivní a rámcové analýzy (Gee, 1999; Hutchby, 2006; Clayman, Heritage, 2002; Entman, 1993). Nejdříve jsme identifikovali následující stavební prvky diskusní konverzace: a/ otázka, b/ kontextuální rámec, c/ dodatek, d/ replika.

¹⁶ Žurnalistickou objektivitu jsme chápali jako reprezentaci: (a) všech relevantních, (b) věcně správných a (c) nezkreslených (tj. úplných) informací, které (d) musí být komunikovány tak, aby byla jasně odděleny názory od faktů, které musí být prezentovány (e) nestranně, jak z pohledu respondentů, tak zvláště moderátora (viz. teoretická expozice).

¹⁷ Favorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné, zvukové, resp. verbální připisování pozitivního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím, a to formou, která posiluje jejich hodnotu, resp. připisuje jim pozitivní status. Defavorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné zvukové, resp. verbální připisování negativního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím formou, která oslabuje jejich hodnotu, resp. připisuje jim negativní status. Za speciální případ defavorizace chápeme potlačování či zamlčování věcně a tematicky relevantních ideových perspektiv, názorů a postojů.

Jak ukazuje tabulka 23 dramaturgie pořadu nastolovala agendu ZTS skrze následující hlavní subtémata coby problémové okruhy, ke kterým se vyjadřovali respondenti:

Tabulka 23 Hlavní témata a interpretační rámce relevantních komentářů

TÉMA KOMENTÁŘE	PREFEROVANÁ INTEPRETACE
Překvapení nad rozhodnutím (neoficiálním) dozorujícího státního zástupce	Nejasností je příliš mnoho.
Hledání možných příčin rozhodnutí	Problém je třeba hledat v konfliktu mezi M. Benešovou a nejvyšším státním zástupcem
Spekulace o možném dalším průběhu ve věci.	Kauza bude mít nepochybně pokračování.

Společnou motivickou strukturou, která procházela odvysílanými rozhovory, tvořilo téma stavu domácí justice, respektive rozpory mezi státními zástupci a ministryní spravedlnosti. Tento rámec nastolila již první otázka položená v prvním rozhovoru odvysílaném 2.9.

Nemůže si ale potom veřejnost dávat tuto změnu pohledu pana státního zástupce do souvislosti s tím jmenováním Marie Benešové ministryní spravedlnosti?

V celku všech pěti odvysílaných rozhovorů lze konstatovat, že moderátoři byli věcně dobře připraveni a nedopouštěli se větších nepřesností. U hlavních aktérů byla respektována presumpce nevinny. V manifestní podobě nebylo zpochybněno samotné rozhodnutí MSZ ve věci. Pochybnosti, ale byly opakovaně artikulovány, což odpovídá žánru aktuální publicistiky.

Moderátoři adresovali respondentům ve velké většině neutrálně zjišťovací dotazy a nepodsouvali respondentů preferovanou odpověď. Bylo to jistě dáno i tím, že šlo o rozhovory mezi redakčními kolegy, kteří se dobře znají a jakékoliv „vedení“ respondenta by zde postrádalo smysl (viz tab. 8 v příloze). V tomto ohledu postrádá smysl analýza de/favoričních postupů.

3.4.4 Agenda ZTS a ČH v komentářích

Při analýze tematických komentářů jsme se soustředili na to, jak popisovali/interpretovali jejich autoři *rozhodnutí o zastavení trestního stíhání*. Zda volili formu *neutrálního zprostředkování, aprobace rozhodnutí, zpochybnění rozhodnutí/postupu*, který předcházel ZTS. Sledovali jsme tak de facto rétoricko-argumentační postupy, které komentátoři užívali, aby legitimovali svá hodnocení. Zajímalo nás také, do jaké míry bylo dané hodnocení názorově pluralitní/homogenní, resp. argumentačně jednorozměrné.

Soustředili jsme se též na to, zda komentátor:

- a) stranil přímo/ nepřímo, některému z aktérů kauzy (státní zástupci/ obvinění),
- b) moderátor defavorizoval respondenty, případně hlavní aktéry kauzy ČH a/nebo jejich argumenty. Užíval při tom zvláště tzv. zjemnělou agresi s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování),
- c) byl věcně nepřipravený a/ nebo nepřesný (absentující/nepřesné odkazování na zdroje prezentovaných informací).

Speciální pozornost jsme věnovali tomu, zda (a) zda ne/bylo zpochybnováno samotné rozhodnutí MSZ ve věci, (b) zda ne/byla respektována presumpce nevinu u všech obviněných (po většinu sledovaného období ještě oficiálně neplatilo zastavení trestního stíhání ve věci).

Jak ukazuje tabulka 24 komentátoři nastolovali agendu ZTS skrze následující hlavní subtémata coby problémové okruhy, ke kterým se vyjadřovali:

A/ SROVNÁVACÍ DOMÁCÍ A MEZINÁRODNÍ KONTEXT, KTERÝ NAZNAČOVAL MOŽNÉ PODOBNOSTI A OHROŽENÍ (kauza obvinění J. Čunka, B. Netanjahua, stav polské justice)

B/ VÝČET POKLESKŮ A. BABIŠE V KAUZE ČAPÍ HNÍZDO

C/ VLIV ROZHODNUTÍ O ZTS NA DOMÁCÍ POLITICKOU SCÉNU

Jako společná motivická struktura procházely podstatnou částí komentářů:

a/ **pochybnosti o průběhu trestního stíhání**. Důvody k jeho zastavení nebyly důkladně vysvětleny. *Proto přetrvávají pochybnosti o tom, zda na práci státních zástupců neměly vliv vnější okolnosti. (...) došlo k výměně ministra spravedlnosti (...). Těžko se totiž věří tomu, že šlo o shodu okolností.*

b/ obecná etická **pochybnost o skutečných úmyslech** A. Babiše, který při vysvětlování kauzy Čapí hnízdo *přednesl několik pozoruhodných verzí příběhů Čapího hnízda,*

Komentátoři artikulovali svou kritickou argumentaci vyjadřující skepsi k rozhodnutí o zastavení stíhání a/nebo osobě A. Babiše ve většině komentářů. Pouze u tří se objevila poněkud jiná perspektiva, která akcentovala buď obecnější otázky spravedlnosti nebo vztah ZTS k situaci na domácí politické scéně (viz. detailní popis relevantních komentářů v příloze, tab. 1).

Nelze ovšem hovořit o tom, že by komentátoři otevřeně defavorizovali kohokoliv z aktérů za pomoci nekorektních editoriálních postupů. Nedochovalo ani ke zkreslování informací, ani věcným nepřesnostem nebo osobním útokům využívajícím tzv. zjemnělou agresi s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování). Týkalo se to i hlavního obviněného/zproštěného A. Babiše, u kterého byla striktně respektována presumpce nevinu.

Tabulka 24 Hlavní témata a interpretační rámce tematicky relevantních komentářů

TÉMA KOMENTÁŘE	PREFEROVANÁ (NÁVODNÁ) INTEPRETACE
Podobnosti mezi trestním stíháním premiéra B. Netanjahua a A. Babiše	Kauza ČH a ZTS byla vložena do izraelského rámce, kde je také obžalovaný premiér. A objevila se snaha, <i>kteřá by se líbila i v Česku</i> , udělit premiérovi dočasnou imunitu a umožnit mu v klidu vykonávat náročnou práci šéfa vlády. Odkaz na údajné zastavení stíhání.
Podobnosti mezi trestním stíháním A. Babiš jejich podivným vyústěním	Kauza ZTS byla zakomponována do rámce podivného vyšetřování dalšího vrcholového politika, které naznačuje, že justice nefungovala ani nefunguje dobře. Kdyby byl premiér nevinný a justice fungovala standardně neměl by premiér důvod vyhýbat se soudu.
Podobnosti mezi pochybnostmi o nezávislosti domácí justice (v souvislosti s kauzou Čapí hnízdo) panují i v Polsku, kde se objevují názory, že soudci pracují v atmosféře strachu.	Ohrožení nezávislosti justice je mnohem silnější již několik let v Polsku, což nepřimo znamená, že taková situace může nastat i ČR. Kauza Čapí hnízdo byla umístěna do rámce velmi negativní polské zkušenosti.
Právo a spravedlnost. Dilema, které řeší domácí justice a je naděje, že se skutečně poctivě snaží.	Je třeba rozlišovat mezi spravedlností a právem. Ne vše, co je podle práva musí být vnímáno jako spravedlivé konstatuje autorka ve vztahu k rozhodnutí o ZTS. Na závěr ale optimisticky konstatuje, že se zdá, že se justice poctivě snaží spravedlnosti přiblížovat.
Potřeba zdrženlivosti při komentování rozhodnutí o ZTS v kauze Čapí hnízdo.	Vzhledem k tomu, že neexistuje oficiální rozhodnutí a jeho zdůvodnění jsou všechny soudy předčasné a v případě prezidenta manipulativní. Je třeba vyčkat na rozhodnutí MSZ.
Výčet důvodů, které zakládají pochybnosti o rozhodnutí zastavit trestní stíhání.	Nejasností týkajících se rozhodnutí o ZTS je příliš mnoho, aby bylo možné v danou chvíli přijmout bez značných pochybností.
Co by se mohlo na politické scéně změnit, kdyby bylo ZTS definitivní.	Ještě není rozhodnuto. Je ale možné, že se zvýší koaliční potenciál ANO a do vládní hry vstoupí některé opoziční strany. Záleží i na tom, jak se zachová nejvyšší státní zástupce.
Nespokojenost s osobou premiéra dostala nový impuls, ale současně prohlubuje pocit, že je demokracie v ČR ohrožena.	Krise křehké domácí demokracie se prohlubuje nejen rozhodnutím o ZTS, ale i neochotou premiéra řešit kauzu před soudem, což by bylo nejefektivnější řešení, které by mohlo utlumit narůstající společenskou tenzi.
ZTS významně posiluje pozici A. Babiše navenek i uvnitř Hnutí ANO.	Je třeba přijmout ZTS jako zásadní změnu posilující A. Babiše. Bude třeba hledat jiné nástroje, jak jej porazit. Jediný komentář, který bez jakékoliv poznámky přijímá ZTS a vyvozuje z něj reálně-politické konsekvence.
Výčet nejvážnějších poklesků A. Babiše, které mu neškodily v očích podstatné části veřejnosti.	Ten, kdo chce porazit A. Babiše musí být jiný formát než lídři, kdysi silných politických stran a musí počítat s tím, že podstatná část veřejnosti neslyší na morální apely a nepovažuje za slabinu AB jeho minulost předlistopadovou ani podnikatelskou.

Jak jsem již předeslal, komentářový formát Názorů a argumentů musí nutně nastavovat kritické zrcadlo zvláště takovým kauzám a jedincům, na kterých spočívá největší váha veřejného zájmu. V tomto smyslu byl takovou osobou premiér ČR. Ostatně specifické postavení veřejně činných osob, zvláště politiků, kteří musí unést větší váhu kritiky opakovaně judikovaly v minulosti české soudu.

Hlavní zjištění:

- Sledovaná agenda, respektive mechanismy jejího nastolování, nepodléhaly ani v jednom z analyzovaných příspěvků (rozhovorů, komentářů) manifestním ideově-politickým východiskům moderátorů ani komentátorů.
- Moderátoři byli věcně připravení, oddělovali fakta od názorů a korektně odkazovali na zdroje prezentovaných informací. Drtivá většina dotazů, které položili měla neutrálně zjišťovací povahu.
- Občas se vyskytlo podsouvání „preferované“ odpovědi formou sugestivních dotazů či návodných tvrzení.
- Moderátoři ani komentátoři nestránili přímo ani nepřímo, některému z aktérů kauzy ZTS. Rozhovory byly vedeny s respektem k pravidlům aktuálně publicistického rozhovoru či komentáře. Striktně byla respektována presumpce nevinny (A. Babiše), respektive profesní integrita dozorujícího státního zástupce a jeho nadřízeného (J. Šaroča, M. Erazíma).
- Moderátoři/komentátoři neužívali de/favorizační strategie vůči hlavním aktérům. Analýza neidentifikovala systematické užívání tzv. zjemnělé agrese s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování).
- Za dílčí pochybení lze považovat zavádějící spojování Babišovi premiérské pozice se spornou dotací pro farmu Čapí hnízdo. Explicitně a především implicitně se v různých variantách objevovalo spojení: *Premiér Babiš zařídil neoprávněně dotaci své firmě*, které evokuje, že A. Babiš tuto operaci zařizoval z pozice premiéra, ačkoli k události došlo ještě před tím, než vstoupil do politiky. Jde o dílčí nepřesnost, pravděpodobně pramenící z profesní rutiny, která velí kráti příspěvky zvláště v těch pasážích, které komunikují notoricky známé informace. V daném případě je ale třeba časový kontext, respektive sled dějů, které tvořily kauzu Čapí hnízdo, připomínat opakovaně.

3.4.5 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky

A/ Moderátoři představili respondenty standardně. Vzhledem k tomu, že šlo o kmenové zaměstnance ČRo byla informace pro posluchače dostatečně transparentní. I

v případě pestřejšího spektra komentátorů byly naplněny korektně profesně rutinní požadavky daného publicistického žánru a formátu pořadu.

B/ Pořad naplnil požadavek názorové plurality, ale jeho formát poněkud potlačil roli *žalované strany*. Bylo tomu tak proto, že je formát pořadu postaven na aktuální redakční reakci a reflexi nejdůležitějších společenských dějů. Formát rozhovoru zde má poněkud jinou funkci než ve standardních rozhovorových formátech (20 minut RZ, Interview Plus). Složitější je situace v komentářové části NaA, která měla poněkud seberefrenční, sebestpotvrzující charakter. Nejde primárně o kriticko-reflexivní funkci, kterou komentátoři naplnili solidně. Mám spíše na mysli určitou argumentační monotematicnost či jednorozměrnost, kterou v modelové podobě, s vysoko jazykovou kulturou, a především s argumentační přesností, narušil jen komentář Lídy Rakušánové.

C/ Pořad naplnil i povinnost, co nejaktuálnější reflexe významného společenského tématu. Agenda agendu ZTS byla nastolena aktuálně po úniku informace o zastavení trestního stíhání v Denníku N, tj. jedenáct dní před oficiálním zveřejněním rozhodnutí MSZ.

D/ Pokud jde o respektování Zákona 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a čl. 6.13 Kodexu ČRo, je sporné posuzovat, zde se kolegové nedopouštěli vzájemné favorizace či defavorizace, která by byla výsledkem porušení profesní objektivit. Nedopouštěli se, až na dílčí výjimky, ani manifestní deklarace vlastních názorů či jejich podouvání respondentům.

Pokud jde o komentáře, představuje deklarace vlastního názoru žánrovou podmínku. Podstatné tak je v dané perspektivě především to, že se komentátoři vyvarovali dehonestace hlavních aktérů kauzy i jejich názorů. Jinými slovy, poskytli posluchačům informace v takové podobě, aby si na danou problematiku mohli svobodně vytvářet vlastní názor.

3.5 Dvacet minut Radiožurnálu

Pořad Dvacet minut Radiožurnálu je koncipovaný jako rozhovor moderátora či moderátorky s hostem na aktuální téma. Je vysílán každý všední den po 17. hodině a jeho stopáž mírně překračuje dvacet minut.

V analyzovaném intervalu jsme identifikovali 4 tematicky relevantní rozhovory (3.9., 4.9., 12.9. a 13.9.), které všechny moderovala Marie Bastlová.

Tabulka 25 Relevantní rozhovory podle data vysílání a respondentů (N = 4)

Respondent	datum vysílání
Jan Lata, předseda unijních zástupců	3.9.
Helena Válková, poslankyně ANO	4.9.
Marie Benešová	12.9.
Vojtěch Blaška, reportér Seznam zprávy Jana Klímová, zástupkyně šéfredaktora HN	13.9.

Tabulka 25 poskytuje základní informace nezbytné pro zodpovězení první otázky položené zadavatelem: *Do jaké míry naplnil analyzovaný pořad požadavek na komplexní reprezentaci společenské reality, a to ve smyslu zastoupení názorové plurality, rozmanitosti?*

Podle institucionálně expertní pozice respondentů je patrné, že Dvacítka oslovila tři experty z různých institucí, kteří nemají formální vazbu na ČRo. Ke čtvrté diskusi si pozvala M. Bastlová dva kolegy pracující pro jiná média.

Vztah dvou respondentek (Helena Válková, Marie Benešová) k obviněným/zproštěným aktérům, zvláště k A. Babišovi má povahu formální podřízenosti. U ostatních respondentů můžeme hovořit o potenciální profesní solidaritě či loyaltě ve vztahu k dotčeným státním zástupcům (J. Lata). A o věcně otevřeném a profesně kompetentním přístupu k tématu, kterým se oba oslovení novináři dlouhodobě zabývají.

Jakkoliv nemá smysl uvažovat na úrovni takto nepočetného vzorku respondentů o reprezentativitě, lze chápat oslovenou sestavu jako profesně relevantní a společensky rezonantní.

Popsané institucionálně profesní a vztahové charakteristiky respondentů se promítly i do průběhu samotných rozhovorů, respektive do jejich moderace, které se budeme věnovat v samostatné analýze. Nejdříve ale kvantitativně popíšeme, jak referovaly uvedené rozhovory o relevantních aktérech subagend ZTS a ČH.

3.5.1 Kvantitativní analýza: reference o hlavních aktérech

Referenčnímu obrazu hlavních aktérů dominovaly zmínky o A. Babišovi, které tvořily téměř polovina z celku všech referencí (tab. 26). V rozhovorech dominovaly de facto dva hlavní aktéři (A. Babiš a J. Šaroch). Nejednalo se ale o polarizaci jejich vztahu, respektive o editaci, která by stavěla na bulvarizačním využití zpravodajských hodnot *dramatizace a konfliktu*. Oba nejčastěji zmiňovaní aktéři byli využiti jako referenčních figury, které tvořily hlavní, často latentní narativní osu zpravodajsko-publicistického vyprávění o dané kauze.

V tomto smyslu stojí za pozornost, že nejvyšší referenční pozornost věnovanou premiérovi ČR, kterou legitimoval veřejný zájem, doprovázela i vyšší míra negativních referencí. Jednalo se ale o tak nízké četnosti, že je z pohledu zadání analýzy podstatnější fakt, že u všech zmíněných aktérů dominovaly neutrální reference. Včetně tzv. „hlavního obviněného“ A. Babiše, o kterém se negativně zmiňovaly pouze čtyři reference¹⁸. Nelze tak dovozovat, že by moderátoři konstruovali jeho obraz nevyváženě, resp. předsudečně (tab. 27). Naopak převažovala věcná argumentace.

Tabulka 26 Referenční pokrytí hlavních aktérů (N=32)

	počet	v %
Andrej Babiš	15	47 %
Jaroslav Šaroch	10	31 %
Martin Erazím	3	9 %
ostatní obvinění	3	9 %
policie/vyšetřovatel	1	3 %
celkem	32	100 %

Tabulka 27 Reference o hlavních aktérech podle typu valence (N = 32)

	Pozitivní		Negativní		Neutrální		Celkem	
	abs. / rel. četnosti		abs. / rel. četnosti		abs. / rel. četnosti		abs. / rel. četnosti	
Andrej Babiš			4	27 %	11	73 %	15	100 %
Jaroslav Šaroch			2	20 %	8	80 %	10	100 %
ostatní obvinění					3	100 %	3	100 %
Martin Erazím					3	100 %	3	100 %
policie/vyšetřovatel					1	100 %	1	100 %
celkem			6	19 %	26	81 %	32	100 %

¹⁸ Opakovaně se objevila v různých variantách reference k jeho trestnímu stíhání, a to ještě před oficiálním oznámením jeho zastavení.

3.5.2 Výkladové zarámování tematických rozhovorů nebo jejich částí

Analýza vlastní moderace se soustředila na následující rétorické a konverzační postupy moderátorů:

- (a) zarámování tématu ZTS,
- (b) vedení rozhovorů.

3.5.2.1 Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců

Při analýze zarámování relevantních rozhovorů jsme vycházeli jak z moderátorova uvození/ kontextualizace samotného rozhovoru (tématu), tak i z jeho dotazů, případně replik. Soustředili jsme se zvláště na takové rétorické a konverzační prvky, prostřednictvím kterých se mluvčí vyjadřovali k samotnému rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, a to formou tří základních rétorických postupů: *zprostředkování*, *aprobace*, *zpochybnění* postupu, který předcházel ZTS.

Podobně jako v předchozím pořadu jsme sledovali u mluvčích výskyt následujících rámců.

ad a/ *Čapí hnízdo*

- 1/ Nešlo o porušení zákona,
- 2/ Jednalo se o uměle vytvořenou kauzu s cílem poškodit Andreje Babiše,
- 3/ Jednalo se o porušení zákona/podvod ze strany obviněných.

ad b/ *Zastavení trestního stíhání*

- 1/ Musíme respektovat rozhodnutí státního zástupce, ale...,
- 2/ Státní zástupce podlehl politickému tlaku,
- 3/ Rozhodnutí státního zástupce bylo správné,
- 4/ Nezbyvá než vyčkat na rozhodnutí nejvyššího státního zástupce.

V obou případech šlo o to zjistit, zda zvláště tvůrci pořadu, užívali dané výklady obou subagend při rutinní organizaci a transformaci reality do podoby zpravodajského nebo publicistického příspěvku. Jinými slovy, analýza se soustředila na zodpovězení otázky, zda moderátorka napovídala respondentům (posluchačům), jak mají dané kauzy - ČH a ZTS interpretovat. Současně jsme sledovali, zda byl návodný charakter užitých rámců použit k de/defavorizaci hlavních aktérů obou subagend, respektive zda znamenal porušení objektivního, nestranného a vyváženého referování o daném tématu.

Obecně lze konstatovat, že se analyzované příspěvky (otázky, repliky, konverzační sekvence) ve velké většině vyhnuly užití návodného výkladu. Kauzu Čapí hnízdo daným způsobem rámovala moderátorka pouze nepřímo jako *porušení*

zákona/podvod ze strany obviněných, když se odvolala na OLAF, který uznal, že se o podvod jednalo nebo že získání dotace v tomto případě bylo neoprávněné (13.9).

Zastavení trestního stíhání bylo výkladově rámováno častěji (3x), a to defacto formou výzvy k respektování rozhodnutí MSZ.

Z uvedené kvantitativní kategorizace i kvalitativní interpretace vyplývá, že výkladové rámce užívala moderátorka minimálně, takže v tomto smyslu nelze konstatovat, že by pořad ve sledovaném období ve vztahu k dané kauze porušil objektivitu a nestrannost, resp. neutrality z pohledu Zákona o ČRo či Kodexu ČRo.

3.5.2.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užití při vedení rozhovorů

Při analýze vlastního vedení rozhovorů nás zajímalo především:

- 1/ jak byl průběh diskuse ovlivněn moderací,
- 2/ do jaké míry moderátor respektoval *pravidla žurnalistické objektivity*¹⁹, respektive zda je uplatňoval při řízení konverzace s respondenty,
- 3/ zda, a pokud ano, tak jakým způsobem, moderátor uplatňoval *de/favorizační komunikační strategie*.²⁰

Analýzu jsme aplikovali na moderátorovy promluvy, které měly většinou povahu otázky, a/nebo hodnotového rámování, jehož meta-komunikativní povaha (Van Gorp, 2005) napovídá diskutujícím, jak mají komentovat nastolené problémové okruhy chápat, a současně ovlivňuje dekodování na straně mediálních konzumentů (posluchačů).

V analýze jsme vycházeli z vybraných postupů konverzační, diskurzivní a rámcové analýzy (Gee, 1999; Hutchby, 2006; Clayman, Heritage, 2002; Entman, 1993). Nejdříve jsme identifikovali následující stavební prvky diskusní konverzace: a/ otázka, b/ kontextuální rámec, c/ dodatek, d/ replika.

¹⁹ Žurnalistickou objektivitu jsme chápali jako reprezentaci: (a) všech relevantních, (b) věcně správných a (c) nezkrácených (tj. úplných) informací, které (d) musí být komunikovány tak, aby byla jasně odděleny názory od faktů, které musí být prezentovány (e) nestranně, jak z pohledu respondentů, tak zvláště moderátora (viz. teoretická expozice).

²⁰ Favorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné, zvukové, resp. verbální připisování pozitivního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím, a to formou, která posiluje jejich hodnotu, resp. připisuje jim pozitivní status. Defavorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné zvukové, resp. verbální připisování negativního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím formou, která oslabuje jejich hodnotu, resp. připisuje jim negativní status. Za speciální případ defavorizace chápeme potlačování či zamlčování věcně a tematicky relevantních ideových perspektiv, názorů a postojů.

Analýza samotného vedení rozhovorů se soustředila zvláště následující rétorické a konverzační fauly:

- a) moderátorka stranila přímo/ nepřímo, některému z aktérů kauzy (státní zástupci/ obvinění),
- b) moderátor defavorizoval respondenty, případně hlavní aktéry kauzy ČH a/nebo jejich argumenty. Užíval při tom zvláště tzv. zjemnělou agresi s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování). Za defavorizaci jsme ale nepovažovali kritiku prokazatelně protizákonného jednání,
- c) moderátorka neoddělovala fakta a názory,
- d) moderátorka byla věcně nepřipravená a/ nebo nepřesná (absentující/nepřesné odkazování na zdroje prezentovaných informací).

Speciální pozornost jsme věnovali následujícím okruhům:

a/ zda ne/bylo zpochybnováno samotné rozhodnutí MSZ ve věci.

b/ zda ne/byla respektována presumpce neviny u všech obviněných (po většinu sledovaného období ještě oficiálně neplatilo zastavení trestního stíhání ve věci).

Jak ukazuje tabulka 27 moderátorka pořadu nastolovala agendu ZTS skrze čtyři hlavní tematické subcelky coby problémové okruhy, ke kterým se vyjadřovali respondenti. Nezamýšleným důsledkem tohoto tematického konstruování *diskurzu překvapivého rozhodnutí* bylo *zvýznamňování* pochybností o postupu rozhodnutí MSZ v kauze Čapí hnízdo, (tab. 27), které představovaly hlavní motivickou strukturu propojující všechny čtyři rozhovory. Nutno poznamenat, že rozhodnutí nejvyššího státního zástupce z prosince 2019 dalo těmto pochybnostem částečně zapravdu.

Tabulka 27 Hlavní témata a interpretační rámce nastolované moderátorkou

TEMATICKÉ OKRUHY	PREFEROVANÉ (NÁVODNÉ) RÁMOVÁNÍ
Nejasnosti týkající se uniknuvší informace o zastavení trestního stíhání ve věci ČH, respektive postupu MSZ. Důsledky tohoto selhání z pohledu důvěryhodnosti MSZ a vedení daného procesu.	- Postup státního zastupitelství oslabuje důvěru veřejnosti v právní stát. - Postup státních zástupců oslabuje důvěru veřejnosti ve spravedlnost procesu vyšetřování kauzy Čapí hnízdo - Měla by platit zásada, že v pochybnostech státní zástupci spíše žalují, zatímco soudy v pochybnostech spíše osvobozují.
Ohrozilo státní zastupitelství svým postupem (únikem informace) důvěru veřejnosti ve spravedlnost procesu? Jaké to pro ně může mít následky?	Nahrává to A. Babišovi v tom, že bude silnější tlak na potvrzení uniklého rozhodnutí o zastavení stíhání.
Novele zákona o státním zastupitelství a vhodnost doby na její projednávání, kdy je premiér trestně stíháný.	Doba, kdy zemi vede trestně stíháný premiér není vhodná pro jakoukoli změnu v postavení státních zástupců?
Jak je možné, že státní zástupci zastavili vyšetřování kauzy Čapí hnízdo? Jak důvěryhodné je vysvětlení státních zástupců? Co si myslet o jejich nenadálém obratu a jak celá kauza poznamená důvěru v justici?	Rozhodnutí vyvolává velké pochybnosti protože: a) nejvyšší státní zástupce rozhoduje o politické kariéře premiéra a zároveň premiér a jeho vláda může v kdykoli nejvyššího státního zástupce odvolat, b) farma Čapí hnízdo nebyla v době získání dotace malým podnikem

Podstatným rysem čtyř uvedených rozhovorů byla prokomponovaná dramaturgie, která se odrazila od uniknuvšího rozhodnutí MSZ ve věci Čapí hnízdo k otázce nezávislosti státních zástupců, respektive domácí justice, aby se ve čtvrté diskusi vrátila diskuse k otázce důvěry, která otevírala expozici agendy v prvním rozhovoru. Toto zakomponování ZTS do širšího kontextu je třeba ocenit jako málo vídané hledání širších souvislostí aktuálně probíhajících společenských dějů. Dramaturgie čtyř analyzovaných rozhovorů neulpěla na jedné kauze, ale věnovala prostor i širší reflexi problematiky nezávislosti justice, která sleduje nepochybně silnější veřejný zájem než parciální kauza Čapí hnízdo, která ale posloužila jako empirická ilustrace pochybností o nezávislosti soustavy státních zastupitelství.

Dominance *diskurzu pochybností* byla vedle struktury dotazů adresovaných respondentů posílena i slabou reprezentací důvodů pro obhajobu rozhodnutí o ZTS. Byť nelze říci, že by se neobjevily vůbec, ale částečně jen u respondentů. Sama moderátorka ale na toto téma své dotazy necílila. Naopak směřovala primárně k problematizaci rozhodnutí MSZ, jako by možnost porozumění jeho důvodům nepředstavovalo relevantní diskusní téma. Z pohledu veřejného zájmu je akceptovatelné, že moderátorka koncipovala své dotazy kriticko-polemicky (viz. přepis příloha, 2), ale zvláště v posledním rozhovoru (13.9.), který již mohl reflektovat oficiálně zveřejněné rozhodnutí byli osloveni respondenti, kteří nahlíží na danou kauzu defacto totožnou „metodou“. A tudíž i se stejnými závěry. Měl ale zaznít i hlas, který by reprezentoval MSZ nebo jeho rozhodnutí. Z odvysílaného pořadu explicitně neplyne, zda vyjádření některého ze státních zástupců, případně mluvčího MSZ, bylo odmítnuto, či zda nebylo redakcí požadováno.

Pohled na všechny čtyři rozhovory jako narativní celek umožňuje konstatovat, že moderátorka:

- a) byla věcně velmi dobře připravena a nedopouštěla se větších nepřesností.
- b) nestraničila přímo/ nepřímo, některému z aktérů kauzy (státní zástupci/ obvinění)
- c) nepoužívala nekorektní, neetickou argumentaci ani tzv. zjemnělou agresi s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování).
- d) respektovala presumpce nevinu u všech obviněných.

Za kritiku ale stojí argumentace jednoho z respondentů, který komentoval rozhodnutí ZTS (13.9.) odkazem na anonymní zdroj/e. To je ale zvláště v takto citlivé věci problematické a moderátorka se minimálně měla na ony zdroje doptat. Jistě by slyšela, že je nelze zveřejnit, ale bylo by alespoň akcentováno, že se tato klíčová interpretace opírá o nejasné zdrojování.

„Na mě ze začátku to rozhodnutí státního zástupce Šarocha působilo i trochu dojmem, a někteří lidé ze státního zastupitelství a z justice to malinko potvrzovali, že by rád premiéra Babiše obžaloval, ale že jaksí na to chce mít možná razítko od

svých nadřízených, aby se potom neřeklo, to chce Šaroch, ale zkrátka mu to nařídili nebo chce to mít jaksi potvrzené.

V celku všech čtyř odvysílaných rozhovorů moderátorka adresovala respondentům nadprůměrný počet návodných dotazů, které podsouvají respondentovi, ale de facto i posluchačům „správnou odpověď“ (Clayman a Heritage, 2002).

Toto nadprůměrně užívání často negativně návodné otázky, ale nelze ve všech případech chápat jako profesní chybu. Přesněji řečeno, někdy se jedná o nezbytnost. Zvláště v rozhovoru s Janem Latou, jehož projev byl víc než úsporný, což bylo umocněno i nejasnou situací s uniklým rozhodnutím, byla moderátorka nucena „vést“ svého respondenta k alespoň částečně informačně nasycenějšímu výpovědím. Nepoužívala přitom „rétorické mučení“ respondenta metodou „točení se na otázce“, ale místo toho navrhovala možnosti, které její host většinou akceptoval.

Hlavní zjištění:

- Moderátorka byla věcně připravená, oddělovala fakta od názorů a korektně odkazovala na zdroje prezentovaných informací.
- Moderátorka nestraničila přímo ani nepřímo, některému z aktérů kauzy. Rozhovory byly vedeny s respektem k pravidlům aktuálně publicistického žánru a striktně respektovaly presumpci nevinu.
- Moderátorka neužívala de/favorizační strategie ve formě tzv. zjemnělé agrese s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování).
- Za dílčí pochybení lze považovat relativně vysoký podíl návodných otázek, zvláště v kontextu, který spinoval odpověď respondenta k vyslovení „preferované pochybnosti“ o rozhodnutí zastavit trestní stíhání nebo k pochybnosti o nezávislosti justice.

3.5.2.3 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky

A/ Představení respondentů bylo standardní. Moderátorka uvedla aktuálního zaměstnavatele, respektive profesi respondentů. Jinými slovy, naplnila korektně profesně rutinní požadavky daného publicistického žánru a formátu pořadu.

B/ Pořad naplnil požadavek názorové plurality, byť hlas hlavních aktérů slyšet nebyl. Lze ale akceptovat, že vládní stranu reprezentovali dvě zkušené právničky a státní zástupci měli svůj hlas v úvodním rozhovoru. Pro hodnocení postupu MSZ měl být vedle oslovených novinářů poskytnut prostor autoritě, která rozumí profesi státního zástupce, případně soudce.

C/ Pořad naplnil i povinnost, co nejaktuálnější reflexe významného společenského tématu. Agenda agendu ZTS byla nastolena aktuálně po úniku informace o zastavení trestního stíhání v Denníku N, tj. jedenáct dní před oficiálním zveřejněním rozhodnutí MSZ.

D/ Moderátoři si počínali v souladu se Zákonem 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a čl. 6.13 Kodexu ČRo. Nedopouštěli se systematické a opakované favorizace či defavorizace respondentů, která by byla výsledkem porušení profesní objektivit. Vedení rozhovorů bylo věcné a vyhnulo se jakýmkoliv profesním faulům v podobě dehonestace respondentů a jejich názorů. Jinými slovy, posluchači měli k dispozici informace o dané agendě v takové podobě, aby si mohli vytvářet svobodně názor na danou problematiku.

3.6 Pro a proti

Formát pořad je koncipován jako diskuse se dvěma hosty, kteří hájí opačný názor. Oba mají stejný prostor pro krátkou úvodní obhajobu postoje k diskutovanému tématu. Pořad deklaruje široký společensko-politický tematický rozsah.

Pořad moderují:

Tomáš Pavlíček, Veronika Sedláčková, Petr Dudek a Karolína Koubová.

Pořad se vysílá: v pondělí-pátek 9:35; ve stopáži: 25 minut

repríza pondělí-pátek 19:35 a úterý-sobota 1:35

V analyzovaném intervalu od 2.9. do 16.9. se vyskytly pouze dva relevantní rozhovory, které tematizovaly agendu ZTS/ČH (3.9. a 16. 9.).

Tabulka 28 ilustruje stranicko-politicky polarizovaný výběr respondentů. Oba rozhovory byly koncipovány jako názorová konfrontace představitele hnutí ANO a opozičního subjektu. Hlavním výběrovým kritériem zde nepředstavovala odbornost respondenta vzhledem k tématu rozhovoru, ale jeho stranická afiliace, respektive výkon poslaneckého mandátu.

Tabulka 28 Analyzované rozhovory tematizující relevantní agendu (ČH/ZTS)

Respondenti	Moderace	Datum vysílání
Stanislav Polčák, STAN Milan Feranec, ANO	Karolína KOUBOVÁ	3.9.2019
Radek Vondráček, ANO, předseda PS Jiří Pospíšil, předseda TOP 09	Veronika SEDLÁČKOVÁ	16.9. 2019

3.6.1 Kvantitativní analýza: reference o hlavních aktérech

Stejně jako v předchozích analyzovaných pořadech dominovaly referenčnímu obrazu hlavních aktérů zmínky o A. Babišovi, které tvořily víc než polovina z celku všech referencí (tab. 29). Zároveň vidíme, že pořad de facto tematizoval danou agendu jako příběh o dvou hlavních aktérech (A. Babiš a J. Šaroch). Nejednalo se ale o polarizaci jejich vztahu. Oba nejčastěji zmiňovaní aktéři byli využiti jako referenčních figury, které tvořily hlavní, většinou latentní narativní osu. Vzhledem k velmi nízkým četnostem negativních referencí je pro interpretaci určující dominantní podíl neutrálního popisu hlavních aktérů (tab. 30).

Tabulka 29 Referenční pokrytí hlavních aktérů (N=26)

	Absolutní četnosti	Relativní četnosti
Andrej Babiš	14	54 %
Jaroslav Šaroch	8	31 %
Martin Erazím	2	8 %
ostatní obvinění	1	4 %
policie/vyšetřovatel	1	4 %
celkem	26	100 %

Tabulka 30 Reference o aktérech podle typu valence (N = 26)

	Pozitivní		Negativní		Neutrální		Celkem	
	abs. / rel. četnosti		abs. / rel. četnosti		abs. / rel. četnosti		abs. / rel. četnosti	
Andrej Babiš			2	14 %	12	86 %	14	100 %
Jaroslav Šaroch			1	13 %	7	88 %	8	100 %
ostatní obvinění					2	100 %	2	100 %
Martin Erazím					1	100 %	1	100 %
policie/vyšetřovatel					1	100 %	1	100 %
celkem			3	12 %	23	88 %	26	100 %

3.6.2 Výkladové zarámování tematických rozhovorů nebo jejich částí

Analýza vlastní moderace se soustředila na následující rétorické a konverzační postupy moderátorů:

- (a) zarámování tématu ZTS,
- (b) vedení rozhovorů.

3.6.2.1 Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců

Při analýze zarámování relevantních rozhovorů, jsme vycházeli jak z moderátorova uvození/ kontextualizace samotného rozhovoru (tématu), tak i z jeho dotazů, případně replik. Soustředili jsme se zvláště na takové rétorické a konverzační prvky, prostřednictvím kterých se mluvčí vyjadřovali k samotnému rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, a to formou tří základních rétorických postupů: *zprostředkování*, *aprobace*, *zpochybnění* postupu, který předcházel ZTS.

Podobně jako v předchozím pořadu jsme sledovali u mluvčích výskyt následujících rámců.

ad a/ Čapí hnízdo

- 1/ Nešlo o porušení zákona
- 2/ Jednalo se o uměle vytvořenou kauzu s cílem poškodit Andreje Babiše
- 3/ Jednalo se o porušení zákona/podvod ze strany obviněných.

ad b/ Zastavení trestního stíhání

- 1/ Musíme respektovat rozhodnutí státního zástupce, ale...,
- 2/ Státní zástupce podlehl politickému tlaku,
- 3/ Rozhodnutí státního zástupce bylo správné,
- 4/ Nezbyvá než vyčkat na rozhodnutí nejvyššího státního zástupce.

V obou případech šlo o to zjistit, zda moderátorky napovídaly respondentům a de facto i posluchačům, jak mají dané kauzy - ČH a ZTS interpretovat. Současně jsme sledovali, zda byl návodný charakter užitých rámců použit k de/defavorizaci hlavních aktérů obou subagend, respektive zda znamenal porušení objektivního, nestranného a vyváženého referování o daném tématu.

Obecně lze konstatovat, že se analyzované rozhovory popsaným *ad hoc rámcům* vyhnuly a nabízely posluchačům vlastní méně explicitně polarizující preferovaný výklad.

3.6.2.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užitě při vedení rozhovorů

Při analýze vlastního vedení rozhovorů nás zajímalo především:

- 1/ jak byl průběh diskuse ovlivněn moderací,
- 2/ do jaké míry moderátor respektoval *pravidla žurnalistické objektivit*²¹, respektive zda je uplatňoval při řízení konverzace s respondenty,
- 3/ zda, a pokud ano, tak jakým způsobem, moderátor uplatňoval *de/favorizační komunikační strategie*.²²

²¹ Žurnalistickou objektivitu jsme chápali jako reprezentaci: (a) všech relevantních, (b) věcně správných a (c) nezkrácených (tj. úplných) informací, které (d) musí být komunikovány tak, aby byla jasně odděleny názory od faktů, které musí být prezentovány (e) nestranně, jak z pohledu respondentů, tak zvláště moderátora (viz. teoretická expozice).

²² Favorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné, zvukové, resp. verbální připisování pozitivního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím, a to formou, která posiluje jejich hodnotu, resp. připisuje jim pozitivní status. Defavorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné zvukové, resp. verbální připisování negativního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím formou, která oslabuje jejich hodnotu, resp. připisuje jim negativní status. Za speciální případ defavorizace chápeme potlačování či zamlčování věcně a tematicky relevantních ideových perspektiv, názorů a postojů.

Analýzu jsme aplikovali na promluvy moderátorky, které měly většinou povahu otázky, a/nebo hodnotového rámování, jehož meta-komunikativní povaha (Van Gorp, 2005) napovídá diskutujícím, jak mají komentovat nastolené problémové okruhy chápat, a současně ovlivňuje dekodování na straně mediálních konzumentů (posluchačů).

V analýze jsme vycházeli z vybraných postupů konverzační, diskurzní a rámcové analýzy (Gee, 1999; Hutchby, 2006; Clayman, Heritage, 2002; Entman, 1993). Nejdříve jsme identifikovali následující stavební prvky diskusní konverzace: a/ otázka, b/ kontextuální rámec, c/ dodatek, d/ replika.

Analýza samotného vedení rozhovorů se soustředila zvláště na následující rétorické a konverzační fauly:

- a) moderátorky stranily přímo/ nepřímo, některému z aktérů kauzy (státní zástupci/ obvinění),
- b) moderátorky defavorizovaly respondenty nebo hlavní aktéry kauzy a jejich argumenty. Užívaly přitom tzv. zjemnělou agresí s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování). Za defavorizaci jsme ale nepovažovali kritiku prokazatelně protizákonného jednání,
- c) moderátorka neoddělovala fakta a názory,
- d) moderátorka byla věcně nepřipravená a/ nebo nepřesná (absentující/nepřesné odkazování na zdroje prezentovaných informací).

Speciální pozornost jsme věnovali následujícím okruhům:

- a/ zda ne/bylo zpochybňováno samotné rozhodnutí MSZ ve věci.
- b/ zda ne/byla respektována presumpce neviny u všech obviněných (po většinu sledovaného období ještě oficiálně neplatilo zastavení trestního stíhání ve věci).

Jak ukazuje tabulka 31 obě moderátorky nastolovaly agendu ZTS skrze čtyři vzájemně se doplňující hlavní subtémata. Struktura obou rozhovorů byla v tomto ohledu velmi podobná, byť jejich odvysílání dělilo téměř čtrnáct dnů. Hlavní motivickou strukturu propojující oba rozhovory netvořil *diskurz překvapivého rozhodnutí*, ale *zvýznamňování* tématu *ztráty důvěry v nezávislost justice*. A její hlavní příčiny, které byly v dotazech adresovaných respondentům identifikovány jako (a) *zmatečný postup MSZ* a (b) *role premiéra*, který svým komentováním kauzy vytváří nepřijatelný tlak na státní zástupce (tab. 31).

I v uvedených rozhovorech se opakovaly rétorická figury *doporučující otázky* na téma, *zda by nebylo lepší, aby kauzu rozhodl nezávislý soud*. Rozumím motivaci moderátorek přiblížit posluchačům postoje čelných politiků, ale opakované kladení takové otázky sebou nese příliš silný návodný potenciál. O tom, co/kdo by měl/neměl skončit před soudem by neměl veřejně komunikovat žádný politik.

Tabulka 31 Hlavní témata a interpretační rámce nastolované moderátorkou

TEMATICKÉ OKRUHY	PREFEROVANÉ (NÁVODNÉ) RÁMOVÁNÍ
Jak by mělo postupovat MSZ v situaci, kdy unikla informace o zastavení trestního stíhání?	Měly by být urychleně zveřejněny důvody, proč J. Šaroch změnil právní názor.
Jak zabránit v souvislosti s průběhem rozhodování MSZ ztrátě důvěry v nezávislost justice?	Premiér by měl rezignovat. Na politiky ve vysokých funkcích by měly být kladeny větší morální nároky.
Nebylo by lepší, kdyby celá věc dospěla k soudnímu projednání?	Pokud by kauzu posuzoval soud, bylo by prokázání viny/neviny průkazné. Veřejnost by neměla žádné pochybnosti.
Jaká je role A. Babiše, který se ke kauze vyjadřuje jako obviněný a nelze si odmyslet, že je současně i premiérem?	Doba, kdy zemi vede trestně stíhaný premiér není vhodná pro jakoukoli změnu v postavení státních zástupců?

Elementární kvantitativní analýza dotazů adresovaných respondentům naznačuje, že v obou rozhovorech věnovaly moderátorky větší, a především kritičtější pozornost, respondentům reprezentujícím hnutí ANO (viz. přepis příloha 3). Tuto nerovnováhu ale nelze prvoplánově chápat jako profesní selhání, respektive záměrnou nevyváženost při moderaci rozhovoru. Moderátorky totiž sledovaly především veřejný zájem spojený primárně s kauzou Čapí hnízdo, resp. s premiérem a předsedou hnutí ANO v jedné osobě. Respondenti coby čelní představitelé tohoto hnutí tak de facto zastupovali subjekt, na který se onen veřejný zájem soustřeďuje.

Tabulka č. 31: Struktura typu dotazů adresovaných respondentů v obou rozhovorech

Respondent	Neutrálně-zjišťovací dotaz	Podpurný dotaz	Kriticko-polemický dotaz	Celkem dotazů
Radek Vondráček, ANO	7		12	19
Jiří Pospíšil, TOP 09	9	2	1	10
Stanislav Polčák	7		2	9
Milan Feranec, ANO	11	1	8	19

Jinými slovy, z pohledu veřejného zájmu je tak akceptovatelné, že moderátorky adresovaly své kriticko-polemické dotazy primárně těm, u kterých předpokládali, že budou schopni k tématu říci něco podstatného.

Za kritiku ale stojí nejen vysoký počet návodných dotazů, které podsouvaly respondentům, ale de facto i posluchačům „správnou odpověď“ a de facto tak ovlivňovaly názorový střet v obou diskusích. Nelze říci, že ve všech případech se jednalo o manipulativní postup, ale následující ilustrace naznačují jistou míru apriorního názoru na danou kauzu, kterou nelze ani moderátorovi ČRo zakázat. Neměl by jí ale manifestovat zvláště v diskusním formátu, ve kterém nejde o nic menšího, než je trestní stíhání, respektive obžaloba nepřítomných obviněných.

V prvním rozhovoru opakovaně docházelo k tomu, že si moderátorka osvojila perspektivu jednoho z diskutujících a formou tzv. *institucionalizace* jeho názorů jej zvýhodňovala. Přesněji řečeno zvýhodňovala jeho argumentaci. V reakci na komentář J. Pospíšila následovalo moderátorčino přitakání jeho názoru, které nastartovalo níže uvedenou zjevně nevyváženou pasáž. Nenápadně, pravděpodobně nevědomě se tak moderátorka přesunula názorově na jednu stranu sporu, za kterou, de facto kladla i dotaz.

Jiří POSPÍŠIL (...) *A to se vracíme k tomu úvodu, který hnutí ANO zpochybňuje, že zkrátka v téhle chvíli mělo hnutí ANO vybrat jiného premiéra na dobu vyřešení té kauzy, aby ta pachut', která tady už dneska je, byla rozptýlena, protože...*

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka: *Na to se ptám právě pana Vondráčka.*

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Pane Vondráčku, nedokazuje teď to dění, které nastalo, to, o čem mluví Jiří Pospíšil, že zkrátka hnutí ANO mělo do té doby, než se v kauze Andreje Babiše rozhodne, vybrat jiného premiéra?

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

(...) já se ptám znovu, není toto, co se děje, důkaz toho, že Andrej Babiš, když je trestně stíháný, neměl být premiérem? Ať už to trvá, jak dlouho?

Objevilo se použití *spekulativně návodných otázek* dovozujících dost zásadní podezření, že dotčení státní zástupci či obecně MSZ podléhá politickému tlaku, když premiér říká, *věřím, že státní zástupce stíhání zastaví.*

Hlavní zjištění:

Pohled na oba rozhovory umožňuje konstatovat, že moderátorky byly:

- věcně velmi dobře připraveny a nedopouštěly se větších nepřesností,
- nepoužívaly nekorektní, neetickou argumentaci ani tzv. zjemnělou agresi s defavorizujícími důsledky,
- respektovaly presumpci nevinu u všech obviněných i profesní integritu státních zástupců,
- byly věcně dobře připravené, oddělovaly fakta od názorů a korektně odkazovaly na zdroje prezentovaných informací,
- za dílčí pochybení lze považovat občasné přebírání názorů a argumentace respondentů a relativně vysoký podíl návodných otázek, které spinovaly odpovědi respondentů k vyslovení „preferované pochybnosti“ o nezávislosti justice.

3.6.3 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky

A/ Představení, resp. formální nominace byly připsány respondentům věcně správně, byl uveden aktuálního zaměstnavatel, respektive profese respondentů. Jinými slovy, moderátorky naplnily korektně profesně rutinní požadavky daného publicistického žánru a formátu pořadu.

B/ Pořad naplnil požadavek názorové plurality, formát pořadu dal prostor dvěma hlavním názorovým směrům opozici a představitelům hnutí ANO. Jinými slovy, pořad danou problematiku učinil explicitě stranicko-politickým tématem, což je jedna z možných a relevantních perspektiv, jak téma nahlížet.

C/ Pořad naplnil i povinnost, co neaktuálnější reflexe významného společenského tématu. Agenda agendu ZTS byla nastolena aktuálně po úniku informace o zastavení trestního stíhání v Denníku N, tj. jedenáct dní před oficiálním zveřejněním rozhodnutí MSZ. Snad jen téměř neznatelný rozdíl v tematické struktuře obou rozhovorů naznačuje nevyužitou možnost aktuálnější reflexe tématu po oficiálním vyhlášení a zdůvodnění rozhodnutí MSZ, byť bylo nekompletní.

D/ Moderátorky si počínali v souladu se Zákonem 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a čl. 6.13 Kodexu ČRo. Nedopouštěly se systematické a opakované favorizace či defavorizace respondentů, která by byla výsledkem porušení profesní objektivit. Vedení rozhovorů bylo věcné a vyhnulo se jakýmkoliv profesním faulům v podobě dehonestace respondentů a jejich názorů. Jinými slovy, posluchači měli k dispozici informace o dané agendě v takové podobě, aby si mohli vytvářet svobodně názor na danou problematiku.

3.7 Interview Plus

ČRo charakterizuje pořad jako rozhovor s významnou osobností o tématech, která rezonují doma i ve světě. (...) Věnuje se aktuálním tématům, na která v každodenní agendě nezbývá čas. Zaměřuje se na domácí i světové problémy v širších souvislostech (...). Nabízí netypický pohled na svět kolem nás (...). Hledá odpovědi na otázky, které nejsou samozřejmé a prvoplánové (...). Rozhovory otevírají nová témata. Agendu, kterou řeší česká i světová média, posouvají dál.

Moderátoři: Michael Rozsypal a Jan Bumba. Dramaturg pořadu: Petr Dudek
Premiéra: pondělí-pátek 11:34-11:59

V analyzovaném jsme identifikovali 3 tematicky relevantní rozhovory relace (4.9., 10.9., a 16.9.). O moderaci rozhovorů se podělili Vladimír KROC, Michael ROZSYPAL, a Jan BUMBA.

Tabulka 32 Relevantní rozhovory podle data vysílání (N = 4)

Respondent	moderace	datum vysílání
Jakub Michálek, místopředseda, předseda poslaneckého klubu (Piráti)	Vladimír KROC	4.9.
Marek Benda, předseda ústavně právního výboru, poslanec (ODS)	Michael ROZSYPAL	10.9.
Cyril Svoboda, bývalý předseda KDU-ČSL a ministr zahraničí	Jan BUMBA	16.9.

Tabulka 32 ukazuje, že Interview Plus oslovilo dva opoziční politiky a poradce stávajícího premiéra ČR, který je ale řadovým členem KDU-ČSL. Podíl tematizace agendy ZTS/ČH, byl v rozhovorech různý. Zatímco byl C. Svoboda byl dotazován na dané téma téměř celý rozhovor, J. Michálek a M. Benda k tématu hovořili cca 10 minut. Jinými slovy, kvantitativní porovnání moderací postrádá smysl.

Podle institucionálně expertní pozice respondentů je patrné, že pořad nastoloval relevantní agendu prostřednictvím rozhovorů s dvěma opozičními poslanci a jedním exministrem, exposlancem, který poskytuje expertní stanoviska Úřadu vlády. Všichni tři oslovení respondenti vystudovali právnickou fakultu a lze tak chápat tuto jejich expertizu jako druhé výběrové kritérium.

Jakkoliv nemá smysl uvažovat na úrovni takto nepočteného vzorku respondentů o jeho reprezentativitě, lze chápat oslovenou sestavu jako profesně i stranicko-politicky relevantní. Z pohledu vztahu respondentů k hlavnímu obviněnému/zproštěnému v kauze ČH lze hovořit o rovnováze vychýlené v neprospěch A. Babiše. Jednalo se ale o tak nízké četnosti, že aplikovat uvedené kvantitativní kritérium na úrovni tří odvysílaných rozhovorů je z pohledu analýzy irelevantní.

Popsaná institucionálně profesní a vztahové charakteristiky respondentů se promítly i do průběhu samotných rozhovorů, respektive do jejich moderace, které se budeme věnovat v samostatné analýze. Nejdříve ale kvantitativně popíšeme, jak referovaly uvedené rozhovory o relevantních aktérech subagend ZTS a ČH.

3.7.1 Kvantitativní analýza: reference o hlavních aktérech

Referenčnímu obrazu nedominovaly zmínky o A. Babišovi. Jde o jediný analyzovaný pořad, ve kterém byla pozornost rozdělena více méně stejnoměrně mezi dva státní zástupce (M. Erazím J. Šaroch) a A. Babiše. Ani zde ale nebyl jejich vztah polarizován. Všechny tři nejčastěji zmiňovaní aktéři tvořili hlavní referenčních figury, kterých rozhovory nejčastěji dotýkaly (tab.33).

Tabulka 33 Referenční pokrytí hlavních aktérů (N=70)

	Počet	v %
Jaroslav Šaroch	28	40 %
Martin Erazím	20	29 %
Andrej Babiš	19	27 %
ostatní obvinění	2	3 %
policie/vyšetřovatel	1	1 %
celkem	70	100 %

Z pohledu zadání analýzy představuje nejpodstatnější fakt skutečnost, že u všech zmíněných aktérů dominovaly neutrální reference. Včetně tzv. „hlavního obviněného“ A. Babiše, o kterém se negativně zmiňovaly pouze dvě reference²³. Nelze tak dovozovat, že by moderátoři konstruovali jeho obraz nevyváženě, resp. předsudečně (tab. 34). Naopak převažovala věcná argumentace.

Tabulka 34 Reference o hlavních aktérech podle typu valence (N = 32):

	Pozitivní		Negativní		Neutrální		Celkem	
	abs.	rel. četnosti	abs.	rel. četnosti	abs.	rel. četnosti	abs.	rel. četnosti
Andrej Babiš	1	5 %	2	11 %	16	84 %	19	100 %
Jaroslav Šaroch	1	4 %			27	96 %	28	100 %
Martin Erazím			2	10 %	18	90 %	20	100 %
ostatní obvinění	1	50 %			1	50 %	2	100 %
policie/vyšetřovatel			1	100 %			1	100 %
celkem	3	4 %	5	7 %	62	89 %	70	100 %

²³ Byl spojován s krizí důvěry občanů ve stát. Toto hodnocení bylo do vysílání vneseno citací prohlášení sdružení Milion chviliek pro demokracii. Druhá negativní reference se dotýkala vyšetřování A. Babiše evropskými úřady.

3.7.2 Výkladové zarámování tematických rozhovorů nebo jejich částí

Analýza vlastní moderace se soustředila zvláště na:

- (a) zarámování tématu ZTS,
- (b) vedení rozhovorů.

3.7.2.1 Kvantitativní analýza: tematická agenda v optice výkladových rámců

Při analýze zarámování relevantních rozhovorů, jsme vycházeli jak z moderátorova uvození/ kontextualizace samotného rozhovoru (tématu), tak i z jeho dotazů, případně replik. Soustředili jsme se zvláště na takové rétorické a konverzační prvky, prostřednictvím kterých se mluvčí vyjadřovali k samotnému rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, a to formou tří základních rétorických postupů: *zprostředkování*, *aprobace*, *zpochybnění* postupu, který předcházel ZTS.

Podobně jako v předchozím pořadu jsme sledovali u mluvčích výskyt následujících rámců.

ad a/ *Čapí hnízdo*

- 1/ Nešlo o porušení zákona
- 2/ Jednalo se o uměle vytvořenou kauzu s cílem poškodit Andreje Babiše
- 3/ Jednalo se o porušení zákona/podvod ze strany obviněných.

ad b/ *Zastavení trestního stíhání*

- 1/ Musíme respektovat rozhodnutí státního zástupce, ale...,
- 2/ Státní zástupce podlehl politickému tlaku,
- 3/ Rozhodnutí státního zástupce bylo správné,
- 4/ Nezbyvá nic jiného než vyčkat na rozhodnutí nejvyššího státního zástupce.

V obou případech šlo o to zjistit, zda moderátoři napovídali respondentům a de facto i posluchačům, jak mají dané kauzy - ČH a ZTS interpretovat. Současně jsme sledovali, zda byl návodný charakter užitých rámců použit k de/defavorizaci hlavních aktérů obou subagend, respektive, zda znamenal porušení objektivního, nestranného a vyváženého referování o daném tématu.

Obecně lze konstatovat, že se moderátoři vyhnuli užití popsanych *ad hoc* rámců a nabízeli posluchačům vlastní, méně explicitně polarizující preferovaný výklad.

3.7.2.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie užití při vedení rozhovorů

Při analýze vlastního vedení rozhovorů nás zajímalo především:

- 1/ jak byl průběh diskuse ovlivněn moderací,
- 2/ do jaké míry moderátor respektoval *pravidla žurnalistické objektivit*²⁴, respektive zda je uplatňoval při řízení konverzace s respondenty,
- 3/ zda, a pokud ano, tak jakým způsobem, moderátor uplatňoval *de/favorizační komunikační strategie*.²⁵

Analýzu jsme aplikovali na promluvy moderátorů, které měly většinou povahu otázky, a/nebo hodnotového rámování, jehož meta-komunikativní povaha (Van Gorp, 2005) napovídá diskutujícím, jak mají komentovat nastolené problémové okruhy chápat, a současně ovlivňuje dekodování na straně mediálních konzumentů (posluchačů).

V analýze jsme vycházeli z vybraných postupů konverzační, diskurzivní a rámcové analýzy (Gee, 1999; Hutchby, 2006; Clayman, Heritage, 2002; Entman, 1993). Nejdříve jsme identifikovali následující stavební prvky diskusní konverzace: a/ otázka, b/ kontextuální rámec, c/ dodatek, d/ replika.

Analýza samotného vedení rozhovorů se soustředila zvláště následující rétorické a konverzační fauly:

- a) moderátor stranil přímo/ nepřímo, některému z aktérů kauzy (státní zástupci/ obvinění),
- b) moderátor defavorizoval respondenty, případně hlavní aktéry kauzy ČH a/nebo jejich argumenty. Užíval při tom zvláště tzv. zjemnělou agresi s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování). Za defavorizaci jsme ale nepovažovali kritiku prokazatelně protizákonného jednání,
- c) moderátor neoddělovala fakta a názory,
- d) moderátor byl věcně nepřipravený a/ nebo užíval nepřesné (absentující) odkazování na zdroje prezentovaných informací.

²⁴ Žurnalistickou objektivitu jsme chápali jako reprezentaci: (a) všech relevantních, (b) věcně správných a (c) nezkrácených (tj. úplných) informací, které (d) musí být komunikovány tak, aby byla jasně odděleny názory od faktů, které musí být prezentovány (e) nestranně, jak z pohledu respondentů, tak zvláště moderátora (viz. teoretická expozice).

²⁵ Favorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné, zvukové, resp. verbální připisování pozitivního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím, a to formou, která posiluje jejich hodnotu, resp. připisuje jim pozitivní status. Defavorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné zvukové, resp. verbální připisování negativního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím formou, která oslabuje jejich hodnotu, resp. připisuje jim negativní status. Za speciální případ defavorizace chápeme potlačování či zamlčování věcně a tematicky relevantních ideových perspektiv, názorů a postojů.

Speciální pozornost jsme věnovali následujícím okruhům:

- a/ zda ne/bylo zpochybnováno samotné rozhodnutí MSZ ve věci.
- b/ zda ne/byla respektována presumpce nevinny u všech obviněných (po většinu sledovaného období ještě oficiálně neplatilo zastavení trestního stíhání ve věci).

Jak ukazuje tabulka 35 moderátoři nastolovali agendu ZTS skrze tři hlavní tematické problémové okruhy, ke kterým se vyjadřovali respondenti. Nezamýšleným důsledkem tematického konstruování *diskurzu překvapivého rozhodnutí* bylo *zvýznamňování* pochybností o postupu rozhodnutí MSZ a jeho politických příčinách. Jednalo se o hlavní motivickou strukturu propojující všechny rozhovory.

Tabulka 35 Hlavní témata a interpretační rámce nastolované moderátorkou

TEMATICKÉ OKRUHY	PREFEROVANÉ (NÁVODNÉ) RÁMOVÁNÍ
Důvěryhodnost justice a její ohrožení	<ul style="list-style-type: none"> - Postup státního zastupitelství oslabuje důvěru v právní stát. - Postup státních zástupců oslabuje důvěru veřejnosti ve spravedlnost procesu vyšetřování kauzy Čapí hnízdo. - Krizi důvěry občanů může vyřešit jen to, že se kauza Čapí hnízdo dostane před soud.
Jak rozumět postupu MSZ ve věci Čapí hnízdo	<ul style="list-style-type: none"> - konání MSZ bylo problematické - MSZ postupovalo zmatečně
Jak rozumět změně právního názoru dozorujícího státního zástupce? Může souviset se změnou na pozici ministra spravedlnosti?	<ul style="list-style-type: none"> - Tak radikální změna právního názoru vytváří pochybnost, že vliv měla výměna ministra spravedlnosti - Je otázkou, zda lze předpokládat, že nadřízený státní zástupce Erazím může rozhodovat v dané atmosféře nezávisle a svobodně.

Dominance *diskurzu pochybností* byla posílena i slabou reprezentací důvodů pro obhajobu rozhodnutí o ZTS. Moderátoři až na jediný dotaz tuto „zástupcovskou“ perspektivu netematizovali a směřovaly své dotazy primárně k problematizaci rozhodnutí MSZ, jako by možnost porozumění jeho důvodům nepředstavovala relevantní diskusní téma.

Vzhledem k tomu, že s výjimkou J. Laty nebyl ani v ostatních analyzovaných pořadech reflektován hlas některého ze státních zástupců měli jejich roli alespoň částečně převzít moderátoři. Z odvysílaných rozhovorů explicitně neplyne, zda vyjádření některého ze státních zástupců, případně mluvčího MSZ, bylo odmítnuto, či zda nebylo redakcí požadováno.

V analyzovaných rozhovorech moderátoři užívali návodných dotazů, kterými podsouvali respondentovi, ale de facto i posluchačům „správnou odpověď“ (Clayman a Heritage, 2002). Ne ve všech případech ale lze takovou praxi označit za jednoznačně chybnou. Rozhodující je situační (konverzační) kontext, reakce

respondenta (viz. příloha 4). Problematická byla institucionalizace názoru Miliónu chviliek pro demokracii, který si moderátor osvojil. *Není to opravdu v zájmu samotného premiéra, aby se očistil před soudem?* (4.9.) Takový postup považován za sporný (Greatbatch, D., 1998; Clayman - Heritage, 2002) Zvláště pak, když je užíván v diskusním formátu, a de facto návodným způsobem „doporučuje obviněnému“, co by pro něho bylo nejlepší. Taková rétorická *spekulativní péče: „pokud by se zastavilo to trestní stíhání, tak bude asi hodně těch, kteří o tom budou pochybovat“* (4.9.), má silný manipulativní potenciál, zvláště ve vztahu k posluchačům a je třeba velmi zvažovat „doporučení“ týkající se samotného procesního postupu. Byť jistě dobře míněné.

Hlavní zjištění:

- Moderátoři byli věcně dobře připravení, oddělovali fakta od názorů a korektně odkazovali na zdroje prezentovaných informací.
- Moderátoři nestránili přímo ani nepřímo, některému z aktérů kauzy. Rozhovory byly vedeny s respektem k pravidlům aktuálně publicistického žánru a striktně respektovaly presumpci nevinu.
- Moderátoři neužívala de/favorizační strategie ve formě tzv. zjemnělé agrese s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování).
- Za dílčí pochybení lze považovat relativně vysoký podíl návodných otázek, zvláště v kontextu, který spinoval odpověď respondenta k vyslovení „preferované pochybnosti“ o rozhodnutí zastavit trestní stíhání nebo k pochybnosti o nezávislosti justice.

3.7.3 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky

A/ Představení respondentů bylo standardní. Moderátoři uvedli aktuálního zaměstnavatele, respektive profesi respondentů. Jinými slovy, naplnily korektně profesně rutinní požadavky daného publicistického žánru a formátu pořadu. Za drobný nedostatek lze považovat jen pozdní informaci o pracovním vztahu C. Svobody na Úřadu vlády ČR, která se objevila až v předposlední moderátorově otázce. V daném kontextu byla Svobodova práci pro Babišovu vládu důležitější než fakt, že jde o exministra a exposlance.

B/ V daném časovém intervalu a ve vztahu ke kauze ZTS/ČH nelze chápat složení tří analyzovaných rozhovorů za reprezentativní ve vztahu ke struktuře hlavních aktérů kauzy. Takový požadavek nelze ani klást. Za podstatnější ale považuji opakovaně slabou artikulaci názorů a profesních postojů dotčených státních zástupců.

C/ Pořad naplnil i povinnost, co nejaktuálnější reflexe významného společenského tématu. Agenda agendu ZTS byla nastolena aktuálně po úniku informace o zastavení trestního stíhání v Denníku N, tj. jedenáct dní před oficiálním zveřejněním rozhodnutí MSZ.

D/ Moderátoři si počínali v souladu se Zákonem 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a čl. 6.13 Kodexu ČRo. Nedopouštěli se systematické a opakované favorizace či defavorizace respondentů, která by byla výsledkem porušení profesní objektivit. Vedení rozhovorů bylo věcné a vyhnulo se jakýmkoliv profesním faulům v podobě dehonestace respondentů a jejich názorů. Jinými slovy, posluchači měli k dispozici informace o dané agendě v takové podobě, aby si mohli vytvářet svobodně názor na danou problematiku.

3.8 Názory a argumenty Plus (kulatý stůl)

Jde o pravidelný nedělní pořad vysílaný po 18. hodině s „významnými osobnostmi našeho dění“, na aktuální téma týkajících se aktuálního společenského a politického dění v cca 50minutové stopáži.

odpovědný redaktor: Radko Kubičko

Formát pořadu kombinuje v nestejně míře čtyři modelové komunikační situace a konverzační typy. Jádrem či těžištěm diskuse spočívá v její dia(poly)logicko-debatní struktuře, pro kterou je určující kooperativně-kompetitivní konverzační rámec (Volek, 2019).

Analyzovaná debata byla premiérově vysílána 15.9. Moderoval ji Jan Vávra.

Úroveň názorové plurality pořadu lze posuzovat ve dvou rovinách:

I. Podle institucionálně profesní afiliace respondentů

II. Podle vztahu respondentů k danému tématu ZTS/ ČH, respektive k jeho hlavním aktérům.

Oslovení respondenti se tématem ZTS/ČH omezeně zabývali v rámci své politologické/žurnalistické činnosti. Žádný z respondentů nedisponoval expertízou v právní oblasti. Ani u jednoho z respondentů nelze hovořit o institucionální či veřejně deklarované vazbě na MSZ, respektive na státní zástupce, kteří rozhodovali ve věci Čapí hnízdo. Současně platí, že ani jednoho z respondentů nelze označit za otevřeného sympatizanta hlavního obviněného/zproštěného A. Babiše. Většina textů, ve kterých se jím zabývají, má spíše kritickou podobu.

Z uvedených profesně-názorových charakteristik respondentů je zřejmé, že personální obsazení debaty charakterizovala omezená expertní i názorová pluralita (tab. 36). I zde ale platí, že je irelevantní hovořit o vyváženosti na úrovni jednoho pořadu se třemi respondenty. Platí to pak zvláště u tématu ZTS, které by nemělo být primárně nahlíženo stranicko-politickou optikou. Byť i tu je relevantní zohledňovat. Jak ostatně diskuse ukázala v případě názorově diferencovaného pohledu na dané téma u obou pozvaných novinářů, které bychom na pomyslné hodnotově-politické škále mohli zařadit na protilehlé strany.

Tabulka 36 Respondenti (N = 4)

Respondent	moderace	datum vysílání
Vladimíra Dvořáková, politoložka z VŠE		
Ondřej Neumann, ředitel ústavu nezávislé žurnalistiky		
Jan Gruber, redaktor Deníku Referendum		

3.8.1 Kvalitativní analýza: užití výkladových rámců a řízení diskuse

Analýza vlastní moderace se soustředila na následující rétorické a konverzační postupy moderátora:

- (a) zarámování tématu ZTS,
- (b) řízení diskuse.

3.8.1.1 Tematické rámce

Při analýze zarámování relevantních rozhovorů, jsme vycházeli jak z moderátorova uvození/ kontextualizace samotného rozhovoru (tématu), tak i z jeho dotazů, případně replik. Soustředili jsme se zvláště na takové rétorické a konverzační prvky, prostřednictvím kterých se mluvčí vyjadřovali k samotnému rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, a to formou tří základních rétorických postupů: *zprostředkování, aprobace, zpochybnění* postupu, který předcházel ZTS.

Podobně jako u ostatních pořadů jsme sledovali u moderátora využití následujících *ad hoc* rámců:

ad a/ *Čapí hnízdo*

- 1/ Nešlo o porušení zákona
- 2/ Jednalo se o uměle vytvořenou kauzu s cílem poškodit Andreje Babiše
- 3/ Jednalo se o porušení zákona/podvod ze strany obviněných.

ad b/ *Zastavení trestního stíhání*

- 1/ Musíme respektovat rozhodnutí státního zástupce, ale...,
- 2/ Státní zástupce podlehl politickému tlaku,
- 3/ Rozhodnutí státního zástupce bylo správné,
- 4/ Nezbyvá než vyčkat na rozhodnutí nejvyššího státního zástupce.

Moderátor se vyhnul užití popsaných *ad hoc* rámců a dal prostor diskutujícím, kteří poskytli posluchačům názorově vyvážený pohled, který zasadili dané téma do širšího rámce administrace evropských dotací v nedávné minulosti. Aniž by ale snižovali společenskou závažnost kauzy ČH, respektive rozhodnutí o ZTS.

Střídmě bylo užito i tematické rámování prostřednictvím tří vzájemně se doplňujících subtémat (tabulka 37). Jan Vávra vnesl do debaty, vedle výše se opakujících tematických okruhů, i otázky týkající se hlubších příčin problémů s administrací eurounijních dotací. A také zásadní téma, jak se česká společnost, včetně justice, vypořádala s tak komplikovanou kauzou, jakou představuje trestní stíhání premiéra. Hlavní motivickou strukturu debaty nepředstavoval *diskurz překvapení, úleku z rozhodnutí*, ani *zvýznamňování ztráty důvěry v nezávislost justice*. Ani se neopakovaly *doporučující otázky* či „dobře míněné rady“ státním zástupcům a obviněným, jak by měli postupovat či zda *má jít kauza před soud* apod.

Diskuse, respektive její moderace netendovala k jednomu silném všeobjímajícímu výkladovému rámci, ale poskytla posluchačům názorově pluralitní, nekonfrontační pohled z odstupu či nadhledu.

Tabulka 37 Hlavní témata a interpretační rámce nastolované moderátorkou

TEMATICKÉ OKRUHY	PREFEROVANÉ (NÁVODNÉ) RÁMOVÁNÍ
Jak rozumět ZTS ve věci Čapí hnízdo a jaký může mít vliv na důvěryhodnost justice?	- Akcentována byla spíše pochybnost o postupu MSZ, ale nebyla artikulována pochybnost o nezávislosti rozhodování.
Širší příčiny problémů s administrací eurounijních dotačních programů	- Systémově jde o závažnější problém, kauza ČH, resp. A. Babiše, je v tomto ohledu méně významná.
Jaký bude mít ZTS vliv na podobu domácí politické scény?	- Bez rámujiícího výkladu

3.8.1.2 Kvalitativní analýza: rétorické a konverzační strategie moderátora

Při analýze vlastního vedení rozhovorů nás zajímalo především:

- 1/ *jak* byl průběh diskuse ovlivněn moderací,
- 2/ do jaké míry moderátor respektoval *pravidla žurnalistické objektivit*²⁶, respektive zda je uplatňoval při řízení konverzace s respondenty,
- 3/ zda, a pokud ano, tak jakým způsobem, moderátor uplatňoval *de/favorizační komunikační strategie*.²⁷

Analýzu jsme aplikovali na promluvy moderátora, které měly většinou povahu otázky, a/nebo hodnotového rámování, jehož meta-komunikativní povaha (Van Gorp, 2005) napovídá diskutujícím, jak mají komentovat nastolené problémové okruhy chápat, a současně ovlivňuje dekodování na straně mediálních konzumentů (posluchačů).

V analýze jsme vycházeli z vybraných postupů konverzační, diskurzivní a rámcové analýzy (Gee, 1999; Hutchby, 2006; Clayman, Heritage, 2002; Entman, 1993). Nejdříve jsme identifikovali následující stavební prvky diskusní konverzace: a/ otázka, b/ kontextuální rámec, c/ dodatek, d/ replika.

²⁶ Žurnalistickou objektivitu jsme chápali jako reprezentaci: (a) všech relevantních, (b) věcně správných a (c) nezkrácených (tj. úplných) informací, které (d) musí být komunikovány tak, aby byla jasně odděleny názory od faktů, které musí být prezentovány (e) nestranně, jak z pohledu respondentů, tak zvláště moderátora (viz. teoretická expozice).

²⁷ Favorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné, zvukové, resp. verbální připisování pozitivního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím, a to formou, která posiluje jejich hodnotu, resp. připisuje jim pozitivní status. Defavorizaci jsme identifikovali na úrovni mluvčího, resp. komunikovaných idejí a hodnot, ale i u nepřítomných subjektů, kterých se diskuse dotýkala. Jde o záměrné i nezáměrné zvukové, resp. verbální připisování negativního statusu aktérům komunikační situace a/nebo jejich idejím formou, která oslabuje jejich hodnotu, resp. připisuje jim negativní status. Za speciální případ defavorizace chápeme potlačování či zamlčování věcně a tematicky relevantních ideových perspektiv, názorů a postojů.

Analýza samotného vedení rozhovorů se soustředila zvláště na následující rétorické a konverzační fauly:

- e) moderátor stranil přímo/ nepřímo, některému z aktérů kauzy (státní zástupci/ obvinění),
- f) moderátor defavorizoval respondenty nebo hlavní aktéry kauzy a jejich argumenty. Užíval přitom tzv. zjemnělou agresi s defavorizujícími důsledky (ironie, sarkasmu, zesměšňování). Za defavorizaci jsme ale nepovažovali kritiku prokazatelně protizákonného jednání,
- g) moderátor neodděloval fakta a názory,
- h) moderátor byl věcně nepřipravený a/ nebo nepřesný (absentující/nepřesné odkazování na zdroje prezentovaných informací apod).

Speciální pozornost jsme věnovali následujícím okruhům:

a/ zda ne/bylo zpochybnováno samotné rozhodnutí MSZ ve věci.

b/ zda ne/byla respektována presumpce nevinu u všech obviněných (po většinu sledovaného období ještě oficiálně neplatilo zastavení trestního stíhání ve věci).

Hlavní zjištění:

Moderátor:

- byl věcně dobře připraven a nedopouštěl se větších nepřesností,
- nepoužíval nekorektní, neetickou argumentaci ani tzv. zjemnělou agresi s defavorizujícími důsledky,
- respektoval presumpci nevinu u všech obviněných i profesní integritu státních zástupců,
- odděloval fakta od názorů a korektně odkazoval na zdroje prezentovaných informací,
- moderace striktně respektovala presumpci nevinu
- ve srovnání s předcházejícími analyzovanými formáty, založenými na řízené interakci moderátora s/a mezi respondenty, byla moderace v dané cca třicetiminutové sekvenci (28 min.) nejméně zatížena podsouváním vlastních názorů formou návodných otázek.
- za částečně problematický lze považovat až způsob, jak bylo naplňováno kritérium vztahové *plurality*. Diskuse v tomto ohledu představovala jen omezeně pluralitní *veřejné fórum*, jelikož hlas, v době vysílání již zproštěných obviněných absentoval. Jednalo ostatně o slabinu téměř všech analyzovaných pořadů. Diskuse plnila jen částečně také roli *zrcadla*, které odráží více méně vyváženě alespoň hlavní strany sporu. Sporů nejen o Čapí hnízdo, respektive o vině či nevině. Ale především sporů, který indikuje hlubokou rupturu v pojetí spravedlnosti na úrovni celé společnosti.²⁸

²⁸ Je pochopitelné, že vzhledem k danému formátu pořadu, respektive k omezenému počtu hostů, se ne vždy podaří obsadit nedělní diskusi „reprezentativně“, tedy tak, aby odlišná východiska mluvčích artikulovala hlavní linii sporu. Proto je třeba sledovat toto kritérium v dlouhodobějším intervalu, který zahrne i další diskuse.

3.8.3 Dílčí shrnutí: odpovědi na hlavní otázky

A/ Představení, resp. formální nominace byly připisány respondentům věcně správně, byl uveden aktuálního zaměstnavatel, respektive profese respondentů. Jinými slovy, moderátor naplnil korektně profesně rutinní požadavky daného žánru a formátu pořadu.

B/ Pořad nenaplnil zcela požadavek názorové plurality, respektive nedal prostor té straně sporu, která tvrdí, že se trestný čin nestal, a která v den vysílání pořadu, měla k dispozici verzi výkladu kauzy, aprobovanou MSZ v Praze. Nelze ale konstatovat že diskuse měla formu názorově homogenní, ale hlas pro danou chvíli zproštěné strany chyběl.

C/ Pořad naplnil povinnost, co nejaktuálnější reflexe významného společenského tématu a reflektoval již oficiální rozhodnutí MSZ v Praze o zastavení trestního stíhání.

D/ Moderátor si počínali v souladu se Zákonem 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a čl. 6.13 Kodexu ČRo. Nedopouštěl se systematické a opakované favorizace či defavorizace respondentů, která by byla výsledkem porušení profesní objektivit.

4. HLAVNÍ ZÁVĚRY

Než přejdeme k zodpovězení otázek formulovaných objednatelem, je nutné upozornit na dva metodologické limity předložené analýzy:

a/ analýza nemá reprezentativní povahu a její zjištění lze vztahovat pouze k obsahům vymezeným objednatelem. Nelze tak zobecňovat popsanou úroveň profesních standardů, respektive obraz agentury ZTS/ČH a jejich hlavních aktérů na jiné než analyzované pořady v analyzovaném období,

b/ na základě analýzy nelze dovozovat sílu dopadů (influence) a účinků (effects) analyzovaných pořadů na jejich posluchače. Jinými slovy analýza se nezabývá recepčními mechanismy, respektive způsobem, jak dekódovali analyzované obsahy posluchači. Je pravděpodobné, že někteří byli vůči naznačeným slabinám imunní, stejně jako pro jiné představovaly potěšující zpevněním dávno internalizovaných, apriorně držených postojů a názorů. K zodpovězení otázky, jak tento proces dekódování probíhal, nemůže daná analýza poskytnout žádné relevantní údaje. Její referenční rámec, analyzovaný materiál a zvolená metoda dovoluje činit závěry pouze ve vztahu k redaktorské či moderátorské praxi.

ODPOVĚDI NA HLAVNÍ OTÁZKY OBJEDNATELE

I. Byly adekvátně uváděny afiliace pozvaných respondentů?

Ve velké většině případů byli jak moderátoři, tak respondenti představení standardně s uvedením aktuálního zaměstnavatele, respektive profese. Následující poznámky mají tak jen okrajový význam a v celkovém vyznění analýzy nehrají podstatnou roli.

V rozhovorech s D. Ondráčkou jsem postrádal alespoň krátké upozornění na to, že TI, kterou vede, má velmi komplikovaný vztah s jedním z obviněných/ zproštěných - A. Babišem. Jinými slovy, prezentovat D. Ondráčku jako nezávislého experta, aniž by byla posluchačům poskytnuta informace o tom, že byl a zůstává dlouhodobě v konfliktu s jedním z obžalovaných, znamená informační ochuzení, které posluchačům neusnadňuje porozumění, již tak komplikované kauzy.

Podobně by bylo dobré zmínit vztahově politický background Z. Koudelky, neúspěšného prezidentova kandidáta na ústavního soudce a post zástupce ombudsmanky.

V případě C. Svobody se informace o jeho pracovním vztahu k Úřadu vlády ČR, objevila až v předposlední moderátorově otázce. V daném kontextu je Svobodova práce pro Babišovu vládu podstatnější než fakt, že jde o exministra a exposlance.

II. Nakolik témata pořadů a prostor věnovaný těmto tématům korespondoval s aktuálním společenským a politickým děním, včetně jejich společenského významu?

Obě subagendy *Čapí hnízdo*, respektive *zastavení trestního stíhání* v kauze ČH komunikovaly analyzované pořady s dostatečnou pozorností odpovídající veřejnému zájmu, který byl dán především skutečností, že mezi obviněnými byl i premiér ČR. Současně platí, že všechny pořady naplnily i povinnost, co nejaktuálnější reflexe významných společenských dějů a nastolily agendu ZTS aktuálně po úniku informace o zastavení trestního stíhání v Denníku N, tj. jedenáct dní před oficiálním zveřejněním rozhodnutí MSZ.

III. Počínali si redaktoři, moderátoři v souladu s čl. 6.13 Kodexu ČRo, tj. tak, „aby posluchač nemohl rozpoznat, jaký názor mají na věc, o níž informují“? Nedopouštěli se favorizace či naopak defavorizace, ať už některých respondentů, nebo subjektů, o kterých se v pořadech hovořilo?

Redaktoři a moderátoři se nedopouštěli systematické nebo dokonce cílené favorizace či defavorizace ani jednoho z respondentů. Rozhovory vedli věcně a až na výjimky se vyvarovali prezentaci vlastních názorů formou, která by potlačovala, zkreslovala nebo dehonestovala názor respondenta.

Moderátoři postupovali až na dílčí výjimky korektně a své dotazy formulovaly výhradně věcně (*ad rem*), přičemž se snažili prověřovat rozdíly mezi rétorikou respondentů a realitou – tzv. *split hunting* (Fairclough, 2000). Rozhovory byly vedeny s respektem k presumpci nevinny obviněných/zproštěných i k profesní integritě dozorujícího státního zástupce a jeho nadřízeného (J. Šaroča, M. Erazíma). V tomto smyslu lze hovořit o věcném řízení všech tematických rozhovorů (*topic agenda*). Bulvarizující postupy (*action agenda*) se nevyskytovaly. Jinými slovy, ve vztahu k respondentům byly naplněny požadavky kladené na publicistiku veřejné služby, které korespondují s žurnalistickým pojetím objektivitu, zvláště s požadavkem nepředpojatosti a fairness. Posluchači měli v daném ohledu k dispozici informace v takové podobě, aby si mohli vytvářet svobodně a informovaně názor na danou problematiku.

Poněkud složitější je pohled na hlavní motivické a interpretační struktury, které procházely většinou analyzovaných pořadů (*diskurz překvapení a úleku z rozhodnutí, zvýznamňování ztráty důvěry v nezávislost justice*). Jako problematická se jeví zvláště opakovaně návodné rámování kauzy Čapí hnízdo prostřednictvím *doporučujících otázek* či *dobře míněných rad* státním zástupcům, jak by měli postupovat či zda *má jít kauza před soud*. Taková rétorická *spekulativní péče* má silný manipulativní potenciál. Zvláště ve vztahu k posluchačům je třeba velmi zvažovat jakákoliv „doporučení“ týkající se samotného procesního postupu. Byť by byla učiněna v dobré víře.

Doporučení typu co/kdo by měl jít před soud, by neměla vůbec zaznít. V dané souvislosti přinesla analýza zajímavý poznatek. V analyzovaných obsazích se naznačená přitažlivost *žalobcovské role* prolamovala i skrze nepřesnou terminologii redaktorů a moderátorů. Z více než tří desítek pojmenování funkce *státních zástupců* J. Šaroča, M. Erazíma a P. Zemana, bylo v plné polovině případů (18x) užito označení *žalobce*²⁹.

Nebudu spekulovat o tom, zda šlo o modelový chybný úkon novinářů, kteří byli nevědomě přitahováni figurou žalobce, jako archetypu trestajícího prokurátora. Pravděpodobně šlo jen o prostou neznalost, coby dědictví nedávné historie domácího prokurátorského, „urválkovského“ zastupování státu, které cítilo povinnost *žalovat* a *odsoudit*. Je pravděpodobné, že je tato atraktivita *žalobce* výsledkem různých forem kulturní socializace, respektive, že se zvláště skrze domácí popkulturní autoreprodukcí kultury žalování, obžalování a odsouzení dostala i k několika generacím novinářů. Přesněji do jejich jazyka a řeči coby jedné z forem našeho myšlení, která nás vede k nevědomému rozpomínání na „doporučení“, jež tak efektivně uplatňovala ve svých ideologicko-purifikačních apelech „kulturní fronta“ v ranných 50. letech.

Druhá kritická poznámka se týká zavádějícího spojování A. Babiše a jeho premiérské pozice se spornou dotací firmě Čapí hnízdo. Opakovaně se v pořadech objevovala variantní implicitní i explicitní spojení typu: *Premiér Babiš zařídil neoprávněně dotaci své firmě*, která evokují, že A. Babiš tuto operaci zařizoval z pozice premiéra, ačkoli k události došlo ještě před tím, než vstoupil do politiky

Jde pravděpodobně o dílčí nepřesnost, která je jistě důsledkem profesní rutiny krátkých příspěvků zvláště v těch pasážích, které komunikují některé informace opakovaně. A jeví se zvláště novinářům jako notoricky známé. V daném případě je ale třeba časový kontext, respektive sled dějů, které tvořily kauzu Čapí hnízdo, připomínat opakovaně.

Podobnou nepřesnost představovala téměř všudypřítomná redukce skupiny obviněných na jedinou figuru A. Babiše. Tato vysoká pozornost věnovaná premiérovi ČR je legitimní, jelikož sleduje veřejný zájem, ale neměla by vézt k vytváření dojmu, že v dané kauze existuje/val jediný pachatel/nevinný.

²⁹ V justici existovali žalobci jako prokurátoři v poučovací režimu až do 1. lednu 1994, kdy je nahradili státní zástupci, kteří v trestním řízení plní roli *veřejné žaloby* a podávají obžalobu. Ačkoliv je státní zastupitelství orgánem veřejné žaloby, není správné státního zástupce označovat jako *žalobce*. Působnost státního zastupitelství je širší (a to jak v trestním řízení, tak i mimo něj) a právní pojem „žalobce“ označuje navrhovatele, který v civilním řízení podal žalobu. Státního zástupce v trestním řízení však podává obžalobu.

IV. Naplnily analyzované pořady požadavek na komplexní reprezentaci společenské reality, a to ve smyslu zastoupení názorové plurality a rozmanitosti?

Analyzované pořady naplnily jako celek požadavek názorové plurality a rozmanitosti. Nabídky obraz ZTS, resp. kauzy Čapí hnízdo, který nebyl determinován ani primárně ideologicky ani stranicko-politicky, ale věcně. Oslovení respondenti vytvářeli svými východisky relativně pestrou názorovou koláž, která nebyla určena ideově-politickými východisky mluvčích.

Pokrytí tématu plnilo jako celek roli *zrcadla* ale jen částečně. Odráželo sice postoje žalovaných i žalujících, expertů i laiků, sněmovní pozice i opozice, ale nelze říci, že tyto postoje byly reprezentovány vyváženě. Ve vztahu k obviněným/zproštěným v některých pořadech probleskovalo použití komunikační strategie *o nich bez nich*. Nechtěně se tak z některých stávali virtuální terče, které bylo snadné podrobit kritice, jelikož se nemohli bránit a nenašli až na výjimky zastání u redaktorů a moderátorů. Předpokládám, že tento nedostatek nebyl způsobený neochotou ČRo pozvat hlavní aktéry kauzy ČH, ale spíše jejich nechutí přijmout toto pozvání. Přesto, i v takové situaci, je třeba, aby moderátor alespoň částečně převzal argumentaci nepřítomného aktéra. Pokud účast v pořadu odmítl, je třeba tuto informaci komunikovat. Ani v jednom z analyzovaných pořadů se ale takové sdělení neobjevilo.

Výsledkem byla skutečnost, že narativní dynamiku poskytoval části pořadů polarizující rámec *dobro a zlo*, ve kterém bylo dobro fyzicky přítomné, zatímco zlo v podobě nepřítomných aktérů, jejich idejí a jednání, dostalo slovo relativně málo. Zvláště v pořadech pracujících s řízenou interakcí moderátora a respondenta probleskovala binárně opoziční logika rozlišující ostře mezi MY vs. ONI. Mohli bychom v této souvislosti hovořit o tzv. *preventivním rámování*, pro které byl určující návodný výklad situace, jenž dává rámuujícímu (přítomnému) mluvčímu komunikační výhodu.

Za částečně problematický lze považovat i způsob, jak bylo naplňováno kritérium vztahové *plurality*. Pořady jako celek v tomto ohledu představovaly jen omezeně pluralitní *veřejné fórum*, jelikož hlas zproštěných/obviněných absentoval. Pořady tak plnily jen částečně roli *zrcadla*, které odráží více méně vyváženě alespoň hlavní strany sporu. Sporů nejen o Čapí hnízdo, respektive o vině či nevině. Ale především sporů, který indikuje hlubokou rupturu v pojetí spravedlnosti na úrovni celé společnosti.

5. Seznam použité a referenční literatury

- Abercrombie, N., Hill, S. & Turner, B. (1980) *The Dominant Ideology Thesis*. London: Georg Allen and Unwin.
- Aslama, E. de Bens, J. van Cuilenburg, K. Nordenstreng, W. Schulz & R. van der Wurff (2007). Measuring and assessing empirical media diversity: Some European cases, in: E. De Bens (Eds). *Media between Culture and Commerce*, pp. 55-98. Bristol: Intellect.
- Bateson, G. (1954) 'A Theory of Play and Fantasy' in K. Salen & E. Zimmerman (Eds.) *The Game Design Reader*, (pp. 314-328). Cambridge, London: The MIT Press.
- Benoit, W.L. (2007) *Communication in Political Campaigns*. New York: Peter Lang.
- Benoit, W.L. & Airne, D. (2005) 'A Functional Analysis of American Vice Presidential Debates', *Argumentation and Advocacy* 41: 225-236.
- Benoit, W.L. & Harthcock, A. (1999) 'Functions of the Great Debates: Acclaims, Attacks, and Defenses in the 1960 Presidential Debates', *Communication Monographs* 66: 341-357.
- Benoit, W.L. & Klyukovski, A.A. (2006) 'A Functional Analysis of 2004 Ukrainian Presidential Debates', *Argumentation* 20: 209-225.
- Benoit, W.L. & Sheafer, T. (2006) 'Functional Theory and Political Discourse: Televised Debates in Israel and the United States', *Journalism & Mass Communication Quarterly* 83(2): 281-297.
- Benoit, W.L., Wen, W.-C., & Yu, T.-H. (2007) 'A Functional Analysis of 2004 Taiwanese Political Debates', *Asian Journal of Communication* 17(1): 24-39.
- Broughton-Micova S (2012) Media pluralism. Available at: <http://blogs.lse.ac.uk/mediapolicyproject/2012/01/26/media-pluralism-the-enigma-of-oxford/>.
- Carragee KM (1993) A critical evaluation of debates examining the media hegemony thesis. *Western Journal of Communication*, 57, 3, p330-48.
- Clayman, S. & Heritage, J. (2002) *The news interview: journalists and public figures on the air*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cohen, S. (1972): *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and Rockers*. London. McGibbon and Kee.
- Cuilenburg, J. (2007). Media diversity, competition and concentration: Concepts and theories, in: E. De Bens (Eds). *Media between Culture and Commerce*, pp. 25-54. Bristol: Intellect.
- Damstra, A., Boukes, M. (2018). The economy, the news, and the public: A longitudinal study of the impact of economic news on economic evaluations and expectations. *Communication Research*, 1–25. doi:10.1177/0093650217750971
- Dayan, D. & Katz, E. (1992) *Media events: The Live Broadcasting of History*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Dayan, D., Katz, E. (1988). Articulating consensus: The ritual and rhetoric of media events. In J.C. Alexander (ed), *Durkheimian sociology: Cultural studies* (pp.161-186). Cambridge: Harvard University press
- Drew, P. and Heritage, J. (eds.) (1992) *Talk At Work: Interaction in Institutional Settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Douglas, M. (1966): *Purity and Danger: An Analysis of Concepts of Pollution and Taboo*. Routledge and Keegan Paul.
- Doyle, G. (2002). *Media ownership: The economics and politics of convergence and concentration in the UK and European media*. London: Sage Publications.
- John Eldridge (Ed.) *Getting the Message: News, Truth and Power* (Routledge, 1993)
- Ekron Z (2008) A critical and functional analysis of the mirror metaphor with reference to the media's responsibility towards society. *Global Media Journal-African Edition* 2(1): 80–87.
- Entman, R. M. (1989) *Democracy without citizens: Media and the decay of American politics*. Oxford University Press on Demand.
- Entman, R. M. (1993) 'Framing: Toward clarification of a fractured paradigm', *Journal of Communication* 43 (4): 51–58.
- Fowler R (1991) *Language in the News: Discourse and Ideology in the Press*. London: Routledge.

- Galtung, Johan, and Mari Ruge. 1965. "The Structure of Foreign News: The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers." *Journal of International Peace Research* 2: 64–90.
- Gee, James P. 1999. *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and method*. London – New York: Routledge.
- Goffman, E. (1974) *Frame analysis*. Lebanon, NH: University Press of New England.
- Golding, Peter, and Philip Elliott. 1979. *Making the News*. London: Longman.
- Greatbatch, D. (1998) *Conversation analysis: Neutralism in British news interviews*. In A. Bell and P. Garrett (eds), *Approaches to Media Discourse*. Oxford: Blackwell.
- Greatbatch, D. (1992) *On the management of disagreement between news interviewees*. In P. Drew and J. Heritage (eds), *Talk At Work*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Groeling T (2013) *Media bias by the numbers: challenges and opportunities in the empirical study of partisan news*. *Annual Review of Political Science* 16: 129–151.
- Groseclose T and Milyo J (2005) *A measure of media bias*. *The Quarterly Journal of Economics* 120(4): 1191–1237.
- Hall, S. (1982): *The rediscovery of ideology: return of the repressed in media studies*. In: Gurevitch, M. et al.: *Culture, Society and the Media*. Methuen, pp. 354-363.
- Tony Harcup & Deirdre O'Neill (2017) *What is News?*, *Journalism Studies*, 18:12, 1470-1488, DOI: 10.1080/1461670X.2016.1150193
- Harcup, Tony, and Deirdre O'Neill. 2001. "What is News? Galtung and Ruge Revisited." *Journalism Studies* 2 (2): 261–280.
- Haug, M., Koppang, H. & Svennevig, J. (2010) 'Moderator Bias in Television Coverage of an Election Campaign with no Political Advertising', *Nordicom Review* 31 (2): 79-94.
- Heidegger M (1962) *Being and Time*. San Francisco, CA: Harper & Row.
- Heywood, A. *Politologické ideologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008.
- Horwitz RB (2005) *On media concentration and the diversity question*. *The Information Society* 21(3): 181–204.
- Hutchby, I. (2006) *Media Talk: Conversation Analysis and the Study of Broadcasting*. Glasgow: Open University Press.
- Chibnal, S. (1977): *Law-and-Order News: An Analysis of Crime Reporting in the British Press*, London: Tavistock. Clifford Christians, Theodore L. Glasser, Denis McQuail, Kaarle Nordenstreng, Robert A. White (2009) *Normative Theories of the Media: Journalism in democratic societies*. University of Illinois Press. in *Democratic Societies*. Urbana, IL and Chicago, IL: University of Illinois Press.
- Isotalus, P. (2001) 'Presidential Campaigning in Finland', *World Communication*, 30(2): 5-23.
- Isotalus, P. (2009) 'Agreement and Disagreement in Focus: A Cultural Perspective on Televised Election debates', in R. Wilkins & P. Isotalus (Eds.) *Speech Culture in Finland*, (pp.191-208). Lanham, LD: University Press of America.
- Isotalus, P. & Aarnio, E. (2006) 'A Model of Televised Election Discussion: The Finnish Multi-party System Perspective', *Javnost-The Public* 13: 61-71.
- Iyengar, Shanto, Donald R. Kinder. (2010). *News that matters: television and American opinion* Chicago: University of Chicago Press.
- Kahneman, D., Tversky, A. (1984) 'Choice, values, and frames', *American Psychologist*, 39: 341–350.
- Karppinen K (2013) *Rethinking Media Pluralism*. New York: Fordham University Press.
- Karppinen K (2007) *Making a difference to media pluralism: a critique of the pluralistic consensus in European media policy*. In: Cammaerts B and Carpentier N (eds) *Reclaiming the Media: Communication Rights and Democratic Media Roles*. Bristol: Intellect Books, pp. 9–30.
- Kioussis, Spiro. (2004). "Explicating Media Salience: A Factor Analysis of New York Times Issue Coverage During the 2000 U.S. Presidential Election." *Journal of Communication* 54(1):71–87.
- Kleinnijenhuis, J. (2008). *Negativity*. In W. Donsbach (Ed.), *The international encyclopedia of communication*. doi: 10.1002/9781405186407.wbiecn005
- Krippendorff, K. (2004) *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Los Angeles, London: Sage.

- Kronick, J. C. (1997) 'Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat.' *Sociologický časopis* 33(1): 57-67.
- Laclau, E., Mouffe, Ch. (2013): *Hegemony and Socialist Strategy. Towards a Radical Democratic Politics*. Verso.
- Lee, C. & Benoit, W.L. (2005) 'A Functional Analysis of the 2002 Korea Presidential Debates', *Asian Journal of Communication*, 15: 115-132.
- Lengauer, Guenther & Esser, Frank & Berganza, Rosa. (2012). Negativity in political news: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*. 13. 179-202.
- Lerner, G. (ed.) (2004) *Conversation Analysis: Studies from the First Generation*. Amsterdam: John Benjamins.
- Levinson, S. C. (1983) *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Maesele P (2015) Risk conflicts, critical discourse analysis, and media discourses on GM crops and food. *Journalism* 16(2): 278–297.
- Marchart O (2011) From media to mediality: mediatic (counter-)apparatuses and the concept of the political in communication studies. In: Dahlberg L and Phelan S (eds). *Discourse Theory and and Critical Media Politics*. Palgrave Macmillan UK.
- Manheim, J.B. & Albritton, R.B. (1984) 'Changing National Images: International Public Relations and Media Agenda Setting', *The American Political Science Review*, 78 (3): 641-657.
- Matthes, J., Kohring, M. (2008) 'The Content Analysis of Media Frames: Toward Improving Reliability and Validity', *Journal of Communication* 58 (2): 258 – 279.
- McCombs, Maxwell. (2005). "A Look at Agenda-setting: past, present and future." *Journalism Studies* 6(4):543–557.
- McCombs, M. E., Shaw, D. L. (1972) "The Agenda-Setting Function of Mass Media." *The Public Opinion Quarterly* 36 (2): 176 – 187.
- McCombs, M. (2009), *Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění*. Portál. Praha.
- McKinney, M.S. & Carlin, D. B. (2004) 'Political Campaign Debates', in L.L. Kaid (Ed.) *Handbook of Political Communication Research* (pp. 203-234). Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- McIntyre, K. (2017, December 14). Solutions journalism: The effects of including solution information in news stories about social problems. *Journalism Practice*, 1-19. doi: 10.1080/17512786.2017.1409647
- Metzger, M. (2005). Interpreted discourse: Learning and recognizing what interpreters do in interaction. In C. Roy (Ed.), *Advances in teaching sign language interpreters*. (pp. 100-122). Washington, DC: Gallaudet University Press.
- Morgan, M., Signorielli, N. (1990): *Cultivation Analysis*. Sage.
- Mouffe, Ch: (2018). *For the left populism*. Verso.
- Neuendorf, K. A. (2009) Reliability for content analysis. In A. B. Jordan, D. Kunkel, J. Manganello & M. Fishbein (Eds.) *Media messages and public health: A decisions approach to content analysis* (pp. 67-87). New York: Routledge.
- Neuendorf, K. A. (2002) *The Content Analysis Guidebook*. Thousand Oaks: Sage.
- Neuendorf, K. A., & Skalski, P. D. (2009) Quantitative content analysis and the measurement of collective identity. In R. Abdelal, Y. M. Herrera, A. I. Johnston & R. McDermott (Eds.), *Measuring identity: A guide for social scientists* (pp. 203-236). Cambridge: Cambridge University Press.
- Philo G (ed.) (1995) *The Glasgow Media Group Reader, vol. II: Industry, Economy, War and Politics*. London: Routledge.
- Price, Vincent, David Tewksbury (1997). „News values and public opinion: A theoretical account of media priming and framing.“ Pp. 173 – 212 in G. A. Barnett, F. J. Boster (Eds.). *Progress in the communication sciences* 13. Greenwich, CT: Ablex Publishing Corporation.
- Singer JB (2007) Contested autonomy: professional and popular claims on journalistic norms. *Journalism Studies*, 8(1), 79–95. doi:10.1080/14616700601056866.
- Schultz, Ida. 2007. "The Journalistic Gut Feeling." *Journalism Practice* 1 (2): 190–207.
- Staab, Joachim Friedrich. 1990. "The Role of News Factors in News Selection. A Theoretical Reconsideration." *European Journal of Communications* 5: 423–443. *Journalism Studies* 8(1): 79–95.

- Strömbäck, J., R. Negrine, D. N. Hopmann, C. Jalali, R. Berganza, G.U.H. Seeber, J. Volek, B. Dobek, J. Mykkänen, M. Maier, B. Marinella & A. Seceleanu (2012) 'Sourcing the News: Comparing Source Use and Media Framing of the 2009 EP Elections', *Journal of Political Marketing*, 17 (2): 1-23.
- Strömbäck, J., R. Negrine, D.N. Hopmann, M. Maier, R. Berganza, J. Volek, B. Dobek-Ostrowska, J. Mykkänen, A. F. Roncarolo (2011) The Mediatization And Framing Of European Parliamentary Elections Campaigns. In M. Maier, J. Strömbäck & L. Kaid (Eds.), *Political Communication In European Parliamentary Elections* (pp. 161-175). England/USA: Ashgate Publishing Limited.
- Van Gorp, B. (2005) 'Where is the Frame?: Victims and Intruders in the Belgian Press Coverage of the Asylum Issue', *European Journal of Communication* 20 (4): 484 – 507.
- Thetela P (2001) Critique discourses and ideology in newspaper reports: a discourse analysis of the South African press reports on the 1998 SADC's military intervention in Lesotho. *Discourse & Society* 12(3): 347–370.
- Thompson, J. (1990): *Ideology and Modern Culture: Critical Social Theory in the Era of Mass Communication*. Stanford University Press.
- Tolson, A. (ed.) (2001) *Television Talk Shows: Discourse, Performance, Spectacle*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Valcke P, Sükösd M, Picard RW, et al. (2009) Independent study on indicators for media pluralism – towards a risk-based approach. Report prepared for the European Commission, Directorate-General Information Society and Media. Leuven: ICRI.
- Van Gorp, B. (2005) 'Where is the Frame?: Victims and Intruders in the Belgian Press Coverage of the Asylum Issue', *European Journal of Communication* 20 (4): 484 – 507.
- Volek, J. (2019): Tematická a názorová rozmanitost ve vybraných pořadech na stanici ČRo Plus. Focus. (Analýza obsahové plurality vysílání pro Radu ČRo).
- Volek, J a M. Urbániková. *Čeští novináři v komparativní perspektivě*. Praha: Academia, 2017. 386 s. ISBN 978-80-200-2699-6.
- Volek, J. (2015): Televizní publika ve věku digitální fragmentace. In Kaňka, Petr, Kofránková, Václava, Mayerová, Indrid, Štoll, Martin a kol. *AUTOR-VIZE-MEZE-TELEVIZE*. 1. vyd. Praha, Bratislava: USTR- Ústav pro studium totalitních režimů a VŠMU - Bratislava: Vysoká škola múzických umění, 2015. s. 133-146, 14 s. sv. 1. ISBN 978-80-87912-36-2.
- Volek, J. (2013): 'Mediální obraz ve volební kampani: první prezidentská volba v médiích jako ritualizované (melo)drama o hledání aristokrata plebejce'. In: *Media a společnost*. Praha.
- Volek, J. (2010): Czech Journalists After the Collapse of the Old Media System: Looking for New Professional Self-Image. In B. Dobek-Ostrowska, M. Głowacki, K. Jakubowicz, M. Sükösd (Eds.): *Comparative Media Systems. European and Global Perspectives* (pp. 171-194). Budapest: Central European University Press.
- Volek, J. (2013): Mediální obraz ve volební kampani. Prezidentská volba v médiích jako ritualizované (melo)drama o hledání aristokrata plebejce. In *Média a společnost*. Praha: Fokoláre, Pontes., s. 5-18, 14 s.
- Volek, J. (2000): Konstrukce morální paniky a sociální exkluze. *Sociální studia*, Fakulta sociálních studií MU Brno, 2000, roč. 2000, č. 5, s. 97-113. ISSN 1212-365X.
https://www.researchgate.net/publication/287206157_KONSTRUKCE_MORALNI_PANIKY_JAKO_MECHANISMUS_SOCIALNI_EXKLUZE
- Vreese, C. H. De. (2005) 'News framing: Theory and typology', *Information Design Journal* 13 (1): 51–62.
- Welbers, Kasper, Wouter Van Atteveldt, Jan Kleinnijenhuis, Nel Ruigrok, and Joep Schaper. 2015. "News Selection Criteria in the Digital age: Professional Norms Versus Online Audience Metrics." *Journalism*. doi:10.1177/1464884915595474.
- Woods J (2007) Democracy and the press: a comparative analysis of pluralism in the international print media. *The Social Science Journal* 44(2): 213–230.
- Westerstahl, J. (1983) 'Objective News Reporting', *Communication research* 10 (3): 403-424.
- Wendelin, Manuel, Ines Engelmann, and Julia Neubarth. 2015. "User Rankings and Journalistic News Selection." *Journalism Studies*.doi:10.1080/1461670X.2015.1040892.
- Wuthnow, R. (2012) *Cultural Analysis*. Routledge and Keegan Paul

PŘÍLOHY:

Tabulka 1 Tematické komentáře

Den premiérového odvysílání: 2.9. Autor: Jan Fingerland
ZARÁMOVÁNÍ: Premiér, kterému hrozí trestní stíhání, není česká specialita. V řadě ohledu podobnou, ovšem také i odlišnou situaci totiž řeší v Izraeli. I tam premiér Benjamin Netanjahu čelí podezření, což představuje politické dilemma, i pro jeho případné koaliční partnery. A slovo už má Jan Fingerland.
TÉMA: PODOBNOSTI MEZI TRESTNÍ STÍHÁNÍM PREMIÉRA B. NETANJAHUA A A. BABIŠE
Tematicky relevantní část komentáře: „Co má udělat premiér, který se sebou táhne podezření z korupce? Co to znamená pro jeho stranické kolegy a co pro jeho koaliční partnery? Tato ožehavá otázka pronásleduje Česko, hnutí ANO, ale třeba i české sociální demokraty, které si po posledním rozhodnutí v kauze Čapí hnízdo oddechli skoro tolik, jako sám předseda vlády. Už vícekrát jsme v názorech a argumentech zaznamenali někdy až zábavné podobnosti mezi Babišovým případem a kauzou jeho izraelského kolegy, Netanjahua. Ten má na krku nejméně 4 kauzy. V jedné z nich padlo už v únoru ze strany policie doporučení premiéra stíhat. Také tentokrát vidíme zajímavé časové shody. V okamžiku, kdy jeden český státní zástupce formuloval důvody, proč možná zastaví trestní stíhání Andreje Babiše, v Izraeli přispěchal kauzami a podezřením přetíženému Netanjahuovi na pomoc Naftali Benet, přední člen strany Nová pravice. Benet se vyslovil pro návrh zákona, který už je nějakou dobu ve vzduchu a líbil by se možná i v Česku, totiž plán udělit premiérovi dočasnou imunitu a umožnit mu v klidu vykonávat náročnou práci šéfa vlády. Proti tomu se staví velká část politické scény, veřejnosti i právníků. (...)“
PREFEROVANÁ INTEPRETACE: Kauza ČH a ZTS je vložena do izraelského rámce, kde je také obžalovaný premiér. A objevila se snaha, <i>která by se líbila i v Česku</i> , udělit premiérovi dočasnou imunitu a umožnit mu v klidu vykonávat náročnou práci šéfa vlády. Odkaz na údajné zastavení stíhání.
Den premiérového odvysílání: 3.9. Autor: Ondřej Konrád
TÉMA: PODOBNOST MEZI TRESTNÍ STÍHÁNÍM A. BABIŠE A J. ČUNKA A JEJICH PODIVNÝM VYÚSTĚNÍM
KOMENTÁŘ: „Samozřejmě by to nebylo lepší, proč by to mělo jít k soudu, když jsem nic neudělal?“ Tak reagoval v pondělí premiér Babiš na otázku Radiožurnálu, zda by nebylo lépe, kdyby kauza Čapí hnízdo doputovala k soudu a mlha se zvedla než aby, dodávám, případ zašel na úbytě rozhodnutím státního zástupce. Při té příležitosti se vybavuje rovněž druhy trestně stíhaný vysoko postavený politik. Vide premiér Čunek, nynější zlínský hejtman, ale v roce 2007 také šéf lidové strany, již premiér Topolánek potřeboval mermomocí udržet v koalici. Případ Čunka, obviněného z přijetí půl milionového úplatku, neuměl vysvětlit, odkud peníze, které uložil na svůj účet v týž den, kdy jej naopak vybrala z banky jistá společnost, byl nakonec nevyšší státní zástupkyně Veseckou odebrán přerovskému žalobci Obstovi a příkázán jihlavskému Salichovovi. Ten pak stíhání promptně zastavil a vláda pokračovala. KDU-ČSL z ní nemusela uraženě vycouvat, čím v případě Čunkovy obžaloby hrozila. Předchůdkyně Vesecké následně označila několik vysoko postavených funkcionářů i kvůli Čunkově kauze termínem „justiční mafie.“ Shodou okolností šlo o dnešní ministryně spravedlnosti Benešovou, jejíž náhlá jarní instalace do Babišova kabinetu vyvolávala obavy, že nejde o náhodu a má to souvislost s kauzou Čapího hnízda. Takže by s přihlédnutím k případům Čunek a Babiš bylo možné ulevit si s klasikem, „to jsou paradoxy.“ Ale žerty stranou, stejně je třeba čekat, jak státní zástupce Šaroch odůvodní návrh Babišův případ zastavit. A jestli se s tím spokojí jeho nadřízení. Nicméně premiérova důrazná negace varianty soudního projednávání musí ve veřejnosti vyvolávat neodbytnou otázku, proč by to neměl připustit, jestliže stále opakuje, že nic špatného neudělal a jde o pustou účelovku, nejjasněji to může prokázat vlastně a pouze jen před tribunálem. I kdyby to pro něho znamenalo řadu značných nepříjemností, osvobozující verdikt by byl jeho naprostým triumfem. A jistě si nikdo nechceme připustit, že by snad šéf veškeré exekutivy neměl v Českou spravedlivou justici důvěru. Naopak, logicky se musí každému zdát, že by právě on sám měl o soud usilovat a nad slunce jasněji před ním doložit, jak byl křivě osočen a šlo o špinavou politickou hru. Jenže to Andrej Babiš z nějakých důvodů nechce. Možná dnes nevidí, že bude-li Šarochův návrh akceptován, podezření nad nekalou dotační kličkou se bude vznášet i pozítří. A snad předpokládá, že to jeho voliče nezvyklá a ostatním časem zapomenou, ale kdo ví, když to navíc není ani zdaleka jediná premiérova patálie...

PREFEROVANÁ INTEPRETACE:

Kauza ZTS byla zakomponována do rámce podivného vyšetřování dalšího vrcholového politika, které naznačuje, že justice nefungovala ani nefunguje dobře. Kdyby byl premiér nevinný a justice fungovala standardně neměl by premiér důvod vyhýbat se soudu.

Den premiérového odvysílání: 4.9.

Autor: Petr Janyška

ZARÁMOVÁNÍ:

Problémy spjaté s premiérem Andrejem Babišem opakovaně vyvolávají diskuze o nezávislosti justice. Podobné pochybnosti panují i u našich sousedů v Polsku. Tam se dokonce objevují názory, že soudci pracují v atmosféře strachu. Proč? Také o tom je příspěvek publicisty a bývalého diplomata Petra Janyšky.

TÉMA: PODOBNOSTI MEZI POCHYBNOSTMI O NEZÁVISLOSTI DOMÁCÍ JUSTICE (V SOUVISLOSTI S KAUZOU ČAPÍ HNÍZDO) PANUJÍ I V POLSKU, KDE SE OBJEVUJÍ NÁZORY, ŽE SOUDCI PRACUJÍ V ATMOSFÉŘE STRACHU.

Tematicky relevantní část komentáře:

„Pamatujete, jak premiér Babiš vyměnil ze dne na den ministra spravedlnosti a jako náhodou to bylo den poté, co policie předala Čapí hnízdo státnímu zástupci k šetření? Desetitisíce lidí se tenkrát pocítili ohroženy a vyšly na náměstí. Lidé měli zdravý reflex a vycítili, že sahá-li se jim na nezávislost spravedlnosti a soudů, sahá se jim na to nejdůležitější a může jít do tuhého. To, co bylo předmětem jejich obav, už ale několik let existuje u sousedů v Polsku. A v podobě daleko horší, než jakou si dokážeme představit. (...)“

PREFEROVANÁ INTEPRETACE:

Ohrožení nezávislosti justice je v mnohem silnější již několik let v Polsku, což nepřímo znamená, že taková situace může nastat i ČR. Kauza Čapí hnízdo byla umístěna do rámce velmi negativní polské zkušenosti.

Den premiérového odvysílání: 6.9.

Autor: Lída Rakušanová

ZARÁMOVÁNÍ:

Nezvládá státní zastupitelství komunikaci s veřejností? To je otázka, kterou si někteří lidé kladou v současné době. Více už vysvětluje publicistka Lída Rakušanová.

TÉMA: PRÁVO A SPRÁVEDLNOST. DILEMA, KTERÉ ŘEŠÍ JUSTICE A JE NADĚJE, ŽE SE SKUTEČNĚ POCTIVĚ SNAŽÍ

KOMENTÁŘ:

Kdysi v televizním dávnověku, kdy veřejnoprávní televize ještě nemusela zápasit s privátními kanály o každého diváka, vysílala v západním Německu televize ARD pořad s názvem „Jaký rozsudek byste vynесли vy?“ Na rozdíl od dnešních televizních seriálů ze soudních síní v něm ale nešlo o bičování emocí. Cílem bylo předvést národu u obrazovek, jak diametrálně se mnohdy může lišit individuální cit pro spravedlnost od verdiktu soudního dvora. Důležité bylo, že se diváci ve studiu v následné debatě vždycky dozvěděli, co konkrétně k rozsudku vedlo, jaké paragrafy museli soudci zohlednit, jak hodnotili důkazy. V podstatě se jednalo, řečeno dnešní terminologií, o cosi jako populární rychlokurz v justiční gramotnosti. Jak nutně by něco takového bylo zapotřebí u nás, ukázalo se názorně tento týden, kdy se veřejnost dozvěděla, že po téměř 4 letech vyšetřování kauzy Čapí hnízdo, se dozorující státní zástupce rozhodl stíhání šéfa vlády Andreje Babiše zastavit. Má sice logiku, že nadřízené justiční instance o důvodech tohoto kroku mlčí, protože ho musejí přezkoumat a eventuálně ho můžou i změnit, ale faktem je, že paseku v důvěře veřejnosti v právní stát už tato informace nadělala. Na první pohled se totiž celá kauza zdá být jasná. Před deseti lety vyvrhl Babišův Agrofert ze svého lůna jednu ze svých menších firem, jejichž akcie odkoupili anonymní vlastníci, jak se později ukázalo, členové Babišovy rodiny, kteří pak na výstavbu Farmy Čapí hnízdo úspěšně požádali o dotaci z evropského fondu, určeného pro podnikání a rozvoj cestovního ruchu malých a středních podniků. Pod křídla Agroferty se Čapí hnízdo vrátilo, jen co uplynula blokační lhůta pěti let. Zdáni je ovšem jedna věc. Něco jiného je to před soudem dokázat. Zákony sice definují dotační podvod jako trestní čin, k němuž mimo jiné dojde, pokud jsou v žádosti o dotaci zamlčeny nebo uvedeny nepravdivé či zkreslené údaje, ale faktem je, že v době, kdy farma Čapí hnízdo žádala o dotaci, Agrofertu oficiálně nepatřila. A zpátky se dostala údajně jen proto, že nemohla splácet bance dluh, za který se Babišův holding zaručil. Jak by si s tím soudci poradili, je otázka. Fakt, že dozorující státní zástupce nakonec rozhodl je před toto dilema ani nepostavit, posiluje na jedné straně dojem, že spravedlnost dostala na frak. Jenže spravedlnost není totéž, co právo. Podle řeckého filozofa Platona je spravedlnost výrazem vnitřního postoje. Ten ale může být ovlivněn i egoismem a snahou o osobní prospěch. Andrej Babiš to například jistě myslí upřímně, když říká, že odložením jeho stíhání spravedlnost zvítězila. Právo tvoří naproti tomu soubor pravidel, bez jejichž dodržování hrozí, že se společnost rozpadne. Justice se může při svém rozhodování v rámci pravidel spravedlnosti přibližovat, ale nic víc. V kauze Čapí hnízdo je pořád ještě naděje, že se o to doopravdy snaží.

PREFEROVANÁ INTEPRETACE:

Je třeba rozlišovat mezi spravedlností a právem. Ne vše, co je podle práva musí být vnímáno jako spravedlivé konstatuje autorka ve vztahu k rozhodnutí o ZTS, ale optimisticky konstatuje, že se zdá, že se justice poctivě snaží spravedlnosti přibližovat.

Den premiérového odvysílání: 6.9.

Autor: Petr Hartman

ZARÁMOVÁNÍ:

Prezident republiky Miloš Zeman se včera vyjádřil v jedné soukromé televizi k pondělnímu rozhodnutí státního zastupitelství ve známé kauze Čapí hnízdo. Je však zřejmé, že rozhodnutí žalobce Šarocha zastavit trestní stíhání premiéra Babiše ještě musí přezkoumat jeho nadřízení, takže celá věc ještě není uzavřena. Podrobnosti přináší vnitropolitický komentátor Českého rozhlasu Plus, Petr Hartman.

TÉMA: POTŘEBA ZDRŽENLIVOSTI PŘI KOMENTOVÁNÍ ROZHODNUTÍ O ZTS V KAUIE ČAPÍ HNÍZDO

KOMENTÁŘ:

Bylo by dobré zveřejnit něco, co fakticky neexistuje. Je to úkol těžko splnitelný. Pokud skutečně platí, že zatím nepadlo žádné definitivní rozhodnutí o zastavení trestního stíhání v kauze Čapí hnízdo, potom ho nelze nikde publikovat. Byť by si to přáli mnozí, prezidenta republiky nevyjímaje. Pochopitelně v případě, ve kterém figuruje premiér této země, je maximální informovanost veřejnosti důležitá. Proto by měla mít možnost seznámit se s odůvodněním, proč čtyřletá práce policie vyústila buďto v osvobození, nebo v podání obžaloby na aktéry zmiňované kauzy. Dříve nebo později k tomu velmi pravděpodobně dojde a fakta budou pro všechny zájemce dostupná. Do té doby je předčasné gratulovat premiérovi k zastavení trestního stíhání, nebo oceňovat odvalu dozorového státního zástupce. Konkrétně za to, že po zhruba čtyřletém dohledu nad vyšetřováním dotačního podvodu týkajícího se farmy Čapí hnízdo, změnil názor. Dosud totiž není jisté, že tak skutečně učinil. Pokud ano, potom se neví, co ho k tomuto obratu vedlo. Oslavy ani kritika tudíž nejsou na místě. Zdrženlivost neplatí pouze pro prezidenta republiky, ale také pro Unii státních zástupců. Ta by měla sdružovat lidi, kteří detailně znají postupy spjaté s trestním řízením. Proto je překvapivé, že v momentu, kdy neexistovalo žádné oficiální rozhodnutí o dalším vývoji kauzy Čapí hnízdo, vyzývali svého kolegu Jaroslava Šarocha, aby ho veřejně zdůvodnil. Jeho postup alespoň podle slov nejvyššího státního zástupce, přitom není neobvyklý. Proto je překvapením, že se nad ním pozastavovala i ministryně spravedlnosti, která kdysi státním zástupcům šéfovala. Na dění kolem případné obžaloby nebylo podle všeho nic nerosrozumitelného a netradičního. Pochopitelně s výjimkou totálně zpacakné komunikace ze strany městského státního zastupitelství. Ať už schválně, nebo shodou okolností, se kolem Čapího hnízda rozprostřela informační mlha, ve které se očividně ztrácí i odborná veřejnost. O té laické ani nemluvě. Pomáhají k tomu i výroky prezidenta republiky. Například ty, kterými si veřejně pohrává s případnou pomocí oblíbenému premiérovi. I když o tom otevřeně nemluví, naznačuje možnost, že by zastavil trestní stíhání Andreje Babiše. Pochopitelně až v momentu, kdyby se to nerozhodli učinit státní zástupci. Byla by to absurdní tečka za tímto případem. Pod abolicí by se totiž vedle prezidenta musel podepsat i premiér. Pokud by mu to přece jenom bylo trapné, mohl by to přenechat nějakému kolegovi z vlády. Miloš Zeman i Andrej Babiš věří, že toho budou ušetřeni. Počítají s tím, že trestní stíhání skončí rozhodnutím státních zástupců a nedostane se tento případ před soud.

PREFEROVANÁ INTEPRETACE:

Vzhledem k tomu, že neexistuje oficiální rozhodnutí a jeho zdůvodnění jsou všechny soudy předčasné a v případě prezidenta manipulativní. Je třeba vyčkat na rozhodnutí MSZ.

Den premiérového odvysílání: 13.9.

Autor: Petr Hartman

ZARÁMOVÁNÍ:

Městské státní zastupitelství v Praze dnes zastavilo trestní stíhání premiéra Andreje Babiše a všech ostatních obviněných v kauze Čapí hnízdo. Končí tak čtyřleté vyšetřování podezření, že premiér Babiš před léty zařídil své firmě neoprávněně dotaci z evropských fondů ve výši 50 milionů korun. Případ hodnotí vnitropolitický komentátor Českého rozhlasu Plus, Petr Hartman.

TÉMA: VÝČET DŮVODŮ, KTERÉ ZAKLÁDAJÍ POCHYBNOSTI O ROZHODNUTÍ ZASTAVIT TRESTNÍ STÍHÁNÍ

KOMENTÁŘ:

„Farma Čapí hnízdo byla malým podnikem a měla na dotaci nárok, proto je trestní stíhání zastaveno.“ Tak vysvětluje Martin Erazím, proč po zhruba čtyřech letech vyšetřování dospěli s podřízeným Jaroslavem Šarochem právě k takovému závěru. Stručné zdůvodnění samo o sobě nestačí, k rozptýlení pochybnosti o tom, zda nebrali ohled na to, že se případ týká premiéra. To, že farma Čapí hnízdo měla formálně na dotaci v té době nárok, o tom

nikdo nepochybuje. Malým podnikem se však stala až po opuštění koncernu Agrofert. Kdyby v něm farma zůstala, na peníze z Bruselu by mohla zapomenout. Na posouzení policistů bylo, zda vyčlenění z koncernu a po nějaké době návrat do jeho lůna byli jen shodou okolností. Po čtyři roky se zdálo, že nikoliv. Vyšetřovatelé pracovali s verzí, že putování farmy z Agrofertu do Agrofertu bylo účelové. Sbírali proto důkazy a chtěli aktéry této kauzy postavit před soud. Státní zástupci Šaroch s Erazímem nakonec dospěli k závěru, že to nepůjde. Nejenom kvůli velikosti podniku a tím pádem i nároku na dotaci, také kvůli tomu, že si Agrofert a Čapí hnízdo podle nich nijak nekonkurovali. To je pravda. Z některých důkazů, které se postupně objevovaly v médiích vyplývá, že si naopak pomáhaly. Jako by zůstaly i nadále propojeny, i když formálně spolu neměly mít nic společného. Přesněji řečeno, ten větší podporoval menšího, třeba při žádosti o úvěry, kdy se Agrofert zaručoval za jejich splácení. Z materiálů týkajících se jednání s bankou pak vyplývalo propojení Agrofertu a Andreje Babiše s Čapím hnízdem. Dokonce se v nich objevuje zmínka o tom, že bez spolupráce s koncernem by farma těžko mohla ekonomicky fungovat. Za takovýchto okolností se skutečně nedalo hovořit o nějaké konkurenci. V tom mají státní zástupci pravdu. Dalo by se to však vyložit jako potvrzení toho, že vazby mezi Agrofertem a Čapím hnízdem nebyly nikdy defacto přerušeny, a tudíž mohlo dojít k dotačnímu podvodu. Bude zajímavé přečíst si důkladné zdůvodnění, proč státní žalobci dospěli k jinému názoru. Je pravda, že jejich verdikty se musí respektovat, v právním státě tomu nemůže být jinak. Zároveň je však důležité, aby byly důkladně vysvětleny. Prozatím tomu tak není. Proto přetrvávají pochybnosti o tom, zda na práci státních zástupců neměly vliv vnější okolnosti. Jednak to, že se případ týká premiéra, dále skutečnost, že v momentu, kdy dostali od vyšetřovatelů žádost aktéry kauzy obžalovat, došlo k výměně ministra spravedlnosti. I její načasování se nepodařilo vysvětlit. Těžko se totiž věří tomu, že šlo o shodu okolností. V neposlední řadě se řeší novela zákona o státním zastupitelství. Podle ní by mělo dojít k obměně jeho vedení. To všechno ovlivňuje atmosféru kolem vyšetřování Čapího hnízda. Pokud bude zastavení trestního stíhání v této věci důkladně a srozumitelně vysvětleno, půjde tvrdit, že na práci Šaroche a Erazíma to nemělo žádný vliv. Do té doby o tom lze pochybovat.

PREFEROVANÁ INTEPRETACE:

Nejasností týkajících se rozhodnutí o ZTS je příliš mnoho, aby bylo možné v danou chvíli přijmou bez značných pochybností.

Den premiérového odvyšlání: 13.9.

Autor: Ondřej Konrád

ZARÁMOVÁNÍ:

Zastavení trestního stíhání namířeného proti premiérovi má samozřejmě velký význam pro politiku v České republice. Ohlasy na tento vývoj komentuje ještě Ondřej Konrád.

TÉMA: CO BY SE MOHLO NA POLITICKÉ SCÉNĚ ZMĚNIT, KDYBY BYLO ZTS DEFINITIVNÍ

KOMENTÁŘ:

Jedni nevěřicně vrtí hlavou, jiní mávají rezignovaně rukou, další se rozčíleně mračí, a ovšem řada ostatních píská vítězně na prsty. To vše, i když ještě zdaleka není, a hlavně nemusí být dotační kauza Čapí hnízdo minulostí, ale pravda, viditelný nárok k tomu byl učiněn. A dojde-li k naplnění, které ještě může přinejmenším zpomalit, nebo dokonce zcela zmařit nejvyšší státní zástupce, pak by to mělo dříve nebo později určitě silné dopady na domácí politickou scénu. Vždyť na podzim 2017 některé subjekty, později se ocitnuvší v opozici, dokola opakovaly, že sice v žádném případě nemohou do vlády s trestně stíhaným premiérem, ale jinak s hnutím ANO klidně. A šéfem kabinetu se ovšem jednoznačný volební vítěz Andrej Babiš rozhodně hodlal stát. Takže věc byla oboustranně jasná, a prakticky bez šance na couvnutí z jedné nebo druhé strany. Ale kdyby se Babiš stíhání za dotační kličku skutečně zbavil (a nemluvíme teď o takřčeném Čapím hnízdě 2, neboli případu obrovsky zveličených inkas za reklamu, to je prostě jiný případ a bůhví, jak se bude vyvíjet), ona principiální podmínka přece padá. A i když to aspoň v nejbližší době nelze čekat, časem by mohla spolupráce hnutí ANO třeba s ODS, nebo lidovci, Piráty, případně Starosty vzniknout. Taková napůl. Jako dnes nechávají kabinet u vesla komunisté, ale přímo na moci se nepodílí. V budoucnu by však jejich roli mohl převzít někdo jiný. A co by dokonce později bránilo eventuální výměně ministrů ze sociální demokracie za reprezentanty jiné strany nebo hnutí? AB je čistý, pojdte, přátelé do toho! Vyhrňme si rukávy! To vše je sice představitelné. Ale od hypotetického pádu balvanu z Babišova srdce by napřed musel uplynout nějaký čas, než by přeskupování na tuzemské politické mapě začalo. Premiér stále bude v podezření, že to nebylo ani trochu košer, a že nejmocnějšímu muži v zemi nakonec justice vyšla naproti. Takže s rošádami pomalu a s rozvahou. Navíc by jim nepřál prezident, pro něhož je současný stav optimální. Co si také může přát víc než premiéra v hrsti, a na hraně propadu se kymácející druhou vládní stranu? Ale ovšem – Babiš bez stíhání na krku už tak závislý na Zemanovi, který by ho přece mohl jednou provždy omilostnit, logicky nebude. A může se tedy stavět čím dál častěji na zadní. Příště by už třeba tu kompetenční žalobu podal. Anebo řekl svým poslancům, ať se připojí k žalobě zásadní. Jakou je ta nynější senátní, prakticky impeachmentová. Jinými slovy,

konec Babišova trestního stíhání by dříve nebo později hýbalo věcmi. Ale zatím jde jen a jen o kdyby. A dokud si navíc nepřečteme, proč dozorující státní zástupce Šaroch po třech letech vyšetřování a žádostech o vydání poslance Babiše změnil diametrálně pohled na dotační kauzu, a proč se k němu připojil i jeho nadřízený, je vůbec vše v rovině spekulací. Včetně toho, jak se zachová nejvyšší státní zástupce Zeman. Ať učiní cokoliv, zase se bude vrtět, mávat, pískat a tak dále. Akorát třeba v opačném gardu.

PREFEROVANÁ INTEPRETACE:

Ještě není rozhodnuto. Je ale možné, že se zvýší koaliční potenciál ANO a do vládní hry vstoupí některé opoziční strany. Záleží i na tom, jak se zachová nejvyšší státní zástupce.

Den premiérového odvolání: 13.9.

Autor: Jan Vávra

ZARÁMOVÁNÍ:

Jak se současný vnitropolitický vývoj projeví při nadcházejících oslavách třicátého výročí pádu komunistického režimu? Se svým názorem na tuto otázku přichází k mikrofonu publicista Jan Vávra.

TÉMA: NESPOKOJENOST S OSOBOU PREMIÉRA DOSTALA NOVÝ IMPULS, ALE SOUČASNĚ PROHLUBUJE POCIT, ŽE DEMOKRACIE JE V ČR OHROŽENA

KOMENTÁŘ:

Dozorující státní zástupce Jaroslav Šaroch spolu s městským státním zástupcem Martinem Erazímem asi nemohli dát Mikuláši Minářovi, organizátorovi protestních akcí Milion chvilek pro demokracii, před podzimním výročím 17. listopadu lepší dárek. Pokud mohl mít někdo pocit, že hnutí – původně protestující proti jmenování Marie Benešové ministryní spravedlnosti – ztrácí dynamiku a sílu, tak nyní dostalo dost silný impuls. Nejde jen o samotný fakt zastavení trestního stíhání pana premiéra a jeho blízkých, ale zejména o zdůvodnění tohoto kroku. Vzhledem k tomu, že státní zastupitelství vyšetřovalo kauzu téměř čtyři roky, není zveřejněné zdůvodnění příliš přesvědčivé. Zejména pokud máme k dispozici skutečnosti, které konstatoval Evropský úřad pro boj proti podvodům OLAF ohledně spojení Čapího hnízda s Agrofertem a finančními toky mezi oběma společnostmi, zůstává dost nevysvětlených okolností. Vzhledem k tomu, že o Čapím hnízdě toho bylo řečeno víc než dost – nakonec zejména od pana premiéra, který přednesl několik pozoruhodných verzí tohoto příběhu – bylo by opravdu nejlepší, kdyby se celá záležitost dostala před soud a tam se ukázalo, kdo má a kdo nemá pravdu, a co se odehrálo podle pravidel a co ne. Bohužel všechny personální změny, které se za vlády Andreje Babiše odehrály v policii, tak náhlá a nijak odůvodněná výměna ministra spravedlnosti, nyní projednávané změny v novele zákona o státním zastupitelství – to vše vyvolává nejrůznější spekulace a pochybnosti. Andrej Babiš se nezbaví podezření, že se na zastavení vlastního trestního stíhání sám aktivně podílel. Trestně stíhaný premiér je samozřejmě příliš velkým soustem pro každou demokracii, ovšem pro východoevropské státy, které nemají dost dlouhou tradici parlamentní demokracie, je to téměř neřešitelný oříšek. Ale i v Rumunsku, kde byl předseda nejsilnější strany a budoucí premiér odsouzen za korupci a nastoupil do vězení, se s tím nakonec dokázali nějak poprat. Cesta, kterou zvolilo městské státní zastupitelství v Praze, poněkud nešťastně navazuje na známé výroky bývalého místopředsedy Nejvyššího soudu o tom, že nezávislost justice musí jít stranou, když hrozí pád vlády. Rozhodnutí samozřejmě může ještě zvrátit nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman, ale zatím dalo Městské státní zastupitelství v Praze protestujícím dost silný argument, který jen podpoří jejich obavy o budoucnost právního státu v naší zemi. Další lidé, kteří dosud nebyli tak znepokojeni, mohou nyní nabýt dojmu, že spravedlnost v této zemi neplatí pro všechny stejně. Andrej Babiš se sice zbavil tíhy trestního stíhání, které mu všichni předhazovali i neradostné perspektivy případného odsouzení, ale zmobilizoval proti sobě další část populace, pro kterou bude konec stíhání – v souvislosti se všemi událostmi kolem Marie Benešové a státních zástupců – důkazem o ohrožení demokracie. Jak bude takové rozhořčení silné, se samozřejmě uvidí. Ale nespokojenost s osobou premiéra i ministryně spravedlnosti dostala nový impuls.

PREFEROVANÁ INTEPRETACE:

Krise křehké domácí demokracie se prohlubuje nejen rozhodnutím o ZTS, ale i neochotou premiéra řešit kauzu před soudem, což by bylo nejefektivnější řešení, které by mohlo utlumit narůstající společenskou tenzi.

Den premiérového odvolání: 13.9.

Autor: Petr Holec

ZARÁMOVÁNÍ:

Pátek třináctého je zřejmě Babišův hodně šťastný den. Aspoň to tvrdí ve svém dnešním příspěvku redaktor Petr Holec ze serveru Info.cz.

TÉMA: ZTS VÝZNAMNĚ POSILUJE POZICI A. BABIŠE NAVENEK I UVNITŘ HNUTÍ ANO.

KOMENTÁŘ:

Je v tom jistá ironie, že právě v pátek 13. září státní zástupce zastavil stíhání všech obviněných včetně premiéra a šéfa ANO Andreje Babiše v kauze Čapí hnízdo. Pátky třináctého obvykle nepovažujeme za nejšťastnější dny, právě Babišovi ale tohle datum přineslo velmi šťastnou novinu. Městské státní zastupitelství v Praze ho totiž zbavilo hned několika těžkých politických koulí na noze. Premiér proto může osvobozující verdikt oslavit jako málokterý politik. Právě Babiš totiž postavil svůj úspěch v politice na osobní reputaci, to ona je hlavním programem ANO. A té nikdy moc nesvědčí trestní stíhání ani souzení za podvod. Je sice pravda, že šéf ANO vyhrál i s tímto reputačním flastrem poslední sněmovní volby, stále zůstává nejoblíbenějším politikem a volební preference jeho hnutí se drží kolem dominantních 30 procent, nejen v politice ale nikdy nic není navždy. Trestní stíhání, soud i případné odsouzení mnozí považovali za začátek jeho konce. Mysleli si totiž, že se nyní jen opakuje historie s Věcmi veřejnými, které podobně jako Babiš taky založily svůj úspěch na boji proti korupci a reputaci svého lídra Radka Johna, nakonec je ale rozložilo trestní stíhání a souzení jejich „supergurua“ Víta Bárty. Teď tenhle konec končí. A nejen ten. Hlavně trestním stíháním zdůvodňovaly opoziční strany, proč nechtějí vládnout s ANO a radši klidně pustí téměř do vlády komunisty, i když skutečným důvodem je, že se Babiše prostě bojí. Nyní tento jejich argument padá a musí si najít jiný, což nejspíš rychle i udělají. Konec trestního stíhání ale Babiše osvobozuje i uvnitř ANO: to sice až doteď pojila obdivuhodná loajalita ke svému šéfovi, poslední dobou se ale začaly objevovat první trhliny. Očištění Babišova jména aspoň některé zahladí. A ANO nejspíš i semkne, bude to nový vnitřní impuls. Babišovo trestní stíhání a obviňování z ovlivňování nezávislé justice vyhnalo na Letnou čtvrt milionu lidí a i když jeho zastavení určitě neuznají šéfové Milionu chviliek, protože právě do něj investovali veškerý svůj emoční kapitál, hnutí ANO osvobozující verdikt určitě nabije. A Babišovi osobně vrátí náboje do jeho boje proti tradičním politickým stranám, které veřejně obviňuje, že když ho neumí porazit v demokratických volbách, zkusily se ho zbavit aspoň vymyšlenou kauzou. Dokud byl trestně stíhaný, nemuseli mu lidé věřit. Teď si ale musí najít jiný důvod, proč ho nenávidět.

PREFEROVANÁ INTERPRETACE:

Je třeba přijmout ZTS jako zásadní změnu posilující A. Babiše. Bude třeba hledat jiné nástroje jak jej porazit. Jediný komentář, který bez jakékoliv poznámky přijímá ZTS a vyvozuje z něj reálně-politické konsekvence.

Den premiérového odvolání: 13.9.

Autor: Ondřej Konrád

ZARÁMOVÁNÍ:

Postavení Andreje Babiše na české politické scéně po případném zastavení trestního stíhání v souvislosti s farmou Čapí hnízdo, se nijak zásadně nezmění. I v uplynulých měsících si dokázal zajistit podporu od prezidenta, některých politických stran a také části veřejnosti, což mu umožňovalo a umožňuje na tuzemské politické scéně dominovat navzdory nejrůznějším problémům. Více už komentátor Českého rozhlasu, Ondřej Konrád.

TÉMA: VÝČET NEJVÁŽNĚJŠÍ POKLESKŮ A. BABIŠE, KTERÉ MU NEUŠKODILY V OČÍCH PODSTATNÉ ČÁSTI VEŘEJNOSTI

KOMENTÁŘ:

Že není Petr jako Pavel, víme i navzdory jistému úsloví. Pěkně by se to dalo ukázat při srovnání kteréhokoli domácího vysokého politika posledních tří dekád s Andrejem Babišem. Ten vsutku není jako kdokoli druhý. Kdyby se pod sebe sepsaly veškeré problematické záležitosti, které se v souvislosti s ním vynořily od podzimu 2013, kdy jedním rázem vstoupil na první pokus do Sněmovny a vlády, vznikl by seznam, jehož pouhá polovina by spolehlivě dávno zlikvidovala každého jiného politika. Mnozí by se nedostali ani přes pomyslnou prvou překážku, totiž jmenování ministrem i bez lustračního osvědčení, čehož bylo Babišovi dopřáno prezidentem Zemanem v lednu 2014. A lze to chápat coby první krok k následné symbióze stvrzené tím, že do kampaně druhé přímé volby hlavy státu nepostavilo hnutí ANO svého kandidáta a Babiš pak přímo Zemana podpořil. Na oplátku jej za to Zeman veřejně a opakovaně slíbil jmenovat premiérem zase a znova, i kdyby hromy byly a Babiš byl dokonce odsouzený, třebaže jen prvoinstančně. A vůbec za ním stál a stojí, kdykoli je třeba. Včetně kauzy Čapí hnízdo. Dodejme ovšem: pokud by se to Miloši Zemanovi z jakýchkoli důvodů nehodilo, hodil by premiéra přes palubu a slzu nezamáchl. Ale zpět k výčtu kontroverzních bodů předsedy ANO, z nichž namátkou můžeme vytáhnout třeba korunové dluhopisy, které si koupil od své firmy. Nebo skandálně znějící nahrávky hovorů s reportérem jím vlastněného média (viz okřídlený citát „Naši na ně klekli.“). Tedy média jím formálně vlastně nevlastněného. Jak zákon, možná obejitelný, káže. Doslova divoce pak působila historka s Babišovým synem, takto jedním z vlastníků vyšetřované farmy Čapí hnízdo, kterého na čas odsunul jistý ruský Kerberos na Kremlem anektovaný Krym! A Babiš, byť se to odehrávalo na Slovensku, nedokázal také přes různá odvolání vyvrátit označení za spolupracovníka komunistické StB. K vrcholným momentům patří jeho projev z března 2016 k poslancům, kdy po měsících mlčení náhle vyšlo najevo, že Čapí hnízdo v době žádosti o evropskou dotaci patřilo papírově dětem a nynějšímu švagrovi. Teprve v zárodku je, a možná se ovšem nerozvine, ještě se uvidí, kauza skoro třisetmilionové propagace Agrofertu.

Nemluvě o bruselském šetření dotací pro holding, který i přes vývod do svěřenského fondu možná premiér dál kontroluje. A že je ovšem přes to, a je toho vícero, pořád na čele volebních preferencí a žebříčku důvěryhodnosti, nad tím leckdo stojí v mohutném údivu. Trestní stíhání definitivně zastavené anebo zas třeba znovu rozběhnuté, patrně jeho postavením vážněji hned tak nezatřese. Kdo jej chtějí porazit, musí to mít bez ustání na paměti. Že zkrátka Andrej není Standa, Mirek, Jirka, Pěta nebo Bohouš.

PREFEROVANÁ INTEPRETACE:

Ten, kdo chce porazit A. Babiše musí být jiný formát než lídři, kdysi silných politických stran a musí počítat s tím, že podstatná část veřejnosti neslyší na morální apely a nepovažuje za slabinu AB jeho minulost předlistopadovou ani podnikatelskou.

Tabulka 2 Zarámování tematických rozhovorů: struktura dotazů adresovaných respondentům

3.9. ROZHOVOR S JANEM LATOU předsedou Unie státních zástupců

KONTEXTUÁLNÍ ZARÁMOVÁNÍ

MODERÁTORKA: Státní zástupce zřejmě navrhl zastavit trestní stíhání Andreje Babiše v kauze Čapí hnízdo. Včerejší zpráva číslo jedna má ale hned několik zádrhelů. Není jasné, kde se vzala, není jasné, co přesně znamená, a především je zcela mimořádné, že unikla na veřejnost před finálním rozhodnutím.

O co tedy jde? Jak je to všechno možné a neoslabuje takový postup státních zástupců důvěru veřejnosti v právní stát? Mým dnešním hostem je předseda Unie státních zástupců Jan Lata. Dobrý den. Vítám vás ve vysílání.

DOTAZY:

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Jak zásadní je pro vás informace, kterou se včera dozvěděla veřejnost ohledně trestního stíhání premiéra Andreje Babiše a dalších v kauze Čapí hnízdo? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Takže to pro vás v podstatě nemá příliš velkou vypovídací váhu? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Počkejte, to trochu zní, jako kdybyste vinil nebo naznačil, že vinu na té nejasné situaci mají média, ale já bych vám s dovolením oponovala to slovy nebo prohlášením Městského státního zastupitelství v Praze, které minulý týden avizovalo, budu s dovolením citovat, lze předpokládat, že v pondělí příštího týdne bude možné veřejnosti sdělit, zda bylo rozhodnutí v této věci vypracováno, či zda dozorový státní zástupce navrhl prodloužení lhůty. Konec citace. (NZ)

Není na vině i samo městské státní zastupitelství, že avizovalo rozhodnutí, které není? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

No, ještě s dovolením u té otázky nebo právě u tohoto tématu chvíli setrvám, protože řada státních zástupců v různých rozhovorech v médiích celou dobu hovořila o tom, že státní zástupce pan Šaroch má čas na rozhodnutí v této kauze do konce srpna, pakliže mu nebude ta lhůta prodloužena. Konec srpna nastal, veřejnost očekávala rozhodnutí. Není to podle vás tedy zmatečné, že najednou se dozvídáme, že ono rozhodnutí je v podstatě jenom konceptem pro finální rozhodnutí, že vlastně nedošlo k žádnému zatím definitivnímu zásadnímu procesnímu rozhodnutí? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Zmínil jste to, co se objevilo i v médiích, tedy že státní zástupce Jaroslav Šaroch změnil svůj právní názor na tuto trestní kauzu. Co to přesně znamená? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Rozumím, pardon, ale z vaší praxe, co to znamená takové vyjádření? Nebo co to může znamenat? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

A ten koncept, se kterým tedy přišel státní zástupce, pan Jaroslav Šaroch, bude v tuto chvíli posuzovat šéf Městského státního zastupitelství v Praze. Je to tak? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Tak pane Lato, a teď mi řekněte, jak dlouho to podle vás může trvat? Připomínám, že to vyšetřování nebo to trestní stíhání se vede nebo ta kauza se táhne zhruba, tuším, čtyři roky, spis, alespoň podle informací od policie a státního zastupitelství, má přes 20 tisíc stran, tak jak dlouho můžeme čekat na to, než bude rozhodnutí nebo náznak rozhodnutí pana Šarocha posouzen? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Rozumím, že odhady jsou těžké, ale spíše se ptám z praxe, jestli zkrátka je nějaký, nějaká zaběhnutá běžná lhůta, jak dlouho to zkrátka v takovém případě může trvat? Určitě podobné kauzy nejsou zcela výjimečné, objevily se v české justici. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Říká můj dnešní host, kterým zůstává prezident Unie státních zástupců Jan Lata. Pane prezidente, jak je možné podle vás, že se Státní zastupitelství v Praze nechalo přitlačit, když bych tedy vzala slova, tak jak jste odpovídal v předchozí části našeho rozhovoru, médiu k tomu, aby zveřejnilo nějaké stanovisko k průběhu rozhodování právě o kauze Čapí hnízdo? Jde mi o to, nakolik je výjimečné, že v této fázi státní zastupitelství v podstatě veřejně komentuje průběh rozhodování? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

A není to ale tak, že městské státní zastupitelství ještě předtím, než se objevily tyto dohady, avizovalo, že zveřejní zkrátka nějakou další fázi procesu, procesního postupu v té kauze? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Co to podle vašich zkušeností teď znamená pro šéfa pražského městského státního zastupitelství? A ptám se zejména s ohledem na to, jestli to na něj nevytváří příliš velký tlak, to, že ta informace byla v první fázi interpretována jako zastavení trestního stíhání Andreje Babiše a ostatních v kauze Čapí hnízdo. Ostatně prezident Miloš Zeman už k tomu stihl popřát panu premiérovi. (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Podle vás, i když z vašich předchozích odpovědí trochu předpokládám, co mi odpovíte, ale přesto se zeptám, neoslabuje podle vás ten postup státního zastupitelství, tak jak jsme ho sledovali, důvěru veřejnosti ve spravedlivost celého procesu vyšetřování kauzy Čapí hnízdo? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

U toho bych se s dovolením chtěla trochu pozastavit. Protože zastavení trestního stíhání v této fázi vyšetřování je poměrně výjimečná věc z hlediska statistik, tak jak je uveřejnilo nebo jaké informace poskytlo nejvyšší státní zastupitelství, se to týká zhruba 2 % případů. Když tak mě opravte, kdybych tu informaci neřikala přesně. Co může odůvodňovat takto výjimečnou změnu pohledu státního zástupce v takhle citlivé kauze? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

A znamenalo by to, že podle státních zástupců v takovém případě je téměř jasné, že se trestný čin nestal? A teď narážím na to, jestli by zde neměla platit, řekněme, určitá zásada, že v pochybnostech státní zástupci spíše žalují, zatímco soudy v pochybnostech spíše osvobozují, tak jestli tohle by tedy znamenalo, že v podstatě víceméně jednoznačně podle státních zástupců nedošlo k žádnému trestnému činu? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

V obecné rovině také by mě zajímalo, jakým způsobem může do té kauzy, do toho rozhodování v tuto chvíli vstoupit dohledové Vrchní státní zastupitelství v Praze? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

A Nejvyšší státní zastupitelství, což je další instance, která by mohla vstoupit do toho rozhodnutí, a to v případě, pokud by bylo zastaveno trestní stíhání, pokud se nepletu? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

A tady se opět dostáváme k silnému tlaku na státní zastupitelství. Jak velký tlak podle vás by to byl na nejvyššího státního zástupce Pavla Zemana, který by mohl teoreticky mít v rukou možnost otevření, znovuootevření té kauzy, pokud by k tomu tedy došlo? A zároveň, jak víme, je v podstatě kdykoli odvolatelný vládou. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Jak v téhle situaci, kdy se bavíme tedy skutečně i o té pozici státního zastupitelství, o tom možném tlaku při podobně citlivých kauzách, jak vnímáte potom takové detaily, jako je například to, že včera, kdy se tedy řešilo to, v jaké fázi přesně je trestní stíhání premiéra Andreje Babiše, se na Pražském hradě s prezidentem Milošem Zemanem sešla ministryně spravedlnosti Marie Benešová? Nejsou to všechno malé drobné detaily, které by mohly ohrožovat důvěryhodnost celého procesu? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Dobrá. Tak další věc, která s tím také souvisí, premiér Andrej Babiš včera vystoupil nebo poskytl krátký rozhovor Radiožurnálu a v tom rozhovoru řekl, že věří tomu, že se v České republice dá objednat trestní stíhání. Co takový výrok z úst premiéra? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Takže v podstatě tady v této situaci vnímáte premiéra Andreje Babiše nikoli jako politika, ale jako každého, kdo se všemi možnými prostředky brání trestnímu stíhání? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Jak mimochodem podle vás, podle vašich zkušenosti, podle reakcí z vašeho prostředí celá ta kauza a to, jakému tlaku bylo vystaveno státní zastupitelství, poškozují vůbec pověst státního zastupitelství nebo důvěru v justici? Jak velká zátěžová zkouška pro vás to je? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Říká můj dnešní host, kterým zůstává prezident Unie státních zástupců Jan Lata. Pane prezidente, jakou vám tato situace, kdy státní zástupci mají ve svých rukou rozhodnutí velmi citlivé pro premiéra této země, tak jakou vám tato pozice dává sílu při vyjednávání s vládními politiky o podobě novely zákona o státním zastupitelství? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Nehraje to v tom žádnou roli podle vás? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Zkrátka to vůbec nikde nezaznívá, nikdo to nikdy nezmínil při jednáních, které jste vedli, tuším, s ministerstvem spravedlnosti? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Má to podle vás právě tento pohled politiků na státní zastupitelství, má podle vás vliv nebo roli v tom, jaká podoba novely zákona o státním zastupitelství byla nakonec přichystána? A připomínám, že vy jako státní zástupci to poměrně ostře kritizujete. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

A na to jsem se vás chtěla zeptat. Vnímáte to tedy tak, že současná politická reprezentace chce cíleně oslabit státní zastupitelství? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

A kdo podle vás stojí za tou snahou oslabit státní zastupitelství? Je to i zmíněná naznačená nová osoba ve vedení ministerstva spravedlnosti, tedy Marie Benešová, nebo to je podle vás tlak ze strany premiéra nebo zkrátka špička vlády? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Ještě na závěr, pane prezidente, vnímáte ještě prostor pro to, aby ta novela byla poupravena, aby přece jenom byly vyslyšeny některé vaše námitky, které vůči ní máte? (NZ)

4.9. ROZHOVOR S HELENOU VÁLKOVOU poslankyní hnutí ANO

KONTEXTUÁLNÍ ZARÁMOVÁNÍ

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman zkritizoval své kolegy z pražského Městského státního zastupitelství, kteří dozorují vyšetřování kauzy Čapí hnízdo. Podle něj je nešťastné, že na veřejnost unikla informace o tom, jak chce státní zástupce Jaroslav Šaroch rozhodnout. Ohrozilo státní zastupitelství důvěru veřejnosti ve spravedlnost procesu? Selhali státní zástupci a jaké to pro ně může mít následky? Mým dnešním hostem je poslankyně hnutí ANO Helena Válková. Dobrý den, paní poslankyně.

DOTAZY:

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Paní poslankyně, co si myslíte o slovech nejvyššího státního zástupce Pavla Zemana? Selhali podle vás pražští státní zástupci tím, že nechali uniknout informace o průběhu rozhodování v kauze Čapí hnízdo? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

To se vás právě chci ptát, jaký to může mít další následek a důsledek pro další vývoj a rozhodování právě v téhle kauze. To, že se veřejnost dozvěděla jakýsi polotovár, který pro veřejnost v podstatě vůbec nebyl určen, tak jaké to bude mít následky? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Paní poslankyně, a umíte si představit, jaká by byla reakce nebo co by se dělo v případě, že by nadřízený státní zástupce, šéf Městského státního zastupitelství otočil, že by zvrátil právě ten polotovár, o kterém my tady veřejně debatujeme? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Přesně tak. Tak jestli by to v podstatě potom bylo důvěryhodné nebo opět to bude mít určitý stín nedůvěryhodnosti. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Takže v podstatě nikoli výsledek v tuto chvíli.

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Takže by se podle vás měl vyšetřovat ten únik informací? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Zkrátka byste byla pro vyšetření toho úniku, a i pro zveřejnění výsledků toho vyšetřování? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Zeptám se na to ještě trochu jinak, není to ale nebo řekněte mi, komu podle vás ten únik informací svědčí? Komu nahrává? Nabízí se totiž, že to nahrává vašemu stranickému předsedovi, premiéru Andreji Babišovi, ale zajímá mě, jak to vnímáte vy. (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Nenahrává to premiéru Andreji Babišovi minimálně v tom, že teď může být nebo se může zdát, že je silnější tlak právě na potvrzení toho uniklého nástinu rozhodnutí? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Spíš váš právní pohled na to. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Kdybyste byla advokátka v tom případě, jestli byste měla radost z toho, že to svědčí vašemu klientovi? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Napadá mě, když poslouchám vaši odpověď, jestli vlastně i vy tady svými slovy ve veřejném prostoru určitým způsobem nezesilujete tlak právě tou interpretací té situace na to, aby státní zastupitelství potvrdilo to, co uniklo do médií? A samozřejmě nejde jenom o vaše slova, prezident Miloš Zeman gratuloval Andreji Babišovi k zastavení trestního stíhání, byť se to nestalo. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Takže by měl mít přehled o tom, co je ve spisu. (nadřízený městský státní zástupce) (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Říká můj dnešní host, kterým zůstává poslankyně hnutí ANO Helena Válková. Paní poslankyně, jaký očekáváte další vývoj, který by tahleta kauza nebo to, co jsme sledovali, mohlo mít nebo co by to mohlo přinést? A připomenu slova ministryně spravedlnosti Marie Benešové, která prohlásila, že postup státního zastupitelství je pro ní nepochopitelný, neuchopitelný a rozpačitý. Co se bude dít dál? Bude to mít podle vás pro státní zástupce nějaké důsledky? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Zeptám se jinak, možná na váš, tedy z jiného úhlu pohledu na váš názor na to. Máte pocit, že státní zástupci nějak pochybili v tuto chvíli kromě onoho úniku informací teda, který je poměrně zásadní? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Marie Benešová také v rámci komentářů k tomu nejnovějšímu vývoji naznačila, že je nespokojená s prací státního zastupitelství, že to je další ukázka toho, jak státní zastupitelství v České republice funguje. Myslíte si, nebo máte nějaké informace, že by to nahrávalo k nějakým zásadním personálním změnám v soustavě státního zastupitelství? Samozřejmě narážím na nejvyššího státního zástupce Pavla Zemana a jeho případnou výměnu. (NZ)

(...)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Paní poslankyně, je ale vůbec ta situace, ve které my jsme, kdy premiér této země je pořád ještě tedy trestně stíhaný, vůbec vhodnou dobou k tomu, abychom se bavili o jakékoli novele zákona o státním zastupitelství? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Dobrá, ale teď je to přece jenom trochu jinačí.

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Paní poslankyně, já rozumím tomu, že vy to vnímáte ze své pozice takto, ale státní zástupci to vnímají přesně opačně a já se znovu ptám, jestli ta situace, kdy zemi vede trestně stíhaný premiér, není v podstatě diskvalifikující pro jakoukoli změnu v postavení státních zástupců? (NZ)

12.9. ROZHOVOR

S MARIÍ BENEŠOVOU ministryní spravedlnosti

KONTEXTUÁLNÍ ZARÁMOVÁNÍ

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Vládu čeká spor o změnu zákona o státním zastupitelství. Ministerstvo spravedlnosti totiž připravilo novelu, se kterou nesouhlasí vládní ČSSD. Proti je i opozice a samotní státní zástupci. Proč ministerstvo na své verzi tolik trvá? Snaží se dostat žalobce pod větší kontrolu vlády? A co je špatně na současném fungování státního zastupitelství? Mým dnešním hostem je v přenosovém voze ministryně spravedlnosti nestranička, nominovaná do vlády hnutím ANO, Marie Benešová, dobrý den, paní ministryně.

DOTAZY: (pouze relevantní pro kauzu ČH/ZTS)

(...)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Paní ministryně, jak považujete za vhodné, jednat o této novele zákona o státním zastupitelství, která vyvolává spory, jak jsem říkala, skutečně představitelé státního zastupitelství mají zásadní výhrady v situaci, kdy premiér republiky je stíhán? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Je zdravé pro demokratický systém, pro systém této republiky to, když osud premiéra, osud trestního stíhání v kauze Čapího hnízda může mít brzy v rukou nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman a současně ta samá vláda může v podstatě kdykoliv nejvyššího státního zástupce odvolat? Rovněž také současně jedná o nových pravidlech pro státní zástupce? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

No, přece to, že rozhoduje o premiérovi a premiér současně, jeho vláda, může nejvyšší státního zástupce odvolat. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

A nepovažujete to, řekněme, za nevhodnou dobu pro přijímání novely zákona o státním zastupitelství, když na ni není zcela konsensus? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Tak jestli je potřeba prosadit to zrovna ve chvíli, kdy máme trestně stíhaného premiéra? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Paní ministryně, vy jste poměrně ostře kritizovala práci státního zastupitelství, Městského státního zastupitelství v Praze, co na veřejnost unikl jakýsi koncept rozhodnutí státního zástupce v kauze Čapí hnízdo premiéra Andreje Babiše. Také jste mimo jiné šířeji řekla, že jste nespokojená, nebo že to svědčí o tom, jak soustava státního zastupitelství funguje. Co se vám nelíbí na tom, jak v současné době soustava státního zastupitelství funguje? (NZ) (...)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Paní ministryně, umíte si představit situaci, že by prezident Miloš Zeman udělil premiéru Andreji Babišovi abolicí? Že by zastavil trestní stíhání v kauze Čapího hnízda? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Ptám se vás na to, že zaprvé tedy, když hovoříte, nebo hovoříme o prezidentovi, tak jste jeho poradce pro otázky justice, ale především jste ministryně spravedlnosti. Zajímá mě váš názor, jaký by to mělo dopad na důvěru ve spravedlnost a v systém spravedlnosti, pokud by k něčemu takovému došlo? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Prezident Miloš Zeman řekl na Televizi Barrandov, „v mém případě je samozřejmě možné zvažovat kroky, ale ty budou aktuální tehdy, až bude toto posuzování na úrovni státního zastupitelství ukončeno“, řekl prezident Miloš Zeman. Nevyloučil tu variantu. Umíte si představit, že by k něčemu takovému došlo, paní ministryně? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Paní ministryně, já se snažím zjistit vaši konkrétní odpověď na otázku, jestli si umíte představit.

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Bylo by to něco, co by narušilo důvěru v justici? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Bylo by to nebo nebylo by to něco, co by mohlo narušit důvěru v justici? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Paní ministryně, jenom váš názor na to. Proč to nemůžete hodnotit? Jste ministryně spravedlnosti, jste politička. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

A já se ptám na názor ministryně spravedlnosti, jestli by to neohrozilo důvěru v justici? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Mě zajímá váš názor, paní ministryně. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátor:

Ale na tu otázku, jestli zrovna toto by ohrozilo důvěru v justici, mi neodpovíte? (NZ)

13.9. ROZHOVOR S

JANOU KLÍMOVOU, zástupkyní šéfredaktora Hospodářských novin

VOJTĚCHEM BLAŽKEM, reportérem Seznam Zprávy

KONTEXTUÁLNÍ ZARÁMOVÁNÍ

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Státní zástupci zastavili trestní stíhání premiéra Andreje Babiše a dalších v kauze Čapí hnízdo. Farma totiž podle nich byla malá firma a to bez ohledu na vazby, které měla na holding Agrofert. Jak důvěryhodné je vysvětlení státních zástupců? Co si myslet o jejich nenadálém obratu a jak celá kauza poznamená důvěru v justici? Tak v dnešním speciálním vydání Dvaceti minut Radiožurnálu vítám Vojtěcha Blažka, reportéra Seznam Zprávy. Vítej, Vojtěchu.

A druhým hostem dnešních Dvaceti minut Radiožurnálu je z přenosového vozu zástupkyně šéfredaktora Hospodářských novin, naše bývalá kolegyně Jana Klímová. Vítám tě, Jano.

DOTAZY:

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Vojtěchu, na začátek, jak je podle tebe možné, že státní zástupci zastavili vyšetřování kauzy Čapí hnízdo? A ptám se v té souvislosti, že evropský úřad pro vyšetřování podvodů OLAF v podstatě řekl, že se o podvod jednalo nebo že získání dotace v tomto případě bylo neoprávněné, tak jak je možné, že státní zástupci došli k tomuto závěru? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Jano, a podle tebe během vyšetřování nebo v průběhu celé té kauzy jsme mohli sledovat informace o celé řadě důkazů, které postupně shromažďovali detektivové při vyšetřování. Když si ty důkazy zpětně promítneš, věříš tomu, že farma Čapí hnízdo byla v době získání dotace malým podnikem? Což je tedy pravděpodobně ona klíčová záležitost? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Vojtěchu, jak je podle tebe možné, že vlastně v podstatě až v tuto chvíli státní zástupce začal vykládat pojem malý a střední podnik? Jak to, že si takovou základní otázku nevyjasnil ještě předtím, než vůbec začal stíhat premiéra Andreje Babiše a další? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

No, ale mým laickým pohledem, když se podívám na to zdůvodnění, které dnes městské státní zastupitelství vydalo, tak to vypadá, že ty důkazy byly v podstatě sbírány zbytečně, protože státní zastupitelství napsalo, že v podstatě bez ohledu na ty vazby, které se třeba i ukázaly v průběhu vyšetřování, zkrátka to vlastně není podstatné pro to zhodnocení. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Jano, státní zástupce Jaroslav Šaroch zastavil, tuším, před rokem a několika měsíci trestní stíhání Jaroslava Faltýnka a některých dalších v kauze Čapí hnízdo. Jaké tam bylo odůvodnění nebo šly už tehdy číst náznaky toho, že takový bude i ten verdikt, který dnes zazněl? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Vojtěchu, nakolik třeba pro tebe potom bylo překvapivé, když na začátku září, tuším, bylo to 2. září, unikla ona informace o tom, že státní zástupce Jaroslav Šaroch přehodnotil svůj právní pohled na věc?

Marie BASTLOVÁ, moderátorka (NZ)

Což ale předpokládám, že by pravděpodobně musel poskytnout, ono podrobné vysvětlení, obhájce nebo někdo z těch, kteří byli stíháni v té kauze? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Jano, co ty by si potřebovala nebo co ty by si chtěla dovysvětlit? Je to právě ta pasáž o tom, jak zkrátka státní zástupce došel k posouzení, že šlo o malý podnik v případě farmy Čapí hnízdo? Na co ty budeš nejvíce čekat v tom podrobném verdiktu? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Tak ostatně i Andrej Babiš, že ti vstupují do řeči, i Andrej Babiš vynaložil poměrně velkou energii na to, aby říkal, že s farmou Čapí hnízdo nemá nic společného. Pokud se dobře pamatuju. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Posloucháte speciální vydání Dvaceti minut Radiožurnálu, jejichž hosty jsou reportér Seznam Zprávy Vojtěch Blažek a zástupkyně šéfredaktora Hospodářských novin Jana Klímová. Další trestněprávní, řekněme, osud Andreje Babiše a dalších bude mít teď tři měsíce v rukou nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman, který může ještě celé vyšetřování vrátit do hry. Vojto, uměl sis někdy představit, že se dostaneme do situace, kdy nejvyšší státní zástupce rozhoduje o politické kariéře premiéra a zároveň premiér a jeho vláda může v podstatě kdykoli nejvyššího státního zástupce odvolat? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Jano, ty také Pavla Zemana znáš dlouhou dobu. Byli jste v kontaktu nepochybně mnohokrát při tvé práci. Samozřejmě nechci, aby si předpovídala to, jak Pavel Zeman rozhodne, ale podle toho, jak Pavla Zemana znáš, je povaha nebo má povahu a odvahu na to, aby šel do tak velkého politického střetu a konfliktu a vyšetřování kauzy Čapí hnízdo vrátil zpět do hry? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

A na druhou stranu, Jano, umíš si představit nějaké věrohodné vysvětlení nebo umíš si představit to, že by vláda v následujících třech měsících Pavla Zemana odvolala a že by k tomu poskytla dostatečně důvěryhodné vysvětlení, tak aby to obhájila před veřejností? Anebo je teď Pavel Zeman nedotknutelný minimálně po dobu těch třech měsíců? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Vojto, a i pro tebe mám jednu spekulativní otázku. A sice, pokud by se stalo, že by Pavel Zeman vrátil zpět do hry vyšetřování kauzy Čapí hnízdo, existuje tady institut nebo instrument abolice, milosti, kterou by mohl prezident Miloš Zeman udělit vyšetřovaným nebo stíhaným v kauze Čapí hnízdo a mohl by to stíhání zastavit. Já jsem se na to včera ptala tady ve Dvaceti minutách Radiožurnálu ministryně spravedlnosti Marie Benešové, jestli si umí představit takovou verzi a paní ministryně to v podstatě nevyloučila. Řekla, že to je zkrátka rozhodnutí prezidenta Zemana a že nevidí důvod, proč by to mělo ohrozit důvěru v justici. Umíš si ty představit, že by prezident Miloš Zeman takový instrument použil? (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Že by to nikdo nechtěl podepsat, myslíš? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Jano, ještě by mě zajímala jedna věc, premiéra Andreje Babiše trápí také další kauzy, kromě kauzy Čapího hnízda, a navíc kauzy spojené s Čapím hnízdem. A to je už policií prošetřovaná otázka možných daňových úniků v souvislosti se stamilionovou reklamou holdingu Agrofert právě na Čapím hnízdu. V jaké fázi vyšetřování tahleto kauza je a kdo ji vůbec vyšetřuje a dozoruje? Jestli tušíš tedy. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Vojtěchu, podle tebe, jak složité by případně bylo pro státní zástupce znovu sáhnout k tomu, čím už jsme si prošli a třeba eventuálně, ať už kohokoli, třeba ne přímo premiéra, někoho z jeho okolí případně obviňovat v takovém případě, pokud by to samozřejmě postoupilo vyšetřování do takové fáze? A hovoříme o reklamě na farmě Čapí hnízdo. (NZ)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Takže tady v tomto případě by přímo politická kariéra Andreje Babiše být ohrožena nemusela? (NV)

Marie BASTLOVÁ, moderátorka

Jano, ještě by mě od tebe možná na závěr... Prosím.

Pozn. NZ – neutrálně zjišťovací, NV – návrhový, prezentující názor moderátora

Tabulka 3 Struktura rozhovorů: tematické zarámování, dotazy, repliky a dodatky

Den premiérového odvysílání: 3.9.

Moderátor: K. Koubová

Respondenti:

Jiří POSPÍŠIL, europoslanec, předseda strany (TOP 09)

Radek VONDRÁČEK, předseda Poslanecké sněmovny (ANO)

ZARÁMOVÁNÍ:

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Státní zástupce Jaroslav Šaroch podle Deníku N zastavil trestní stíhání premiéra Andreje Babiše v kauze Čapí hnízdo. Pražské městské zastupitelství píše o tom, že změnil svůj původní právní názor na posouzení věci. A doplnilo, že jde zatím pouze o koncept, který bude posuzovat nadřízený Jaroslava Šarocha Martin Erazím. Obsah Šarochova rozhodnutí dosud nebyl zveřejněn, a tak není známo, jaké důvody ho vedly k tomu, aby po téměř čtyřech letech vyšetřování svůj názor přehodnotil. Jestli dají Šarochovi jeho nadřízení zapravdu a trestní stíhání Andreje Babiše bude skutečně zastaveno, není tedy v tuto chvíli jisté. Rovněž není známo, jak dlouho bude trvat, než jasný verdikt padne. Už včera ale prezident Miloš Zeman Andreji Babišovi k zastavení trestního stíhání pogratuloval. Do studia v Poslanecké sněmovně zdravím jejího předsedu Radka Vondráčka z hnutí ANO. Dobrý den.

A v našem plzeňském studiu je předseda TOP 09 a europoslanec Jiří Pospíšil. Dobrý den i vám.

DOTAZY:

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Pánové, prosím na úvod jen stručně. Poprosím o stručnou odpověď, protože ty podrobnosti si potom rozebereme. Otázka je pro oba stejná. Pane Vondráčku, s přihlédnutím k tomu, co teď víme, tedy že o zastavení trestního stíhání Andreje Babiše a jeho rodiny není ještě definitivně rozhodnuto, měla by se kauza Čapí hnízdo dostat k soudu nebo ne? (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Já vás stejně ale poprosím přeci jen v následujících minutách o nějaký komentář. I proto jste našimi hosty. Pane Pospíšile, stejná otázka pro vás. (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Pane Vondráčku, jak vlastně celý tento případ i teď s touto pointou, která nastala včerejškem, ovlivní vnímání právního státu u nás? Je to tak, jak říká Jiří Pospíšil? (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Ano. Rozumím. Rozumím, pane Vondráčku.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Ony jsou ty komentáře samozřejmě různorodé, tak jak jsou různorodé preference...

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Rozumím. Rozumím. Pane Pospíšile, jsou...

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Tak myslíte si, pane Pospíšile, že by pan Šaroch měl teď, když už došlo na to, že tato informace je na veřejnosti, promptně uvést důvody svého rozhodnutí? (NV)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Ano. Pane Vondráčku, měl by Jaroslav Šaroch nyní své rozhodnutí vysvětlit, jak říká Jiří Pospíšil, vyzývá ho k tomu i Unie státních zástupců. (NV)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

No, ale teď už máme vlastně na stole právě tento koncept, jak to formulovalo i městské státní zastupitelství. A mě tedy potom samozřejmě zajímá, jak se na to dívají i představitelé hnutí ANO, když třeba prezident Unie státních zástupců Jan Lata řekne, že případů, kdy žalobce zastaví stíhání v tak pokročilé fázi, je velice málo. Není, pane Vondráčku, přinejmenším zvláštní, že se tak stane zrovna v případě premiéra? (NV)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

A nepřispívá k tomu sám premiér, pane Vondráčku, když třeba v televizi Prima v neděli, ještě vůbec než tato zpráva byla zveřejněna, řekl, že doufám, že justice rozhodne v jeho prospěch, protože pak bude věřit, že tu máme spravedlnost, nepřispívá k tomu třeba i prezident Zeman, když blahopřeje Andreji Babišovi k zastavení trestního stíhání, ačkoliv, jak říkáme, o tom ještě není definitivně rozhodnuto? (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

No tam bylo, doufám, že justice rozhodne v můj prospěch.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Ano. Ale přece to postavení premiéra je jiné než občana, nikoliv ne před zákonem, to by nemělo být, ale já to myslím tak, že když premiér vyšle vzkaz, promiňte, pane Vondráčku, abych vám to dovysvětlila, víte? Když premiér vyšle vzkaz, že řekne, doufám, že justice rozhodne v můj prospěch, protože pak budu věřit, že tu máme spravedlnost, tak neříká tím implicitně, co má ta justice dělat? (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Ti ale nemají premiéra trestně stíhaného.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Nadechuje se Jiří Pospíšil, jak slyším v plzeňském studiu.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Tak to je explicitní spojitost, pane Vondráčku, nebo ne?

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Ale můžete prosím reagovat na to, o čem mluvil Jiří Pospíšil, že zkrátka tato vláda může odvolat nejvyššího státního zástupce Pavla Zemana, který...

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Ale může odvolat nejvyššího státního zástupce Pavla Zemana, který v této kauze může také rozhodovat...

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Znovu se zeptám prosím, tato vláda může odvolat nejvyššího státního zástupce Pavla Zemana, který v této kauze může rozhodovat? (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Říká předseda Poslanecké sněmovny Radek Vondráček z hnutí ANO a dnes také diskutujeme s Jiřím Pospíšilem, předsedou TOP 09 a europoslancem. Pane Pospíšile, nechtěla jsem vám vzít slovo, jen jsem chtěla posluchačům připomenout, co vysíláme.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Nevěříte jejím slovům? (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Na to se ptám právě pana Vondráčka.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Pane Vondráčku, nedokazuje teď to dění, které nastalo, to, o čem mluví Jiří Pospíšil, že zkrátka hnutí ANO mělo do té doby, než se v kauze Andreje Babiše rozhodne, vybrat jiného premiéra? (NV)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Čili pro vás třeba obrat státního zástupce Šarocho není překvapivý? (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Rozumějte, ale ten případ se vyšetřuje čtyři roky pod dozorem pana Šarocho a nyní je...

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Promiňte, ale vy říkáte dostat ho z politiky, já se ptám znovu, není toto, co se děje, důkaz toho, že Andrej Babiš, když je trestně stíháný, neměl být premiérem? Ať už to trvá, jak dlouho? (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Pane Pospíšile, zeptám se na stranu druhou, může vůbec Jaroslav Šaroch rozhodnout o zastavení trestního stíhání premiéra, aniž by byl podezírán, že podlehl nějakému politickému tlaku? Není toto apriorně trochu nefér nastavení? (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

S tím asi souhlasí i Radek Vondráček, který říkal, že tato situace je nešťastná pro premiérovu kauzu. Tak co byste si představoval, že by teď mělo nastat? Měly by explicitně a rychle přijít důvody Jaroslava Šarocho, proč se takto rozhodl? To by podle vás tu situaci řešilo, pane Vondráčku?

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Promiňte, toto je formulace městského státního zastupitelství, že Jaroslav Šaroch změnil právní názor.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Tak proto to říkám.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Ne, víte, takto opravdu formulovalo městské státní zastupitelství a jde o to, pane Vondráčku, že před čtyřmi roky Jaroslav Šaroch shledal zahájení trestního stíhání důvodným a nyní tedy změnil svůj právní názor.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

No, a pan Kubera, když ho citujete, k tomu to uvedl jako důvod, proč by tato věc měla putovat před soud a měl by o ní rozhodnout soud. S tím nesouhlasíte, pane Vondráčku? Na to jsem se ptala hned v úvodu. (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Říká předseda Poslanecké sněmovny Radek Vondráček z hnutí ANO, dnes také v našem plzeňském studiu diskutujeme s předsedou, respektive já jsem ve vinohradském studiu, ale předseda TOP 09 a europoslanec Jiří Pospíšil je v plzeňském studiu Českého rozhlasu. Dnes diskutujeme v pořadu Pro a proti.

Pane Pospíšile, přece jen jak říkal Radek Vondráček, není zkrátka rozhodnutí dozorového státního zástupce také dostatečné v tomto případě? Vy říkáte, že by bylo dobré, aby ta věc došla k soudu. (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Když mluvíte o těch mediálních výstupech, jak k tomu tedy přispívají i právě výstupy politiků? Už jsem na to upozorňovala. Prezident Zeman už blahopřál Andreji Babišovi k zastavení trestního stíhání. Myslíte si tedy, že ta věc je už rozhodnuta, jakkoliv ji bude posuzovat...? (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Řekněte mi, pánové, nebo pane Vondráčku, prosím vás jako první, ovlivňuje nějak toto dění i politickou situaci?

Premiér dopředu říkal, že neodstoupí, ani

kdyby byl obžalován, předseda sociální demokracie Jan Hamáček řekl, že pro ČSSD jako pro koaličního partnera hnutí ANO je zásadní až prvoinstanční

rozhodnutí, tak to skoro vypadá, že teď jsou tu nějaké vlny, ale co se týká vlastně té zásadní koaliční spolupráce, se nic nemění. (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Víte, on o celé věci přece jen mluvil i premiér právě v neděli celkem otevřeně, říkal, že věří, že státní zástupce jeho stíhání zastaví a tak dále, takže to není jen městské zastupitelství. (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

To nemůže naznačovat, že o celé informaci měl přece jen jaksi povědomí dopředu premiér, když v neděli v televizi Prima říká, věřím, že státní zástupce stíhání zastaví (NV)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Pane Pospíšile, bude trpělivost? (NZ)

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Já se ptám, jestli tu vidíte nějaké politické dopady konkrétně teď do této situace? (NZ)

Den premiérového odvysílání: 16.9.

Moderátor: V. Sedláčková

Respondenti:

Stanislav POLČÁK, právník, europoslanec (STAN)

Milan FERANEC, místopředseda rozpočtového výboru (ANO)

ZARÁMOVÁNÍ:

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Rozhodnutí Městského státního zastupitelství v Praze zastavit trestní stíhání v kauze Čapí hnízdo vyvolalo na tuzemské politické scéně rozsáhlé reakce a komentáře. Zatímco Andrej Babiš ukončení trestního stíhání kvůli údajnému dotačnímu podvodu vítá, politická opozice hovoří o hořké pachuti, která zůstává po ostrém názorovém obratu dozorujícího žalobce Jaroslava Šarocha. Může postup státních zástupců v případě, který se dotýká současného premiéra, jeho blízkých a bývalých spolupracovníků poznamenat důvěru ve veřejnosti v nezávislost justice? A bylo by lepší, kdyby celá věc dospěla k soudnímu projednání? Naše pozvání přijali europoslanec za Starosty a nezávislé, taky právník Stanislav Polčák. Dobrý den.

DOTAZY:

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Pánové, první otázka pro oba stejná, požádám o krátkou odpověď na ni, je-li to možné. Pane Polčáku, myslíte si, že by bylo lepší zejména pro důvěru veřejnosti, aby celá věc kolem Čapího hnízda dospěla k soudu? (NV)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Stejná otázka pro Milana Ferance tady zůstává, jestli by bylo lepší, aby se konal soud v kauze Čapí hnízdo, tak aby se rozptýlily pochybnosti o nezávislosti, která podpoří toto rozhodnutí zastavit trestní stíhání, nebo jestli si myslíte, že je to jedno, že by to bylo zbytečné? (NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Nestačilo by, pane Polčáku, aby byla místo státních zastupitelství podatelna, kdyby vše muselo jít k soudu? Nemělo by to tam jít rovnou potom, co policie shromáždí důkazy? (NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Tedy proč to vlastně dozorovalo tak dlouho? (NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Nevyvolává právě toto, pane poslanče, u vás pochybnosti, proč státní zástupci dozorovali tak dlouho něco, o čem teď tvrdí, že vlastně bylo bezpředmětné? (NV)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Vy si myslíte, pane Feranče, že tam mohli policisté na poslední chvíli dodat něco, co státního zástupce přesvědčilo? (NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Třeba panu Faltýnkovi?

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Nebyly tady ty pochybnosti veřejně známé, pane Polčáku, jak zmiňuje pan poslanec Feranec, už delší dobu, kdy státní zástupce rozhodl o tom, že trestní stíhání, stíhání v případě některých osob, třeba poslance Faltýnka, se ruší?

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Pane Feranče, nebylo by lepší pro Andreje Babiše a donedávna všechny trestně stíhané v kauze Čapí hnízdo, aby vše dospělo k soudu právě proto, že pokud by to posuzoval soud, byla by případně jejich vina anebo nevina průkazná? Tedy že by veřejnost v případě premiéra neměla žádné pochybnosti ani o tom, co teď říká pan Polčák, že se třeba snažil tlačit na státní zástupce nebo policisty, že by toto bylo rozptýleno? (NV)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

A když říkáte, samozřejmě nemyslím přímé tlaky, které nejsou prokázány ze strany premiéra vůči státním zástupcům, ale například některé veřejné výroky, kdy Andrej Babiš prohlásil, že spravedlnost v této zemi bude, pokud on bude zproštěn viny, zastaveno trestní stíhání. Není toto jakýsi nepřímý nátlak na státní zástupce ze strany předsedy vlády? (NV)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

V případě premiéra? Vysoce postaveného politika? A víme, že...

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Pane poslanče, neukazuje se na celé té věci, že je velmi problematické, že byl dlouho trestně stíhaný právě premiér a o tom, zda bude rozporovat rozhodnutí státních zástupců z Prahy, má rozhodovat nejvyšší státní zástupce, který je pod přímým rozhodovacím vlivem vlády?

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Takže u premiéra to nevadí a u jiných politiků ano (NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Hosty Pro a proti jsou poslanec Milan Feranec z mandátového a imunitního výboru, a taky europoslanec Stanislav Polčák.

Pane Feranče, ještě jednu věc k tomu, co jsem se před chvílí ptala, bych se doptala více podrobněji k tomu, nakolik je problematické, když premiér čelí trestnímu stíhání, a teď to vidíme zpětně, právě kvůli tomu, že ať už případ dopadne jakkoli, tak část veřejnosti zkrátka ztratí důvěru nebo bude důvěra v nezávislou justici poškozena, jestli toto právě neklade větší morální nároky na politiky ve vysokých funkcích, aby toto zhodnotili, protože ať už tady budou nebo nebudou, důvěra v demokratické instituce a především nezávislou justici je důležitá pro zachování demokratických poměrů. Jestli teď se neukazuje, proč je problém mít trestně stíhaného premiéra? (NV)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Kdo je zklamán, pane poslanče? My všichni, média sledují případ, kdy je trestně stíhaný premiér z principu věci, myslíte si, že by to nemělo novináře zajímat, že je premiér trestně stíhaný a proč? (NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

A co jste si přál vy, pane poslanče? (NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Pane Polčáku, jedna věc, vy jste řekl, že je dobré nebo bylo by lepší, kdyby vše dospělo k soudu, ale celá věc je tak zpolitizovaná právě proto, že jde o premiéra a politika, který se pohybuje v nejvyšších kruzích tuzemské politiky už řadu let, nebylo by to zbytečné? Nebyli by někteří lidé, kteří nemají Andreje Babiše rádi, přesvědčeni o tom, že soud je zmanipulovaný nebo že jedná v jeho prospěch? (NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Ale ve zdůvodnění pražského městského státního zástupce Marina Erazíma je napsáno mimo jiné to, že v roce 2007 nebylo ještě úplně jasné, jaká je definice malého a středního podniku, že se rozhodovalo na základě rozhodnutí justice, tedy Evropského soudního dvora, až později. Takže to nemohli lidé, kteří žádali o dotaci za Čapí hnízdo, vědět.

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Myslíte, pane poslanče, že to může poškodit Česko v očích našich unijních partnerů a hlavně tedy poplatníků, kteří platí do evropské pokladny, a potom, jak říká pan Polčák, se můžou cítit ukřivdění? (NV)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Pane Feranče, co byste říkal na takový návrh? (NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Hosty Pro a proti jsou poslanec Milan Feranec a europoslanec Stanislav Polčák.

Kterého se musím zeptat, jestli tolik nevěří těm českým zástupcům, státním zástupcům a žalobcům, že by nějaké pravomoci přenechával nějakým evropským? (NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Pane Feranče, i vzhledem k tomu, jaké pochybnosti se minimálně od části politické scény vznášejí nad tím rozhodnutím státních zástupců zastavit trestní stíhání obvinění v kauze Čapí hnízdo, neměli by to státní zástupci, kterých se to týká, lépe vysvětlit veřejnosti, než to dosud udělali? (NV)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Jak si, pane poslanče, pardon, vysvětlujete výroky Andreje Babiše, který v průběhu těch let, kdy čelil trestnímu stíhání, hovořil dokonce o mafii, která si objednává trestní stíhání v Česku? A dokonce i současná ministryně spravedlnosti vyjádřila několikrát veřejně pochybnost o tom, zda je možné, podle ní ano, objednat si v Česku trestní stíhání. (NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Pan Babiš narážel na kauzu Čapí hnízdo. Proto se znovu ptám, když říkáte, že věříte a není možné komentovat...(NZ)

Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka

Pane poslanče, Andrej Babiš se několikrát nechal slyšet v tom smyslu, že je někdo za tím jeho trestním stíháním, že tu jsou jisté síly, které můžou chtít jeho politický pád, aniž kdy řekl, jaké síly to konkrétně jsou. Já se vás proto

ptám, jestli vy jste vždy věřil v to, že tato soustava státních zástupců a celá justice je nezávislá, když váš stranický šéf ne? (NZ)
Veronika SEDLÁČKOVÁ, moderátorka
Zkusíte ho požádat, pane poslanče? (NZ)

Pozn. NZ – neutrálně zjišťovací, NV – návodný, prezentující názor moderátora

Tabulka 4 Struktura rozhovorů: tematické zarámování, dotazy, repliky a dodatky

Den premiérového odvysílání: 4.9. (tematicky relevantní část rozhovoru)

Moderátor: Vladimír KROC

Respondent: Jakub MICHÁLEK, místopředseda, předseda poslaneckého klubu (Piráti)

ZARÁMOVÁNÍ:

Vladimír KROC, moderátor:

Za parodii na otevřenost označil zveřejnění nového posunu v kauze Čapí hnízdo bez odůvodnění. Zveřejňovat by se podle něj měli informace, které jsou podložené a které je možno odůvodnit občanům, tak, aby lidé měli důvěru v justici. Hostem je dnes místopředseda Pirátské strany a předseda jejího poslaneckého klubu - Jakub Michálek. Dobrý den.

DOTAZY:

Vladimír KROC, moderátor:

Co jsme se to vlastně v pondělí z městského státního zastupitelství dozvěděli? Jak se ukázalo úplně tomu zřejmě nerozumí ani ministryně spravedlnosti. Vy to chápete jak? (NZ)

Vladimír KROC, moderátor:

No, ale měli bychom férově říci, že žalobci přece avizovali, že by rádi to rozhodnutí uveřejnili do konce srpna. To je pravda.

Vladimír KROC, moderátor:

Proč se to nestalo, tak na to se asi nemám ptát vás. Ale jak si vysvětlujete to, že státní žalobce, Jaroslav Šaroch po čtyřech letech dozoru ve věci zřejmě změnil právní názor. (NZ)

Vladimír KROC, moderátor:

Jestliže bývalá ministryně spravedlnosti Válková už v prosinci veřejně řekla, bylo to na DTV, že trestní stíhání Andreje Babiše bude s největší pravděpodobností zastaveno. Nemůže to být prostě tak, že se skutečně vyšetřovatelům nepodařilo nashromáždit dostatek důkazů, takže by s nimi před soudem žalobce neobstál? (NV)

Vladimír KROC, moderátor:

Problémy kolem premiéra Andreje Babiše vytvořili krizi důvěry občanů ve stát, kterou může vyřešit jen to, že se případ Čapího hnízda dostane před soud. V prohlášení to uvedl spolek Milion chviliek. Není to opravdu v zájmu samotného premiéra, aby se očistil před soudem? (NV)

Vladimír KROC, moderátor:

To je mi jasné. Já se ptám spíš na váš názor, jestli skutečně, pokud tedy Andrej Babiš tvrdí, že skutek se nestal, že nic neudělal, že by skutečně ho měl očistit soud. Protože v tu chvíli nebo do té doby, pokud by se zastavilo to trestní stíhání, tak bude asi hodně těch, kteří o tom budou pochybovat. (NV)

Vladimír KROC, moderátor:

No, a pokud se ukáže, že státní zastupitelství trestní stíhání všech obviněných skutečně zastavilo, co se bude, podle vás, dít dále? (NZ)

Vladimír KROC, moderátor:

Říkat dřív nebo později, ale čím později, tím hůře ne? Proč zatím neznáme to odůvodnění? (NZ)

Vladimír KROC, moderátor:

Právě čtyři roky, je to podle vás tak složitý případ, že je to adekvátní ta doba? (NZ)

Vladimír KROC, moderátor:

Ještě se vraťme ke slovu ministryně spravedlnosti Marie Benešové. Ona problém vztahuje na celou soustavu státního zastupitelství. Má podle vás pravdu, anebo je to, řekněme, určitá hrozba, takový signál, že žalobci se mají na co těšit? (NZ)

(...)

Den premiérového odvysílání: 10.9.

Moderátor: Michael ROZSYPAL

Respondent:

Marek BENDA, předseda ústavně právního výboru, poslanec (ODS)

ZARÁMOVÁNÍ:

(...)

DOTAZY:

Michael ROZSYPAL, moderátor

Marek Benda, poslanec za ODS, předseda ústavně právního výboru je mým dnešním hostem.

Pane poslanče, pojďme se ještě prosím vrátit k tomu celému případu ohledně zveřejnění – nezveřejnění informace o údajném zastavení trestního stíhání premiéra Andreje Babiše ze strany státního zástupce, což nakonec státní zastupitelství nepotvrdilo, byť se takováto informace objevila v Deníku N. Jak vy se na celou tu v uvozovkách kauzu už s odstupem několika dní díváte? (NZ)

Michael ROZSYPAL, moderátor

Ten 20tisícový stránkový spis se tam asi nedostane.

Michael ROZSYPAL, moderátor

Mělo to být jenom jakýsi koncept zasláný nadřízenému pana státního zástupce.

Michael ROZSYPAL, moderátor

Na druhou stranu, pane poslanče, prezident Miloš Zeman řekl, že státní zástupce Šaroch se zachoval statečně. Souhlasíte s tím? (NZ)

Michael ROZSYPAL, moderátor

Městské státní zastupitelství potvrdilo, že změnil právní názor. Ale nevíme jak.

Michael ROZSYPAL, moderátor

Myslíte? To jsou poměrně ostrá slova na adresu státních zástupců, že si neuvědomují takto důsledky svého jednání. (NZ)

Michael ROZSYPAL, moderátor

Na druhou stranu k tomu jednání státního zástupce Šarocha prezident Zeman řekl, že to odůvodnění, jakmile bude známo, by mělo být veřejné. Mělo by? (NZ)

Michael ROZSYPAL, moderátor

Může vůbec Šarochův nadřízený státní zástupce nebo vedoucí státního zastupitelství Erazím rozhodovat v této atmosféře nezávisle a svobodně? (NZ)

Michael ROZSYPAL, moderátor

Čili už se nectí presumpce viny v politice? (NZ)

Michael ROZSYPAL, moderátor

Ještě by mě, pane poslanče, zajímalo, podle serveru iRozhlas policisté o Andreji Babišovi při zahajování trestního stíhání napsali, a teď když budu citovat, zcela vědomě a s dokonalou znalostí všech skutečností organizoval, řídil a koordinoval jednání a jednotlivé kroky ostatních obviněných směřující k neoprávněnému získání dotace. To napsali policisté. Tak proč se podle vás po těch čtyřech letech vyšetřování nepodaří nebo nedaří toto přesvědčení nebo tato práce policie vlastně prokázat, dokázat? O čem to svědčí? (NZ)

Michael ROZSYPAL, moderátor

No, to potvrdil mluvčí městského státního zastupitelství, že pan Šaroch změnil právní názor.

Michael ROZSYPAL, moderátor

Tak asi tušíme podle jeho předchozích vyjádření, podle toho, že žádal sněmovnu o vydání k trestnímu stíhání.

Michael ROZSYPAL, moderátor

Jak na vás, pane poslanče, působí to, že tady státní zástupce Šaroch změnil právní názor na tento případ několik měsíců poté, co skončil ve funkci ministr spravedlnosti Jan Kněžínek a nastoupila Marie Benešová?

Michael ROZSYPAL, moderátor

Vicepremiér Jan Hamáček, předseda ČSSD, v neděli v České televizi kritizoval zákon o státním zastupitelství nebo připravovaný zákon. Podle něj se vymění státní zástupci během dvou let, což podle něj nepřispívá k systému. Jak vy se díváte na tu reformu státních zástupců a státních zastupitelství? Jak by to mělo vypadat, aby nebyla na jednu stranu vláda obviňována z toho, že chce vyměnit všechny vedoucí státní zástupce, na druhou stranu aby ten systém se nějakým způsobem rozhýbal, aby tam ti současní státní zástupci nebyli doživotně nebo donekonečna.

Michael ROZSYPAL, moderátor

Právě. A pokud by byli odvolaní, tak opozice by kritizovala vládu, že odvolává státní zástupce.

Michael ROZSYPAL, moderátor

No, a jak nastavit to přechodné období? Jak to udělat teď, aby...(NZ)

Michael ROZSYPAL, moderátor

Ale start tedy nejdřív až někdy konec roku 21, případně 2022? (NZ)

Den premiérového odvysílání: 16.9.

Moderátor: Jan BUMBA

Respondent:

Cyril SVOBODA, poradce vlády

Jan BUMBA, moderátor:

Pátek 13. září si asi premiér Andrej Babiš z hnutí ANO nezapamatuje, jako smolný den. Naopak on, jeho manželka Monika i další lidé, kteří byli stíháni v tzv. kauze Čapí hnízdo, se dozvěděli, že městské státní zastupitelství jejich stíhání zastavilo. Žalobci totiž změnili názor na klíčovou věc - zda byla Farma Čapí hnízdo účelově vyvedena z koncernu Agrofert, aby dosáhla podvodem na evropskou dotaci. Vývoj může ještě teoreticky zvrátit zásah nejvyššího státního zástupce Pavla Zemana. Proč žalobci tak radikálně změnili názor? A jaký dozvuk zanechá kauza u veřejnosti? Dobrý poslech přeje Jan Bumba.

Naším hostem je poradce vlády Cyril Svoboda, který zastával v minulosti několik ministerských postů. Řadu let také předseda KDU-ČSL. Dobrý den, vítám vás.

DOTAZY:

Jan BUMBA, moderátor:

Jste právník, vedl jste i Legislativní radu vlády svého času. Zajímá vás ta tzv. kauza Čapí hnízdo z profesního právníckého hlediska? Je to zajímavá věc ke zkoumání? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Když v pátek oznámil vedoucí městského státního zastupitelství Martin Erazím, že se ztotožňuje s právním názorem dozorového státního zástupce Jaroslava Šarocha a tím, že padá stíhání Andreje Babiše, byl jste překvapen? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Protože ostatní politici říkali, že nechtějí do vlád s trestně stíhaným premiérem? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Říkal jste, že neznáte spis, těžko se tedy vyjadřovat o detailech té kauzy. Zároveň ale je zjevné, proč žalobci tak radikálně změnili názor? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Tam, že by se ukazovalo něco, nějaká změna mezi tím rokem 2017 a zářím 2019, která by vedla k té změně názoru státních zástupců. Těžko asi něco najít nebo jo? (NV)

Jan BUMBA, moderátor:

To já samozřejmě respektuji tu vaši zdrženlivost. Zároveň, když šéf městského státního zastupitelství říká, že farma Čapí hnízdo v době žádosti o dotaci splňovala definici malého a středního podniku, nenapadne i laika, proč tohle zkoumali dva roky? (NV)

Jan BUMBA, moderátor:

Ukazuje ta věc na poněkud problematické konání státního zastupitelství tedy? (NV)

Jan BUMBA, moderátor:

Byla tady kauza, která několik let vlastně, řeknu, zatěžovala veřejný prostor, politiku, média. Pak nakonec státní zástupci řeknou, že žádná kauza nebyla. Stala se někde nějaká chyba, aby byl někde nějaký zádrhel, který vedl k tomu, že právě tady tolik let se mluvilo o Čapím hnízdě? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Chybí vám něco osobně v tom odůvodnění, které Městské státní zastupitelství poskytlo? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

A to co se objevilo v médiích, to jste asi četl. (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Třeba jedna konkrétní věc, týdeník Respekt, kupříkladu uvedl, že státní zastupitelství by mělo říci, proč už před těma dvěma lety nedokázal posoudit, že v tomto případě nebude možné prokázat úmysl při páčání toho údajného podvodu.

Jan BUMBA, moderátor:

Není, není potřeba, nebylo by vhodné skutečně to zveřejnit, když jde o takhle sledovanou kauzu, o které slyšel v Česku každý? (NV)

Jan BUMBA, moderátor:

Jestli byste ocenil i jako občan, i jako právník, kdyby státní zastupitelství prostě podrobněji zdůvodnilo. (NV)

Jan BUMBA, moderátor:

Myslíte, pane Svobodo, že celá ta údajná nebo tzv. kauza Čapí hnízdo by mohla nějak otřást důvěrou veřejnosti v justici? (NV)

Jan BUMBA, moderátor:

Vy si myslíte, že už ta důvěra je otřesena natolik, že...(NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Nebude v tomto konkrétním případě působit státní zastupitelství, že postupovalo zmatečně? (NV)

Jan BUMBA, moderátor:

No, pardon, ale jako víme, že během dvou let státní zastupitelství prostě o 180 stupňů obrátilo v tom právním názoru.

Jan BUMBA, moderátor:

A co to možné propojení s politikou? Když třeba bývalá ministryně spravedlnosti, poslankyně hnutí ANO, Helena Válková, řekla v DVTV už loni v prosinci, že trestní stíhání Andreje Babiše bude velmi pravděpodobně zastaveno.

Jak to mohla vědět? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Ne, ona řekla, že má informace,...

Jan BUMBA, moderátor:

... že to trestní stíhání bude velmi pravděpodobně zastaveno.

Jan BUMBA, moderátor:

No, nemyslíte ale tedy, že ten výrok naznačuje, že státní zastupitelství nemuselo jednat úplně nezávisle, když mohla jedna politička takto hodně dopředu vědět, jak to dopadne? (NV)

Jan BUMBA, moderátor:

No a mohl nějaký politik, tedy měsíce dopředu vědět, jak to dopadne? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Tak co měl znamenat ten výrok paní Válkové, že ona ty informace má? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Tak nemyslíte si, že by tam byly nějaké páky, nějaké nitky, které by tahaly za to rozhodování státních zástupců. (NV)

Jan BUMBA, moderátor:

Zmíním ještě jednoho politika hnutí ANO, předseda poslaneckého klubu - Jaroslav Faltýnek, který původně rovněž tedy čelil stíhání. Uvedl, že kauza byla uměle vytvořena s cílem poškodit ANO a dostat premiéra Babiše z politiky.

Jeví se vám to taky tak? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

No, ale to on řekl teď.

Jan BUMBA, moderátor:

Nicméně jak se může do důvěry veřejnosti v justici promítnout, když vysoce postavený politik, jako je pan Faltýnek, říká, že je možné účelově vyrobít trestní stíhání. (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

No, ano, ale to nejsou, oni nejsou, oni nejsou předsedové poslaneckého klubu nejsilnější strany.

Jan BUMBA, moderátor:

Neměl by on víc vážit svá slova? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Hostem dnešního Interview je bývalý ministr, právník a diplomat - Cyril Svoboda. Pojdme tedy k té politice. Politolog, Lukáš Jelínek řekl, že kdo Babišovi nevěřil, nebude mu věřit ani nyní. Myslíte, že ten konec trestního stíhání v tzv. kauze Čapí hnízdo by mohlo nějak uklidnit tedy atmosféru ve společnosti i v politice? (NZ)

(...)

Jan BUMBA, moderátor:

Hostem dnešního Interview je bývalý ministr, právník a diplomat - Cyril Svoboda. Pojdme tedy k té politice. Politolog, Lukáš Jelínek řekl, že kdo Babišovi nevěřil, nebude mu věřit ani nyní. Myslíte, že ten konec trestního stíhání v tzv. kauze Čapí hnízdo by mohlo nějak uklidnit tedy atmosféru ve společnosti i v politice? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

To je pochopitelně detail. Jste přesvědčen opravdu o tom, jak jsme to krátce zmínili na začátku, že se hnutí ANO teď zvýší koaliční potenciál? Že teď ty ostatní strany už nebudou říkat - nepůjdeme s nimi do holportu kvůli tomu, že tam je trestně stíhaný předseda? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:

Pokud se mohu zeptat, osobně pro vás, byla někdy ta tzv. kauza Čapí hnízdo důvodem k pochybnostem o tom, zda spolupracovat s vládou Andreje Babiše? (NZ)

Jan BUMBA, moderátor:
No ale jestli jste vy sám někdy váhal. Jestli vůbec tedy psát ta stanoviska, dělat tohoto oponenta kvůli kauze Čapí hnízdo? (NZ)
Jan BUMBA, moderátor:
A Čapí hnízdo by nemělo...

Pozn. NZ – neutrálně zjišťovací, NV – návodný, prezentující názor moderátora

Tabulka 5 Struktura tematicky relevantní části diskuse: zastavení trestního stíhání ve věci Čapí hnízdo

Den premiérového odvysílání: 15.9. (relevantní stopáž cca 28 minut)

Moderátor: Jan VÁVRA

Respondenti:

Vladimíra Dvořáková, politoložka z VŠE

Jan Gruber, redaktor Deníku Referendum

Ondřej Neumann, ředitel ústavu nezávislé žurnalistiky

ZARÁMOVÁNÍ:

Městské zastupitelství v Praze zastavilo trestní stíhání premiéra Babiše i ostatních obviněných v kauze Čapí hnízdo.

DOTAZY:

Jan VÁVRA

Městské zastupitelství v Praze zastavilo trestní stíhání všech obviněných v kauze Čapí hnízdo. Vyšetřovalo se to skoro čtyři roky. Připadá vám to zastavení, a zejména jaksi potom to vysvětlení, jaksi důvěryhodné, pochopitelné, nebo naopak to ve vás vzbuzuje nějaké podezření? (NZ)

Jan VÁVRA

Já se ještě vrátím k tomu, co říkal Ondřej Neumann, protože tam skutečně v tom stručném zdůvodnění městský státní zastupitelství argumentuje tím, že jaksi splňovalo Čapí hnízdo definici malého a středního podnikání. Není teda opravdu divné, že na to přišli tedy po těch necelých čtyřech letech, že jaksi doposud si tedy mysleli, že tam to spojení s Argofertem bylo?

Mimo jiné teda i OLAF jaksi konstatoval jaksi to nějaké podezřelé, vím, že tam byly nějaké toky peněz, tedy dost jaksi značné mezi Agrofertem a Čapím hnízdem...(NV)

Jan VÁVRA

Tak s regionálními operačními programy teda byly jaksi značné problémy s program Severozápad, kde teda byla řada lidí odsouzena. Co si myslíte vy o tom, že tady ta pravidla byla tak jaksi tak vágně nastavena, aby se čerpalo, že nikdo to nekontroloval, že vlastně bylo toto možné? (NZ)

Jan VÁVRA

Myslíte si, že to je, samozřejmě, pro každou demokracii a její justici je problém, pokud tedy tady má trestně stíhat premiér anebo ho hnát k soudu... Jak si myslíte, že jsme se s tím vypořádali, jaksi kultivovaně, nebo jak to zatím vypadá? Anebo že to jaksi ukazuje na nějaké pochybení, pokud jde tady o jaksi hledání spravedlnosti nebo právní stát? (NZ)

Jan VÁVRA

No, nicméně tedy z toho právního hlediska je premiér očištěn? Myslíte si? Všichni ostatní politici říkali, že nechtějí jít do koalice s trestně stíhaným premiérem, teď jaksi to jejich přání je splněno, tak jaké... myslíte si, že to bude mít nějaké důsledky na politické scéně, nebo to zůstane stejné, jak je to teďka? (NZ)

Jan VÁVRA

Ještě kdybychom měli zůstat u tohoto, nakonec o tom ještě možná bude rozhodovat nejvyšší státní zástupce, tak jak byste tipli, že jaksi on se zachová, nebo pokud on to posvětil, bude to pro vás jaksi průkaznější, důvěryhodnější? (NZ)

Jan VÁVRA

Dobrá, a tak pojďme k tomu, k těm důsledkům na politické scéně? (NZ)

Jan VÁVRA

Myslíte, že na to bude mít vliv, reálný vliv? (NZ)

Jan VÁVRA

Ondřej Neumann, ještě k dopadům na politickou scénu? (NZ)

Jan VÁVRA

Myslíte si, že bude jaksi Andrej Babiš skutečně jaksi najednou emancipovanější? (NV)

Jan VÁVRA

ještě poslední otázka k tomuto tématu, jak si myslíte, že to bude mít vliv jaksi na veřejnost a zejména potom na to jaksi protestní hnutí Million chvilik pro demokracii? Myslíte, že to spíš, jaksi to posílí, nebo naopak jaksi to uklidní situaci? (NZ)

Jan VÁVRA

Čili otázka toho zákona, ano...

Jan VÁVRA

Ale třeba naopak, je to... vzbudí jaksi větší rozruch ještě...

Pozn. NZ – neutrálně zjišťovací, NV – návodný, prezentující názor moderátora

Tabulka 6 Moderace tematických rozhovorů: struktura dotazů adresovaných respondentům

2.9.

ROZHOVOR S R. ČÁSENSKÝM A P. NOVÁČKEM

HEDLAIN:

Co by v kauze ČH mohla znamenat změna právního názoru dozorcího státního zástupce?

KONTEXTUÁLNÍ UVOZENÍ ROZHOVORU

Žalobce Jaroslav Šaroch změnil právní názor na Kauzu Čapí hnízdo, v níž čelí návrhu na podání obžaloby i Andrej Babiš. Deník N s odvoláním na dva zdroje, že se Šaroch rozhodl zastavit trestní stíhání. Mluvčí prezidenta Miloše Zemana na twitteru uvedl, že dnes prezident blahopřál předsedovi vlády Andreji Babišovi, jak k jeho pětadesátým narozeninám, tak z zastavení trestního stíhání. To se ale, alespoň zatím nekoná, protože žalobcův nadřízený z pražského státního zastupitelství posuzuje, zda je změna zákonná a důvodná. V souvislosti s padesátimilionovou dotací Evropské unie na stavbu konferenčního a rekreačního areálu Čapí hnízdo čelí Andrej Babiš od října 2017 obvinění z dotačního podvodu a z poškození finančních zájmů Evropské unie. Premiér vinu dlouhodobě odmítá a hlasy z opozice, že jeho výroky mohou ovlivňovat orgány činné v trestním řízení dnes opět označil za nesmysl.

BABIŠ: Musím říct, že samozřejmě pan státní zástupce, který tak rozhodl. Pokud tak rozhodl, tak rozhodl po právu, je statečný. protože jsme tady jsme měli plné náměstí lidí, kteří křičeli, že Babiš patří do vězení. (18 s).

MODERÁTORKA: Jaroslav Šaroch, který dozoruje kauzu od počátku vyhověl naopak stížnosti Jaroslava Faltýnka i dalších tří obviněných a jejich obvinění zrušil. Unie státních zástupců zdůraznila, že Šaroch případ zpracovával čtyři roky a že by měl tedy vysvětlit jaké okolnosti ho vedli k aktuálnímu rozhodnutí. Podle prezidenta Unie státních zástupců Jana Laty není běžné, že by žalobci v tak komplikovaných případech měnili názor.

J. LATA: „Ale děje se to velmi raritně. A to například v situaci, kdy je zjištěno, že ten obviněný je nepřičetný, a nebo dojde k nějaké významné změně skutkových okolností. (12ti sekundový sestřih z poledního rozhovoru).

DOTAZY ADESOVANÉ RESPONDENTŮM (stopáž: cca 10 minut)

1/ MODERÁTORKA: Nejdříve otázka pro Roberta Čásenského. Máte pro sebe nějaké vysvětlení, proč mohl státní zástupce Šaroch změnit názor na tento případ, po několika letech vyšetřování? (NZ)

2/ MODERÁTORKA: Petře tvůj pohled. Co to dnes ohlášené rozhodnutí vnáší do této kauzy? (NZ)
(Odvolává se na anonymní zdroj, který hodnotil trestní spis jako: Že to opravdu je na trestní stíhání. (...)
Ale musíme počkat na to definitivní rozhodnutí. (...), že by trestný čin mohl být překvalifikován na neúmyslný.

3/ MODERÁTORKA: Pohled Roberta Čásenského na tento detail? (NZ)

4/ MODERÁTORKA: Petře, jak velkou váhu přikládáš hlasům z části opozičních kruhů, které zpochybňují nezávislost rozhodování státního zástupce. Nemůže naopak změna názoru svědčit o tom, že rozhoduje nezávisle přes očekávané výhrady, pochybnosti i ten mediální tlak, o kterém před chvílí mluvil Robert Čásenský? (NV)

5/ MODERÁTORKA: Otázka pro Roberta Čásenského, vidíte i tento případ i vy v kontextu té chystané reformy stáních zastupitelství? (NZ)

6/ MODERÁTORKA: Mohlo by rozhodnutí státního zástupce Šarocho zvlášť pokud nebude v dalších měsících revidováno, představovat tedy zásadní moment pro zdejší justici, než se zeptám samostatně na politickou scénu. Otázka pro Petra Nováčka. (NZ)

7/ MODERÁTORKA: Dnes vícekrát zaznívalo, že pro premiéra by možná bylo lépe, kdyby žalobce názor nezměnil, a kdyby celá věc doputovala k soudu. S tím byste souhlasil? Ptám se Roberta Čásenského. (NV)

8/ MODERÁTORKA: Jak se na to dívá Petr Nováček? (NZ)

9/ MODERÁTORKA: Petře, zvyšovalo by to případně koaliční potenciál Andreje Babiše? (NZ)

13.9. ROZHOVOR S D. ONDRAČKOU A Z. KOUDELKOU

STOPÁŽ: (cca 14 a půl minuty)

KONTEXTUÁLNÍ ZARÁMOVÁNÍ

MODERÁTORKA: *Podstatnou část našeho pořadu věnujeme rozhodnutí žalobců zastavit trestní stíhání premiéra Andreje Babiše v kauze Čapí hnízdo. Jak to hodnotí Transparency international a jaký pohled má na celý případ právník a vysokoškolský pedagog, který pochybuje vůbec o smyslu dotačních programů. S naším komentátorem se dotkneme dopadů kauzy na celou politickou scénu a nálady ve společnosti (...)*

MODERÁTORKA: *Nejsem překvapen. Komentoval odpoledne Andrej Babiš rozhodnutí státního zastupitelství, zastavit trestní stíhání premiéra a předsedy ANO v kauza Čapí hnízdo. Od jejího počátku se parlamentní opozice vymezovala proti tomu, aby v čele exekutivy stál trestně stíhaný politik. Premiér kauzu označoval vždy za vykonstruovanou a politicky motivovanou. Vedoucí státního zástupce v Praze Martin Erazím rozhodl v pátek o jejím zastavení. Došel k závěru, že farma v době získání 50milionové evropské dotace splňovala definici malého a středního podniku.*

Víc už v příspěvku Václava Štefana.

V. ŠTEFAN: *Skupina obviněných, včetně premiéra skutečně zastřela skutečného vlastníka farmy, aby získala dotaci. Podle pražských městských žalobců, ale Čapí hnízdo bylo nezávislou firmou, jak uvedl jejich mluvčí Aleš CIMBALA.*

ZVUKOVÝ ZÁZNAM A. CIMBALA (MLUVČÍ MSZ): *Opakovaně zmiňované propojení prostřednictvím řady akcionářů na úrovni rodinných příslušníků s koncernem Agrofert nehrálo při posuzování rolí. Neboť Agrofert a farma Čapí hnízdo si vzájemně v podnikání nekonkurovaly ani nesjednocovaly svoji činnost na společném trhu.*

V. ŠTEFAN: *Premiéra Babiše zastavení stíhání nepřekvapilo. Zároveň odmítl, že by žalobci přehodnotili své stanovisko pod vlivem politického tlaku.*

Andrej BABIŠ, premiér (ZE ZÁZNAMU):

Já nevím, kdo byl pod politickým tlakem. To, že jsem řekl, že jsem přesvědčen o nevině tak to je vyjádření k tomu. To přece není žádný tlak. Ten tlak naopak přicházel ze strany médií. Je jasné, že pokud bych nešel do politiky, tak určitě lidi o Čapím hnízdě neslyšeli.

V. ŠTEFAN: *Justice je podle Babiše nezávislá. Koaliční ČSSD vítá, že kauza přestane zatěžovat vládu. Podobně to vidí také hnutí SPD. Poslanec Leo Luzar z KSČM, která podporuje menšinový kabinet prohlásil, že kauza mohla být účelová.*

L. LUZAR: *„ty fakta, věci, které byly, byly vytrhávány z kontextu, předkládány jako důkaz, ale povahu důkaz neměly.*

V. ŠTEFAN: *Opoziční strany krok státního zastupitelství většinou respektují. Pochybnosti o něm mají Piráti. Podle nich farma Čapí hnízdo nebyla v době získání padesátimilionové evropské dotace malou firmou. Vysvětluje předseda poslaneckého klubu strany Jakub Michálek.*

J. MICHÁLEK: *To podstatné je, aby veřejnost dostala přesvědčivé odůvodnění. Než, že Čapí hnízdo byla malá nezávislá firma. To je zkrátka blbost, tím nikoho nepřesvědčí.*

V. ŠTEFAN: *Odůvodnění státního zástupce zajímá i Lidovce a hnutí STAN. ODS připomíná, že kauzu provázely některé kroky jako nečekaná výměna ministra spravedlnosti. Rozhodnutí může ještě zrušit*

nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman. Na posouzení má tři měsíce. Krok městských pražských žalobců chce také přezkoumat vrchní státní zastupitelství v Praze.

DOTAZY:

MODERÁTORKA: A já už do přenosového vozu zdravím Davida Ondráčka, ředitele české kanceláře protikorupční organizace Transparency International. Dobrý večer.

D. ONDRÁČKA: Dobrý večer.

MODERÁTORKA: A také právníka a vysokoškolského pedagoga Zdeňka Koudelku vítám ve vysální. Dobrý večer i vám.

Z. KOUDELKA: Dobrý večer.

MODERÁTORKA: Pane Ondráčko, vy jste odpoledne přišli s bryskním komentářem k verdiktu státních zástupců. Nedává vám po čtyřech letech vyšetřování smysl ten argument, že si Farma Čapí hnízdo a Agrofert nekonkurují. Že nesjednocovaly své aktivity na společném trhu. A Farma tak byla nezávislým podnikem, jak jsme slyšeli v té reportáži. Čili proto tedy mohla získat zmíněnou dotaci. A získala ji zákonně. Jak tedy tento závěr rozporujete? (NZ)

MODERÁTORKA: Pane Koudelko, Vy jste napsal, že ČH bylo nasazeno v politickém boji proti A. Babišovi. (bez uvedení zdroje). Z Vašeho pohledu bylo to zdůvodnění dostatečné, aby se kauza ČH uzavřela? I přes ty námitky, které jsme slyšeli od pana Ondráčky. (NZ)

MODERÁTORKA: To znamená, že je to posuzováno z formálního pohledu, a to bylo všechno vpořádku.

MODERÁTORKA: Pane Ondračko, Vaše reakce tady na tento argument. (NZ)

MODERÁTORKA: Ještě, Olaf konstatoval podezření. Vy tedy máte pochybnosti nad věcným zdůvodněním, se kterým žalobci přišli? Nebo možná dokonce na jejich motivy, proč se celou kauzu rozhodli zastavit? (NZ)

MODERÁTORKA: Pane Koudelko je tedy pravda, že ta kauza trvala čtyři roky. Bylo skutečně zapotřebí tak dlouhé doby, aby se státní zástupci došli k tomuhle závěru. Řekl byste, že pokud nezasáhne vrchní státní zástupce, tak skončí takto čistě bez dalších pochybností? (NZ)

MODERÁTORKA: Pak se týká ta otázka té délky, jestli skutečně bylo zapotřebí tolik let, čekat čtyři roky? (NZ)

MODERÁTORKA: Ještě tedy k té otázce, že pokud do případu už nezasáhne nejvyšší státní zástupce vlastně už je to konec a nevzbuzuje to žádné další otázky, pochybnosti právě i tedy v souvislosti s tím vysvětlením MSZ, jak dospělo k tomuto závěru? (NV)

MODERÁTORKA: Mohla by tedy tahleta kauza přinejmenším přispět k vyjasnění těch pravidel v podobných případech? Máte ten pocit, pane Koudelko? (NZ)

MODERÁTORKA: Pane Ondráčko, pokud bychom pominuli, že mezi trestně stíhanými byl i tedy premiér, vyplynulo z kauzy cokoliv podstatného a užitečného pro výklad pravidel v dotační oblasti? (NZ)

MODERÁTORKA: Lze už v této chvíli hodnotit, co by zkušenost s tímhle případem mohla znamenat pro zdejší právní systém, důvěru v uplatňování práva, pro vztahy mezi politickou scénou a orgány činnými v trestním řízení, potažmo justici, pane Koudelko? (NZ)

MODERÁTORKA: Pane Ondráčko, stejná otázka na Vás, zda by tenhle ten případ mohl znamenat pro zdejší právní systém nějakou zkušenost, ze které se poučit. Nebo nic? (NZ)

MODERÁTORKA: Pane Koudelko, jenom na závěr. Prosím krátkou reakci. Zůstává tady z toho případu pachut', jak zmiňuje pan Ondráčka? (NZ)

MODERÁTORKA: Skáče do řeči: Ale je tady sousta lidí, kteří se tím živí. (NV)

13 .9. ROZHOVOR S P. NOVÁČKEM

STOPÁŽ: cca 5 a půl minuty

DOTAZY

MODERÁTORKA: Já už teď zdravím komentátora Českého rozhlasu P. Nováčka. Dá se říci, že A. Babiš, pokud už na věci nic nezmění nejvyšší s žalobce, vychází z této kauzy jednoznačně vítězně, nebo možná s citelnými šrámy? (NZ)

MODERÁTORKA: Ale jaký otisk tahle ta kauza, tedy dnes formálně uzavřená, zanechá na zdejších politickém kolbišti? Možná i na vztazích zdejších politických kruhů vůči systému policejních vyšetřovatelů, státních žalobců, justice a podobně? (NZ)

MODERÁTORKA: Jaké dozvuky na politické scéně by ten případ ještě mohl mít. Případně, jestli by to mohlo jeho vyústění, jakkoliv odblokovat budoucí vazby spolupráci ANO například s ODS. Pokud v čele Babišova hnutí už nebude stát trestně stíhaný předseda. (NZ)

16 .9. ROZHOVOR S P. EICHLEREM A V. DOLEJŠÍM

STOPÁŽ: 12 minut (relevantní pasáž cca 9 minut)

KONTEXTUÁLNÍ UVOZENÍ ROZHOVORU:

Premiér A. Babiš se dnes dvakrát viděl s prezidentem M. Zemanem. Poprvé na schůzi vlády, která jednomyslně schválila návrh státního rozpočtu. A podruhé na pravidelné večerní schůzce v Lánech. (...) A velmi krátce se dotkli i rozhodnutí státních zástupců o zastavení trestního stíhání v kauze Čapí hnízdo. S tím, že čekají na výsledek přezkumu nejvyšším státním zástupcem.

DOTAZY

MODERÁTORKA: Do jaké míry se do vztahů, rozložení sil, atmosféry ve vládní koalici, podle vás, promítá fakt, že v čele vlády, po tom rozhodnutí státních zástupců, už nestojí trestně stíhaný premiér? (NZ)

MODERÁTORKA: A pane Dolejší, jak vy hodnotíte tu poměrně tlumenou odezvu, jakou mělo rozhodnutí státního zástupce Jaroslava Šarocha. Tedy míním odezvu u špiček ČSSD. Přinejmenším pokud jde o veřejná vyjádření. (NZ)

MODERÁTORKA: Čili v tomto ohledu může, nebo nemůže mít ještě významnější dopad vyšetřování evropské komise, respektive tedy její audit k možnému střetu zájmů premiéra Babiše. K němuž dnes odeslalo oficiální odpověď připomínky ministerstvo zemědělství za českou stranu? (NZ)

MODERÁTORKA: Pane Eichlere, mění se cokoliv podstatného ve vztazích v pozici Andreje Babiše vůči Miloši Zemanovi, po té, co bylo zastaveno trestní stíhání kvůli Čapímu hnízdu? (NZ)

Pozn. NZ – neutrálně zjišťovací, NV – návodný, prezentující názor moderátora

Tabulka 7 Zarámování tematických rozhovorů: struktura dotazů adresovaných respondentům

2.9. ROZHOVOR S DAVIDEM ONDRÁČKOU

ředitelem české kanceláře protikorupční organizace Transparency International
stopáž: cca 10 minut

HEDLAJN: Bude či nebude premiér Babiš obžalován, když dozorující státní zástupce Šaroch navrhl jeho trestní stíhání zastavit?

KONTEXTUÁLNÍ ZARÁMOVÁNÍ

MODERÁTORKA: Prezident Miloš Zeman dnes poblahopřál Andreji Babišovi k jeho 65. narozeninám a také k zastavení trestního stíhání. Uvedl na twitteru hradní mluvčí. Rozhodnutí o zastavení trestního stíhání ovšem ještě nebylo vydáno. Žalobce Jaroslav Šaroch dnes změnil právní názor na kauzu Čapí hnízdo, v níž čelí návrhu na podání obžaloby právě i Andrej Babiš. Žalobcův nadřízený z pražského státního zastupitelství teď zjišťuje, zda je změna, tedy Šarochův návrh na zastavení trestního stíhání, je důvodná. Podle unie státních zástupců by měl státní zástupce svůj postup vysvětlit. Dodám, že policie vyšetřovala údajný podvod déle než čtyři roky a návrh na obžalování Andreje Babiše podala...Předseda vlády včera řekl, že pokud existuje spravedlnost, státní zástupce jeho stíhání zastaví. Kdyby žalobce obžalobu podal, Babiš by z čela vlády neodešel. Premiér dnes ve vysílání Českého rozhlasu zopakoval, že je přesvědčený o své nevině.

A.BABIŠ: Pokud je pravda

MODERÁTORKA: Denník N oznámil, že Šaroch trestní stíhání zastavil. A v našem vysílání je teď David Ondráčka ředitel české kanceláře protikorupční organizace Transparency International. Dobrý den.

DOTAZY:

MODERÁTORKA: Tak jak vy sám hodnotíte rozhodnutí státního zástupce Šarocha? Jak si je vysvětlujete? (NZ)

MODERÁTORKA: Ano, nicméně je to obrat v jeho názoru. V jeho právním názoru, tak mě zajímá, jak to na vás působí, jak si to vysvětlujete. (NZ)

MODERÁTORKA: Zastavit stíhání lze pouze z důvodů, které přesně vymezuje trestní řád. Například pokud se daný skutek nepochybně nestal, pokud tento skutek není trestným činem nebo pokud není prokázáno, že skutek spáchal obviněný. To je možná ve hře. Mezi dalšími možnými důvody je, nepřípustnost stíhání, že je třeba promlčené. Také nelze stíhat zemřelého nebo člověka kterého v daném stíhání omilostnil nebo amnestoval prezident. Ale státní zástupci zastavují trestní stíhání i v případech, kdy není dost důkazů nebo, když jsou takzvaně na vodě. Ten případ Čapí hnízdo tak na vás nepůsobí? (NV)

MODERÁTORKA: Mě zajímá, jestli z těch všech důvodů, které jsem tady vyjmenovala, jestli vás napadá nějaký, který by mohl být pravděpodobnější? (NZ)

MODERÁTORKA: Jak hodnotíte chování premiéra Babiše kolem tohoto případu? Myslím jeho výroky, jeho komentáře? Jednak co se týče možného tlaku, který byl de facto vyvíjen na státního zástupce (tvrzení bez důkazu). Ale i v té věci, že pan Babiš v dnešním vysílání opakoval, že není nutné, aby šel k soudu. Neměl by spíše usilovat, aby byl právě soudní cestou zcela očištěn, pokud se ničeho nedopustil (NV)

MODERÁTORKA: Mnozí se možná pozastaví nad tím, že Olaf, evropský vyšetřovací orgán viděl kauzu kriticky, zatímco české vyšetřování může teoreticky zanedlouho skončit. Může to takhle být? Mohou se takhle evropské a domácí orgány ve svých pohledech rozcházet, když například v různých zemích platí různé zákony. Nebo jak si to vysvětlit? (NZ)

MODERÁTORKA: Domnívá se David Ondráčka ředitel české kanceláře protikorupční organizace Transparency International.

3.9. ROZHOVOR S P. NOVÁČKEM

stopáž cca 11 a půl minuty

HEDLAJN: *Evropský úřad pro boj s podvody Olaf říká, že dění kolem Čapího hnízda je už ryze v českých rukou. Jak případné zastavení trestního stíhání politicky posílí Andreje Babiše? Zeptáme se, hned v úvodu.*

KONTEXTUÁLNÍ ZARÁMOVÁNÍ

MODERÁTORKA: Český státní zástupce může mít mnoho důvodů, proč zastavit trestní stíhání v kauze Čapí hnízdo. Dnes to řekl šéf evropského úřadu pro boj s podvody Olaf. Právě Olaf vyšetřoval okolnosti udělení padesátimilionové dotace na farmu Čapí hnízdo. Podle ředitele vyšetřovatele Olafu je pozitivním výsledkem práce úřadu, že na stavbu farmy nakonec nebyly použity peníze z Evropy. Tedy evropské prostředky. Připomeňme si, že státní zástupce nakonec na vyšetřování premiéra Andreje Babiše a dalších obviněných změnil názor. Podle médií se rozhodl jejich stíhání zastavit. To vše ale musí ještě posoudit nadřízený státní zástupce. Mým hostem je Petr Nováček, komentátor Českého rozhlasu. Vítejte.

DOTAZY:

MODERÁTORKA: Znamená Petře to dnešní oznámení Olafu, že to Čapí hnízdo je už jen česká záležitost, že už to Brusel nezajímá? (NV)

MODERÁTORKA: Pojdme k Andreji Babišovi a k tomu, co bylo oznámeno, že státní zástupce změnil názor. Ono k tomu samozřejmě padají další výroky. Ted aktuální informace z ČTK. Babišovi problémy vytvořily krizi důvěry ve stát, kterou může vyřešit jen to, že se Čapí hnízdo dostane před soud. To podle ČTK řekli organizátoři demonstrací. Takže samozřejmě celá řada reakcí i dnes Otázka na tebe je jiná. Jak Andrej Babiš s tím pravděpodobným zastaveným trestním stíháním, politicky posílí. (NZ)

MODERÁTORKA: A to je polehčující okolnost? (NZ)

MODERÁTORKA: Ted' k té mé otázce. Posílí jej to politicky? Pokud by k tomu zastavení trestního stíhání došlo? (NZ)

MODERÁTORKA: Ano, ty říkáš, že pro některé strany to bylo hlavní téma, které měly. To bylo téma, kterým stáli v opozici proti vládě. To znamená, že podle tebe padá ta hlavní zbraň na Andreje Babiše. V případě, že to trestní stíhání bude zastaveno. Takže teď budou muset opoziční strany porazit Andreje Babiše v normálním politickém boji? Ve volbách Petře. (NV)

MODERÁTORKA: Že nezbývá politickým stranám nic jiného, než vyhrát volby. (NV)

MODERÁTORKA: Petře ale nerozšířilo by se naopak tím, že by nebyl už stíhán, že by neměl za krkem policii a státní zástupce, právě ten jeho koaliční potenciál. Protože to byl ten velký argument, se kterým operovaly další strany Piráti, ODS a další. Že trestně stíhaný premiér je zkrátka problém pro ně. Možná bude ještě zajímavá situace na politické scéně, že teď budou chtít do vlády. (NV)

MODERÁTORKA: Ještě to na podzim pojede.

MODERÁTORKA: Petře ještě jedna věc, která mě napadá v této souvislosti. Jak se může změnit, pokud by bylo zastaveno to trestní stíhání, vztah Andrej Babiš a Miloš Zeman? Protože, možná to je špatný dojem, ale trochu to vypadalo, že Andrej Babiš je až podřízeným Miloše Zemana. Že kvůli tomu hrozícímu stíhání a soudu měl nad ní Miloš Zeman převahu. Mění se to teď? (NZ)

10.9. ROZHOVOR S MILANEM SLEZÁKEM, ZAHRANIČNĚ-POLITICKÝM ANALYTIKEM ČRO

HEDLAJN: *Věra Jourová se stane místopředsedkyní evropské komise.*

DOTAZY: (pouze dotaz relevantní pro kauzu ČH/ZTS)

MODERÁTORKA: Je problematické pro Věru Jourovou spojení s Andrejem Babišem? Protože i dnes se na to ptali evropští novináři šéfky evropské komise. (NZ)

13.9. ROZHOVOR SE Z. KUBÁTOVOU

stopáž: cca 5 a půl minuty

HEDLAJN: *Premiér Andrej Babiš nepodváděl. To je závěr tříleté kauzy Čapí hnízdo. Státní zástupci dospěli k tomu, že se nic nestalo a stíhání zastavili. Je to ale opravdu konce kauzy a problémů Andreje Babiše.*

KONTEXTUÁLNÍ ZARÁMOVÁNÍ

Pátek třináctého rozhodně nemusí být nešťastný den pro každého. Svě o tom ví premiér Andrej Babiš. Právě dnes bylo zastaveno po třech letech jeho stíhání v kauze Čapí hnízdo. Podle státních zástupců se věc, dotační podvod pro rekreační areál kousek od Benešova, nestal. Jedna z největších politických kauz posledního desetiletí se tak zdá být u konce. Skutečně je u konce? To je otázka pro Zuzanu Kubátovou ze Seznam zprávy, která Andreje Babiše i tuhle kauzu dlouhodobě sleduje Dobrý den Zuzano.

DOTAZY:

KUBÁTOVÁ: Konec to být nemusí.

MODERÁTOR: Jak to, že ne? (NZ)

MODERÁTOR: Co jsme se dnes v pátek třináctého dozvěděli o téhle kauze? (NZ)

KUBÁTOVÁ: Dozvěděli jsme se hlavně to, že státní zástupci nebyli zatím. Nebo nebyli schopni. To zatím radši beru zpátky. Dokázat Andreji Babišovi, že vědomě spáchal dotační podvod. Andreji Babišovi a těm ostatním obviněným v té kauze. (NZ)

MODERÁTOR: Státní zástupci nebo policisté? (NZ)

MODERÁTOR: To, že to je dobrá zpráva pro Andreje Babiše, to je jisté. Sám to tak řekl. Ale je to dobrá zpráva pro všechny, že ta kauza vlastně neskončí před soudem, ale skončí tím, že není dostatek důkazů? (NZ)

KUBÁTOVÁ: Já si myslím, že není úplně dobrá i pro Andreje Babiše. Myslím, že by bylo lepší i pro něho, kdyby u soudu skončila. Já jsem totiž přesvědčená, podle toho, co o tom víme, a co známe ze zprávy toho evropského úřadu Olaf, že by se vědomý podvod Andreji Babišovi dokazoval velmi špatně. Přestože vůbec nepochybuji o tom, že věděl, že jeho firma dělá šmářky. Jsou totiž tady dvě rozdílné věci. Vážné nesrovnalosti, které konstatuje ta zpráva Olafu, které naznačují, že mohlo jít o dotační podvod a poškození zájmů Evropské unie, což jsou nepochybně trestné činy podle českého trestního zákoníku. Ale sám Olaf tenkrát v té zprávě upozornil, že vážné nesrovnalosti mohou být způsobeny pochybením. Nebo mohou být způsobeny vědomě. Ale pokud jsou způsobeny vědomě a pak jde o podvod. A jde tady právě o to, jestli byla justice, nebo je justice schopná Andreji Babišovi a těm dalším

obviněným prokázat, že podváděli, nebo provozovali, ty nesrovnalosti, ty šmėčka, nebo jak bychom to mohli říci, vědomě.

MODERÁTOR: To, co jsme se dnes dozvěděli je, že státní zástupci ani česká justice není schopna právě tohle Andrejovi Babišovi ani těm ostatním dokázat. Ani ho není schopna dostat před soud. Co to může udělat s atmosférou v české společnosti? To, že všechno je možné? Nebo to, že když jste premiér, tak se prostě věci zastaví? (NV) Ale teď vůbec nepředjímám. Prostě to takhle může být. Že nemají dostatek důkazů, a že se tím pádem nic špatného nestalo.

KUBÁTOVÁ: Já si myslím, že bychom měli všichni. Tím pádem celá společnost to rozhodnutí až bude skutečně definitivní, až bude potvrzené i tím, tou nejvyšší autoritou státního zastupitelství, že bychom to měli respektovat. Protože měli bychom respektovat určité pilíře této společnosti. A jednou z nich je nezávislá justice. A já si myslím, že je třeba věřit, že je justice nezávislá. Rozhoduje opravdu podle možnosti. A podle svého svědomí. Jinak by to vedlo k absolutnímu marasmu. Já bych se přikláníla respektovat to, i když se nám to může více méně nelíbit. A nezpochybňovat to.

MODERÁTOR: Ty si to sama zmiňuje. Je tady další šetření evropské justice o střetu zájmů. V jaké fázi je tohle vyšetřování? (NZ)

KUBÁTOVÁ: Nemám aktuální informace o to, jak se vyvíjí. V jaké fázi momentálně je.

Pozn. NZ – neutrálně zjišťovací, NV – návodný, prezentující názor moderátora

Tabulka 8 Struktura rozhovorů: tematické zarámování, dotazy, repliky a dodatky

Den premiérového odvysílání: 2.9.

Moderátor: O. Konrád

Respondent: P Hartman

ZARÁMOVÁNÍ:

Je to zpráva působící trochu jako bomba, byť ještě stále neoficiální a také ne konečná. Státní zástupce Jaroslav Šaroch totiž navrhl zastavit trestní stíhání premiéra Andreje Babiše a dalších pěti obviněných v kauze 50ti miliónové dotace na farmu Čapí hnízdo. To aspoň vyplývá z vyjádření mluvčího Pražského městského zastupitelství. Že totiž Šaroch změnil svůj původní názor na kauzu. Žalobce tím vyhověl žádostem, které podali advokáti obviněných. Tvrdí, že pro obžalobu jejich klientů nejsou žádné důkazy. Závěr ale, jak už jsem řekl, nemusí být konečný, rozhodnutí totiž přezkoumají ještě Šarochovi nadřízení. Ve studiu je politický komentátor Českého rozhlasu, Petr Hartman, buď zdrav.

DOTAZY:

OK: Co znamenala ta moje předposlední věta, totiž tedy opakuji – závěr nemusí být konečný, rozhodnutí přezkoumají nadřízení státního zástupce Jaroslava Šarocha. (NZ)

OK: Nemůže si ale potom veřejnost dávat tuto změnu pohledu pana státního zástupce do souvislosti s tím jmenováním Marie Benešové ministryní spravedlnosti? (NV)

Den premiérového odvysílání: 3.9.

Moderátor: P. Schwartz

Respondent: P Hartman

ZARÁMOVÁNÍ:

PS: Pražské městské státní zastupitelství včera muselo vysvětlovat, co vlastně znamená oznámená změna právního názoru státního zástupce Šarocha v kauze Čapí hnízdo. Ve studiu teď vítám kolegu komentátora Českého rozhlasu Petra Hartmana, dobrý den, Petře.

DOTAZY:

PS: Podle prvních zpráv to vypadalo, že státní zastupitelství stíhání premiéra Babiše a dalších podezřelých zastavilo, premiérovi k tomu dokonce prezident Zeman gratuloval, později ale státní zastupitelství upřesnilo, že šlo jen o jakýsi koncept a o zastavení stíhání se teprve bude rozhodovat. Co říkáš komunikaci státního zastupitelství? (NZ)

PS: Jak k tomu přispěla zmíněná prezidentova gratulace? (NZ)

PH: *To je další zvláštní moment, protože trestní stíhání Andreje Babiše nebylo zastaveno, takže není k čemu gratulovat, to že prezident gratuloval, tak buďto nebyl dostatečně informován, anebo je informován více než veřejnost a pak bychom mohli samozřejmě opět spekulovat o tom, zda tedy justice pracuje nezávisle bez různých politických tlaků. Věřme, že pravdivá je ta první věc, byť mnohdy kolem těch případů se vyrojí různé spekulace také z důvodu určitých symbolů a jedním z těch symbolů je to, že zrovna v momentu, kdy policie navrhla, aby aktéři kauzy Čapí hnízdo byli obžalováni a stali před soudem, tak došlo k výměně ministra spravedlnosti a v pondělí, kdy se objevily ty informace, tak shodou okolností prezident republiky přijal Marii Benešovou, takže to je jenom na dokreslení.*

Den premiérového odvysílání: 5.9.

Moderátor: J. Fingerland

Respondent: P Hartman

ZARÁMOVÁNÍ:

JF: Nejdříve se podívejme na důležitý spor současné české politiky, totiž spor mezi Ministerstvem spravedlnosti a nejvyšším státním zastupitelstvím. Ten se naposledy vyhroutil v souvislosti s kauzou Čapí hnízdo a otázkou, zda a jak bude tento případ pokračovat. Ve studiu vítám kolegu Petra Hartmana, dobrý den.

DOTAZY:

JF: Petře, je podle tvého názoru spor mezi ministryní spravedlnosti Marií Benešovou a nejvyšším státním zástupcem Pavlem Zemanem primárně právně-odborný, anebo má spíše politické pozadí? (NZ)

JF: Ty jsi to sám už zmínil, že vlastně to není jenom spor mezi ministryní a nejvyšším státním zastupitelem, ale také Pavlem Zemanem a tím městským státním zastupitelstvím, o čem tohle vypovídá? (NZ)

Den premiérového odvysílání: 6.9.

Moderátor: J. Bednář

Respondent: P Hartman

ZARÁMOVÁNÍ:

JB: Prezident republiky Miloš Zeman se včera vyjádřil v rozhovoru v jedné soukromé televizi k rozhodnutí státního zastupitelství ve známé kauze Čapí hnízdo. Podrobnosti nám poví vnitropolitický komentátor Českého rozhlasu Plus Petr Hartman, kterého vítám ve studiu. Dobrý den.

DOTAZY:

JB: Co bylo tedy obsahem prezidentova sdělení? (NZ)

Den premiérového odvysílání: 13.9.

Moderátor: J. Bednář

Respondenti: P Hartman, O. Konrád

ZARÁMOVÁNÍ:

JB: Městské státní zastupitelství v Praze oznámilo, že zastavilo trestní stíhání všech obviněných v kauze Čapí hnízdo včetně premiéra Andreje Babiše. Ve studiu proto vítám dva vnitropolitické komentátory Českého rozhlasu Plus, Petra Hartmana a Ondřeje Konráda. Dobrý den.

DOTAZY:

JB: Myslíte si, že končí kauza Čapí hnízdo definitivně, anebo toto rozhodnutí ještě zvrátí nejvyšší státní zástupce Zeman? (NZ)

JB: No, tady se jednalo o tu dotaci samotnou. Co si máme myslet o tom policejním vyšetřování, které trvalo vlastně několik let? (NZ)

JB: Jaké další podezřelé okolnosti zůstávají zatím nevysvětleny v té kauze? (NZ)

Pozn. NZ – neutrálně zjišťovací, NV – návodný, prezentující názor moderátora

Česká republika

FOCUS - Marketing & Social Research

Vrchlického sad 4
602 00 Brno
tel.: +420 532 191 470
fax: +420 532 191 475

e-mail: info@focus-agency.cz
www.focus-agency.cz

Slovenská republika

FOCUS - Marketing & Social Research

Sládkovičova 4
810 00 Bratislava
tel.: +421 252 931 366
fax: +421 252 931 378

e-mail: info@focus-research.sk
www.focus-research.sk

Dáváme datům smysl

... již více než 20 let!

zaostřeno na výsledky

... již více než 20 let!

